

fuzinar

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 15. oktobra 1986

Št. 10

SAMO REZULTATI SO MERILO DELA

V delovni organizaciji, ki toliko vlaga v posodobitev proizvodnje kot Železarna Ravne, pomeni zmanjšanje količine proizvodnje, kakršno smo zabeležili letos poleti, zastoj. Ker smo obenem povečevali število zaposlenih, to nadalje avtomatično pomeni tudi manjšo storilnost. Vse skupaj pa je resno opozorilo, da takšna gibanja niso dobra in se ne smejo nadaljevati.

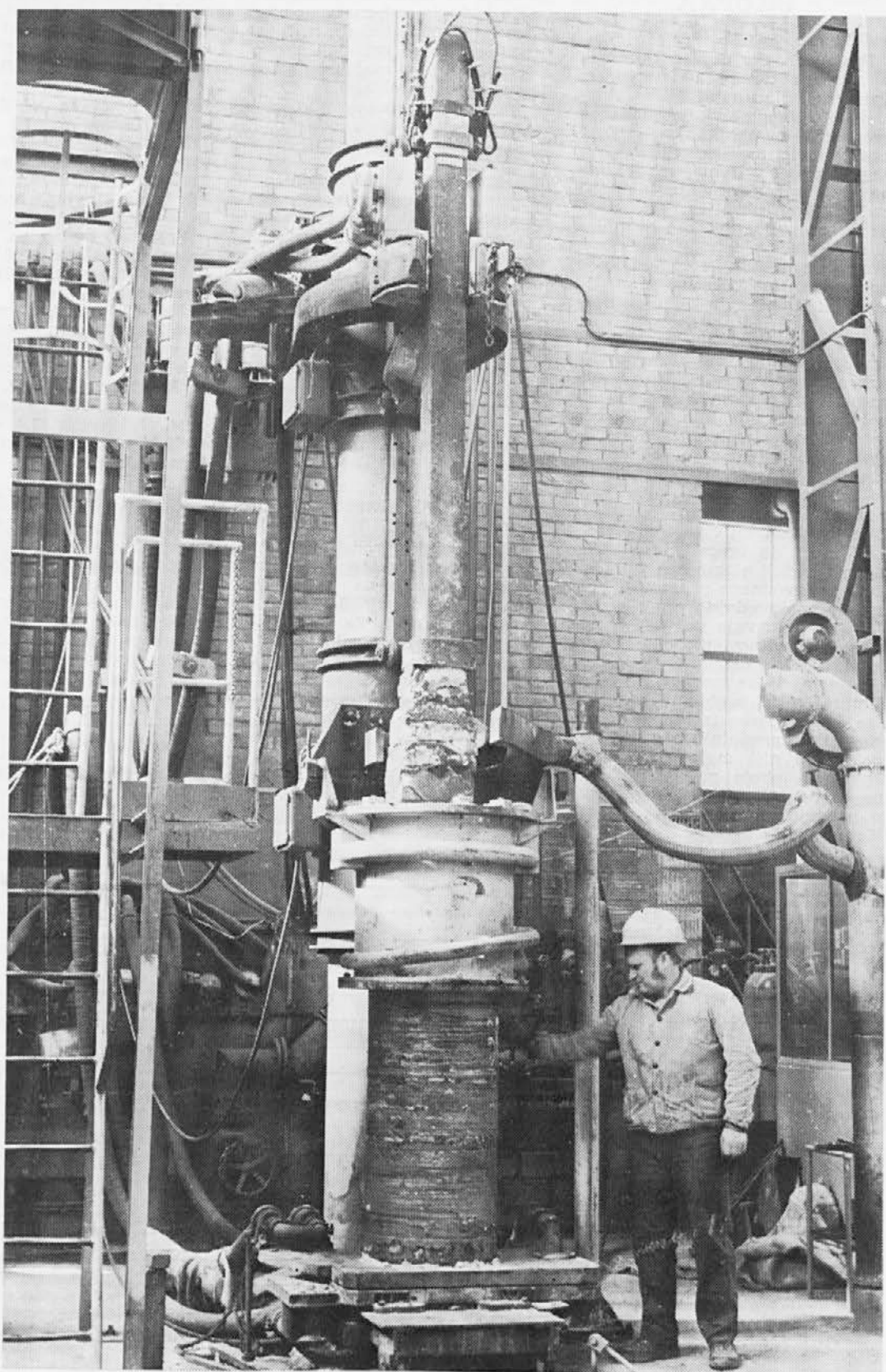
Seveda po tozdih ni težko izdelati primerjalnih analiz za leto dni in tako čisto natančno ugotoviti vzroke za takšno stanje. Na splošno velja: pri zasedenosti z naročili in zadostnih količinah vložnega materiala ni pravega opravičila za takšno stanje. Ker je dobro samo tisto delo, ki daje tudi dobre rezultate, to pomeni, da je potrebna večja prizadevnost vodstvenih in vodilnih delavcev za čimboljše rezultate dela, saj v našem času samo rutinsko opravljanje del in nalog niti približno ni dovolj.

Ze davno ni novost, da Zahod na razne načine zavira uvoz jekla. Nedaleč čez mejo vidimo, da velika železarna odpušča delavce. Tudi ni skrivnost, da je na domačem trgu konkurenca vedno hujša in da nas nekatere železarne skušajo izrinuti iz posameznih poslov s cenejšo ponudbo. Kdor zapira oči pred temi resnicami, škodi celemu kolektivu.

Pri stopnji razvitosti, na kateri je naša železarna, se prihodnost ne kaže v povečevanju intenzivnosti fizičnega dela (česar so prav pri izkoriščanju delovnega časa še dokazljivo velike rezerve), ampak le v dobri, zares sodobni organizaciji in koordinaciji dela.

Kakor smo pri varčevanju in kvaliteti dosegli precejšen napredek, tako ni razloga, da ga ne bi tudi pri prilagajanju potrebam tržišča, pri bolj zavzetem preventivnem vzdrževanju strojev in naprav ter pri delovni in tehnološki disciplini.

Sprejete naloge za izboljšanje proizvodnih rezultatov nam dajejo pri tem vso podporo. Treba jih je le dobro preučiti in najti v njih svoj tozd, delovno skupnost, svoj oddelek in samega sebe. Potem pa jih je treba izvajati vztrajno, trmasto in za vsako ceno.

EPŽ — po kapljicah skozi žlindro do najčistejšega odlitka ►

Naše delo v avgustu

V avgustu smo dosegli predvideni plan skupne proizvodnje 74,9 odst., v kumulativni 95,8 odst. Odprema je bila dosežena 97,4 odst., v kumulativni 103,8 odst. Fakturirano realizacijo smo presegli za 7,3 odst., v kumulativni zaostanek 3,4 odst. Dolarski izvoz je bil dosežen 85,6 odst., v kumulativni 69,5 odst., dinarski pa 81,0 odst., v kumulativni 58,8 odst. Prodaja na domačem trgu je bila presežena za 14,7 odst., v kumulativni 7,4 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

Proizvodnja v Jeklarni je bila v avgustu dosežena 72,5 odst., operativni plan pa 91,5 odst. Razlogi za neizpolnjevanje plana so predvsem pomanjkanje ljudi v prvi polovici meseca in izpad livnega žerjava v livni jami jeklarne 1. S surovinami je bil tozadovoljivo oskrbljen, še vedno pa se pojavlja problem granulacije ferolegur. Poraba elektrod, predvsem na 10 t in 40 t EOP, je previsoka. Zaskrbljujoč je padec izplena: izmeček je v mejah normale.

V avgustu je Jeklolivarna proizvedla znatno več litine kot v juliju, vendar je še kljub temu zaostala za planom 7,1 odst. Tudi v tem mesecu je bila velika odsotnost zaposlenih zaradi dopustov, izboljšala pa se je dobava tekočega jekla. Proizvodnja bi bila lahko večja, če bi investicijska izgradnja v livarni težke litine potekala hitreje.

V tozdu je precejšnja zaskrbljenost zaradi nizkih cen velikega dela proizvodnega programa, kjer z doseženo prodajno ceno že dalj časa ne pokrivajo več niti materialnih stroškov (surovine, energija), kaj šele ostalo. Čedalje bolj očitno je, da se morajo v livarni čimprej rešiti problema prepočasne investicijske izgradnje in tistega dela prodajnih cen, kjer ne pokrivajo niti materialnih stroškov. Na oboje pa Jeklolivarna ne more vplivati, ker so zadeve v pristojnosti tozda PII oziroma Komerciale.

Zaradi generalnega remonta težke proge v Valjarni je bil plan proizvodnje dosežen le 68,9 odst., in to na težki progi 54,0 odst., na srednji 92,4 odst. ter na lahki progi 38,0 odst. V tozdu so še

vedno problematični pretirano veliki zastoji. Pri tem imajo največji delež mehanski zastoji, priprava prog in ogrevanje visoko legiranih jekel. Zaradi pomanjkanja materiala je bila znatno nižja proizvodnja tudi v žarilnici, predvsem na konti pečeh.

V Kovačnici so presegli plan skupne proizvodnje za 2,6 odst., saj so dobili količinsko dovolj vložka. Vendar pa je bil le-ta poleg nekaj analizo zgrešenih šarž površinsko precej slabši, zato je prišlo tudi do višje neuspele proizvodnje in izmečka. V tozdu je prišlo tudi do več zastojev predvsem na 1.800 t stiskalnici. Skupne zaloge so se znižale za okoli 300 ton, kot tudi medfazne zaloge na reguliranem ohlajanju. Dostava ingotov je potekala normalno, še nadalje pa ostaja odprt problem čiščenja ingotov in odrezovanje korenin.

Tudi avgusta v Jeklovleku niso dosegli s planom predvidene proizvodnje, zaostanek 19,3 odst. Medtem ko je potekala proizvodnja luščenega jekla in vlečene žice zelo uspešno, saj je bilo vložka dovolj, so bile težave pri brušenem jeklu, kjer je bil vložek dostavljen šele v drugi polovici meseca, pri vlečenem jeklu pa vložka skorajda ni bilo. Proizvodnja je bila tako dosežena pri vlečenem jeklu 35,4 odst., luščnem jeklu 134,4 odst., brušenem jeklu 69,0 odst. in vlečeni žici 119 odst.

V tozdu je bilo poleg teh težav tudi precejšnje pomanjkanje delavcev.

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan skupne proizvodnje presegli Orodjarna 0,1 odst., Pnevmatični stroji 5,2 odst. in Monter 21,8 odst. Za planom pa so zaostali Težki strojni deli 18,3 odst., Stroji in deli 2,3 odst., Ind.

noži 28,8 odst., Vzmetarna 17,8 odst., TRO 10,9 odst., Kovinarstvo 1,0 odst., Armature 23,2 odst. in Bratstvo — pile 40,7 odst. Kot v juliju je bilo tudi v avgustu skoraj v vseh tozdih občutno pomanjkanje delavcev zaradi letnih dopustov. Ponekod je primanjkovalo naročil, tako pri Strojih in delih za obdelane ulitke in v TRO za krožne žage. Velike težave zaradi pomanjkanja vložka so bile v Vzmetarni.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Količinska prodaja na domačem trgu je bila dosežena 109,2 odst., v kumulativni 116,4 odst., vrednostna pa 114,7 odst., v kumulativni 107,4 odst. Za količinskim planom so zaostali tozdi: Jeklolivarna 12,3 odst., Jeklovlek 2,7 odst., Industrijski noži 57,1 odst., Vzmetarna 24,8 odst., Armature 36,4 odst. in Bratstvo pri proizvodnji pil za 61,5 odst. Plan je bil presežen v Valjarni 9,5 odst., Kovačnici 27,6 odst., TSD 11,9 odst., Orodjarni 24,6 odst., Strojih in delih 4,6 odst., Pnevmatičnih strojih 0,4 odst., TRO 7,1 odst., Kovinarstvu 2,0 odst., in Monterju 26,4 odst.

Vrednostni plan pa je bil presežen v Valjarni 12,9 odst., Kovačnici 16,3 odst., TSD 18,5 odst., Orodjarni 35,8 odst., Strojih in delih 43,6 odst., Pnevmatičnih strojih 28,2 odst., TRO 4,3 odst., Kovinarstvu 19,7 odst., Armaturah 9,6 odst., Bratstvu 31,7 odst. in Monterju 63,5 odst. Za planom pa so zaostali Jeklolivarna 8,0 odst., Jeklovlek 11,4 odst., Industrijski noži 27,8 odst. in Vzmetarna 2,3 odst.

NABAVA

V avgustu smo imeli velike težave pri prevzemu vagonov zaradi kampanjskih dohodov Fe rude ter surovega in starega železa. V luki Koper nam je tako ostalo okoli 1500 ton starega železa, katerega bomo odpoklicali šele, ko bo stanje popolnoma normalno.

no. Dohod ferolegur in ostalih A materialov je potekal normalno.

Od ostalih materialov je zaradi neizpolnjevanja pogodbeno dogovorjenih dobavnih rokov nastal velik problem pri sestavljanju oblikovalnih strojev zaradi neizdobavljenih elektro motorjev Severa iz Subotice. Dobave so negotove, ker dobavitelj pošilja nasprotujoče si informacije. Za oblikovalne stroje so v zaostanku z nekaterimi pozicijami še kooperanti na področju sive litine in barvnih kovin. Na splošno pa so dobave pomožnega materiala tako za proizvodnjo kot za vzdrževanje potekale zadovoljivo.

IZVOZ

Prvič v letošnjem letu se je dogodilo, da konvertibilnega operativnega izvoza nismo dosegli. Kakor v prejšnjih mesecih se tudi v avgustu struktura izvoza na konvertibilni trg ni spremenila. Izvoz izdelkov metalurške predelave je znašal 57 odst., ostalih 43 odst. pa so izvozili tozdi mehanske obdelave.

V avgustu so izvoz presegli: Jeklolivarna, Kovačnica, Stroji in deli, Industrijski noži, TRO in Armature. Čeprav je Valjarna izdelala dovolj materiala, da bi zastavljeni mesečni načrt lahko dosegla, izvoza ni bilo možno realizirati zaradi letnih dopustov naših poslovnih partnerjev.

V avgustu smo začeli dobivati že povpraševanja za prihodnje leto. Zaradi visoke stopnje rasti naših proizvodnih stroškov in ob še nadaljnjem padanju cen na Zahodu se kljub novim državnim stimulacijam težko vključujemo v mednarodno menjavo.

UVOZ

Problem devizne nelikvidnosti bank se je v avgustu že tako zaostрил, da na izvršitev plačil v tujino čakamo že prek 90 dni. Zaradi tega smo pristopili k najetju kreditne linije prek LB v znesku okoli 500.000 \$, vendar pa to do sedaj zaradi različnih preprek še

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V avgustu je znašal izkoristek delovnega časa 71,43 odst., odsotnosti pa 28,57 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

- letni dopust 19,78 %
- izredno plačani dopust 0,56 %
- službena potovanja 0,19 %
- bolezn 6,69 %
- druge plačane odsotnosti 1,14 %
- neplačane odsotnosti 0,21 %
- * ure v podaljšanem delovnem času 0,44 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA		ODPREMA		FAKTURIRANA REALIZACIJA		IZVOZ		IZVOZ		DOMAČI TRG	
	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir	avgust	zbir
JEKLARNA	72,5	97,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	92,9	87,2	90,4	90,0	96,5	84,3	144,5	216,9	134,7	148,6	92,0	76,6
VALJARNA	68,9	95,2	95,3	113,6	106,9	117,1	90,2	103,8	82,6	84,4	112,9	125,1
KOVAČNICA	102,6	102,7	111,6	102,1	113,1	104,3	97,0	101,7	90,6	83,0	116,3	107,4
JEKLOVLEK	80,7	70,8	78,6	72,1	81,9	83,7	47,2	41,7	44,1	34,2	88,6	92,5
TEŽKI STROJNI DELI	81,7	86,9	62,1	92,1	60,4	57,1	5,7	19,0	5,7	19,4	118,5	97,0
ORODJARNA	100,1	109,0	124,4	120,6	135,2	138,9	120,0	138,0	111,2	110,9	135,8	139,6
STROJI IN DELI	97,7	84,3	109,8	83,3	138,8	90,7	137,6	52,5	128,3	45,9	143,6	111,0
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	71,2	82,7	66,3	80,4	83,4	90,2	120,1	77,2	112,9	65,9	69,7	101,4
- GREDECE	-	65,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	37,6	76,6	66,3	89,3	85,1	92,4	120,6	83,1	113,3	70,6	72,2	102,4
PNEVMATIČNI STROJI	105,2	109,1	106,0	109,6	133,3	109,6	336,9	251,7	308,6	217,4	128,2	106,5
VZMETARNA	82,2	85,9	77,9	86,0	105,5	99,0	156,5	138,2	289,2	118,7	97,7	98,2
REZALNO ORODJE	89,1	102,8	101,1	97,4	99,3	90,2	85,0	72,1	78,1	59,1	104,3	97,5
KOVINARSTVO	99,0	98,3	101,8	108,7	118,3	103,7	85,7	62,2	77,6	60,6	119,7	105,2
ARMATURE	76,8	78,2	76,2	73,8	77,6	61,2	58,9	62,2	55,5	52,7	109,6	73,6
BRATSTVO (PILE)	59,3	72,3	38,5	78,5	131,7	161,2	-	-	-	-	131,7	161,2
MONTER	121,8	95,0	131,4	101,5	149,1	110,2	84,3	49,9	76,5	40,8	163,5	123,9
KALILNICA	-	-	-	-	166,9	185,5	-	-	-	-	166,9	185,5
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	83,0	78,7	-	-	-	-	83,0	78,2
DELOVNA ORGANIZACIJA	74,9	95,8	97,4	103,8	107,3	96,6	85,6	69,5	81,0	58,8	114,7	107,4

DELAVCI IMAJO BESEDO

Servis je perspektiva, toda...

Tokrat bo enkrat za spremembo beseda delavcev spet tematska. Ni razlog v tem, da ne bi bilo moč najti za štiri izbrane delavce različnih vprašanj, razlog je tema sama, čeprav iz dneva v dan pomembnejša in za železarno ne čisto nova, med ljudmi premalo znana. Ker se v naši delovni organizaciji javlja v različnih oblikah, je odločitev, da o njej spregovorijo delavci, ki imajo v tozkih največji pregled nad njo.

Ta tema je servis. Ne je enačiti z uslugami, ker je čisto nekaj drugega. Je servis, kot ga ima npr. Gorenje, in pomeni z izdelki nuditi tudi popravila in dodelave (ne samo v garancijskem času in ne za reklamacije).

Kot je povedal **Rudi Rajzer**, vodja operative prodaje v tozdu Komerciala, v železarni nimamo globalnega koncepta servisa, zato tozdi sami razvijajo servisno dejavnost, kot vejo in znajo (prek Komerciala dobivajo samo naročila). Zaenkrat so to tozdi: TRO, Pnevmatični stroji, Stroji in deli

nem imenu za posamezne tozde ne bo silil z njo.

Kako dolgo bo tako, kot je, prav in najboljše za nas, pa je vprašanje. Servis je namreč perspektiva, kajti:

— manj ima združeno delo denarja, teže kupuje nove stroje, bolj se zanima za popravilo starih;

— cena, ki je navadno okrog 70 % novega izdelka, je ugodna za prodajalca in kupca; za prodajalca, ker je vanjo vložena veliko manj dela in materiala kot v nov izdelek; za kupca, ker je zanesljivost popravljenega izdelka enaka kot pri novem;

— servisni roki so veliko krajši kot redni, zato so zelo interesantni predvsem za izvoznike, ki jim je prvi pogoj uspeha na zunanjem trgu izpolnjevanje rokov;

— v mnogih primerih lahko uporabi odpadni material;

— zagotovo prinaša nova naročila za redno proizvodnjo; kupci se namreč raje odločajo za nakup pri proizvajalcu, ki nudi tudi

sečno na pot (imamo nov avto), vendar s tem še vedno ne bo zadovoljeno vsem. Nočem, da bi izvenelo pretirano pohvalno, vendar moram poudariti, da nas trg ceni, predvsem zaradi kvalitete, in da smo iskani.

Da imamo v servisu dovolj ljudi, je zelo pomembno zato, ker so prvo merilo dobrega servisa roki. Neprimerno krajši so kot v redni proizvodnji in zato predvsem za izvoznike zelo interesantni. Njihovo izpolnjevanje pa seveda zahteva od nas maksimalno angažiranje.

Izračunal sem, da se da s servisom zaslužiti skoraj trikrat več kot z redno proizvodnjo, če smo seveda dosledni. Kljub temu nismo konkurenca proizvodnji. Dejstvo je namreč, da je servis potreben, in če ga ne nudimo mi, si ga interesent najde kje drugje.

Franc Kotnik, vodja priprave proizvodnje v tozdu Pnevmatični stroji:

»Servisna dejavnost je v našem tozdu dokaj razvita. Izvajamo jo

pod pojmom servis terensko delo, ki ga — odvisno od zahtev — opravi eden ali več delavcev monterjev specialistov. Terensko delo zajema montažo naših izdelkov in popravila naših napak na naših izdelkih v reklamacijskem času (tuje popravilamo le redko).

Izvajamo tudi t.i. preventivne preglede oz. generalne remonte naših proizvodov. Trg, ki ga pokrivamo, je samo domač, v tujini za te posle, čeprav gre za naše izdelke, ni zanimanja, saj je npr. na klirinškem trgu, kamor največ izvažamo, ta dejavnost popolnoma drugače urejena kot pri nas. Če bi bile potrebe, pa sem prepričan, da bi bil naš tozod sposoben z izdelki tujemu trgu ponuditi tudi servis.

Najbolj so zaenkrat za nas interesantni generalni remont naših izdelkov. Precej jih izvajamo tudi doma.

V Strojih in delih se zavedamo, da je servisna dejavnost perspektivna. Nameravamo jo še bolj razviti, vendar ne samostojno, ampak v kombinaciji s prototipno delavnico. Upamo, da nam bo to čimprej uspelo.

Rudi Klemenc, vodja plana v tozdu Industrijski noži:

»Naša servisna dejavnost je predvsem brušenje našega rezilnega orodja; ne novega, ker tega

Jože Karničnik

Franc Kotnik

Konrad Kristan

Rudi Klemenc

ter Industrijski noži, poskusno pa servis uvajajo tudi v Orodjarni in Kovinarstvu.

Sicer so pobude, da bi koncept servisa naredili, vendar Komerciala nima kadrov za te namene.

S tem je rečeno, da bo servisna dejavnost v železarni še nekaj časa, kot je: razen v TRO, ki jo vodi kot posebno dejavnost, odvisna samo od tega, koliko bodo kupci kazali zanimanje zanjo. Železarna kot celota oz. kdo v nje-

ni realizirano. Skozi kreditno linijo nameravamo izvršiti plačilo za rezervne dele, orodja, pomožni material in nekatere A-materiale.

Po obojestranski ugotovitvi saldov znotraj kooperacije S&B ugotavljamo, da v letošnjem letu po tej poti ni možno več upoštevati, isto pa velja tudi za kooperacijo Schmidt, kjer negativni saldo znaša 3,5 mio A šil.

Del osnovnih A-materialov smo v avgustu tako uvozili prek aranžmana Astra, ki nam za določene stroje zagotavlja medfinanciranje in takojšnjo dobavo blaga. Če bo mogoče, se bomo takih oblik poslovanja v bodoče še posluževali. Zaloge A-materialov pa so zaenkrat še nad kritično mejo.

servis; če je ta zanesljiv in dober, pa sploh.

Da je to res, so potrjevali vsi vprašani, hkrati pa so rade volje predstavili servisno dejavnost v svojih tozkih nekoliko širše.

Jože Karničnik, vodja servisa v tozdu TRO na Prevaljah:

»Čeprav se je potreba po servisu pokazala že z ustanovitvijo TRO, ga imamo kot samostojno enoto šele par let. Prej smo servisna dela izvajali kar med redno proizvodnjo, vendar so povzročala zastoj.

Z ustanovitvijo servisa v TRO smo kasnili, ker je to zelo specialno in občutljivo področje. Zahteva dobre stroje, predvsem pa dobre delavce, t.i. univerzalne, mojstre več poklicev hkrati: rezkalce, brusilce, komercialiste, svedovalce. Ti ljudje morajo poznati stroje, za katere delamo orodja, tehnologijo, ki jo uporabljajo naši kupci itd.

Zaenkrat je v našem servisu z mano vred osem takih ljudi. Dela imamo ogromno in ga opravljamo doma v posebni delavnici (jemljejo tudi orodja drugih proizvajalcev, tudi tujih) in na terenu. Zaenkrat lahko zelo dobro zadovoljujemo le slovenske potrebe. Zda sicer načrtujemo, da bomo tudi za potrebe naših drugih republik šli vsaj enkrat me-

na terenu in doma, več doma, predvsem za ves asortiment pnevmatičnih kladiv (ker prodajamo prek trgovskih hiš, gre tudi servis največ prek njih). Usposobljena imamo dva serviserja, če je dela več, pa priskočijo na pomoč delavci iz montaže.

Servis da ali ne v Pnevmatičnih strojih sploh ni vprašanje, saj je predpisano celo z zakonom, da moramo z izdelki zahtevne tehnologije nuditi tudi servis. Pri nas je mišljen predvsem kot generalni remont, potreben zaradi obrabe, ne napak. Kot takšen zahteva poleg opravljenega dela ogromno rezervnih elementov, ki pa jih v servisni dejavnosti lahko prodamo veliko dražje, kot v redni. To je računica. Zal imamo včasih z nabavo teh delov težave.

Servis, kot ga imamo v Pnevmatiki, zaenkrat uspeva zadovoljevati potrebe trga, a se zavedamo, da ni tisto, kar bi lahko bil: namreč še bolj donosen. Že dolgo upamo, da ga bomo lahko razširili. To načrtujemo skupno s prototipno delavnico, ki naj bi jo po obljubah tudi vsak čas dobili.

Konrad Kristan, vodja servisa v tozdu Stroji in deli:

»V našem tozdu servis ni samostojna dejavnost, ampak ga izvajamo vzporedno z redno proizvodnjo. V glavnem razumemo

nabrusimo v redni proizvodnji, ampak že rabljenega, ki ga je treba po predpisih redno brusiti. Za servis se zanimajo predvsem manjši kupci, večji pa imajo navadno svoje vzdrževalne službe. Največ brusimo zahtevne nože za rezanje pločevin trafo in dinam, kjer je natančnost zelo pomembna. Mi seveda stroje, s katerimi to dosežemo, imamo.

Poleg rednega brušenja sprejemamo tudi servisna naročila za nože, ki jih kupci zaradi napačnega brušenja poškodujejo.

Vseh potreb po servisu v našem tozdu ne moremo izpolnjevati, saj je to naša stranska dejavnost. Prednost dajemo našim izdelkom, tujih se izogibamo. Na mesec opravimo okrog 200 servisnih ur, navadno od 1. do 10. v mesecu, po doseženem planu.

Potreba po servisu kot samostojnem oddelku se je pri nas že večkrat pokazala, a jo vedno potiskamo na stranski tir. Razlog so naročila za redno proizvodnjo, ki jih komaj utegnemo izpolnjevati. Imamo premajhne zmogljivosti in prezastarelo tehnologijo. Kljub temu upamo, da bomo servis kot redno dejavnost v našem tozdu vendarle uvedli. Interes zanj je velik, sploh v zadnjem času za t.i. prebrušenje.

13. septembra je bilo na Ivarčkem letošnje srečanje SOZD Slovenske železarnice. Slavnostni govornik na njem je bil predsednik poslovnega sveta SOZD Igor Uršič. Med drugim so na njem za vsestransko strokovno in družbenopolitično angažiranje v sozdu podelili tudi priznanja Slovenskih železarn. Medaljo sozda je prejel Lado Sket iz Železarnice Jesenice, plakete pa: Marko Pogačnik iz Plamena Kropa, Boris Marolt iz Železarnice Store, Sašo Piber iz Železarnice Jesenice, Alojz Janežič iz Železarnice Ravne in SOZD IS-KRA za uspešno poslovno sodelovanje s Slovenskimi železarnami.

Srečanje so naš sindikat, kulturni referent in tozdr Družbeni standard dobro pripravili, žal pa je bilo zelo slabo obiskano. Tako je kot že prej, ki so bila še srečanja borcev sozda ter nato srečanje borcev in mladine sozda, pokazalo, da ni prava oblika. Ker mnogo bolj živijo ožja interesna srečanja, kot so pohodi planincev, bi bilo treba v prihodnje gojiti predvsem ta in podobna.

SREČANJE SOZD NA IVARČKEM

PRIZNANJE

JEKLOLIVARNI

Avgusta je Jeklolivarna dobila eno izmed svojih doslej najpomembnejših priznanj, priznanje in plaketo FRANJA ŠISTKA. Podelil ji ga je SOZD RUDARSKO - TOPILNIŠKI BAZEN BOR v SRBIJI, ki je kupec dobrih 15 % (1500 ton) celotne proizvodnje tega našega tozda.

Jeklolivarna je priznanje prejela za izredno prizadevanje pri razvijanju dobrih poslovnih odnosov. Ti so možni, ker so livarji ponudniki dobrih izdelkov in ker vedno skušajo ugoditi potrebam tega partnerja.

Priznanje zagotavlja tozdu tudi nadaljnje sodelovanje z Borom in s tem tržišče, kar je v močni jugoslovanski livarski konkurenci še posebej važno.

Borom
H.M.

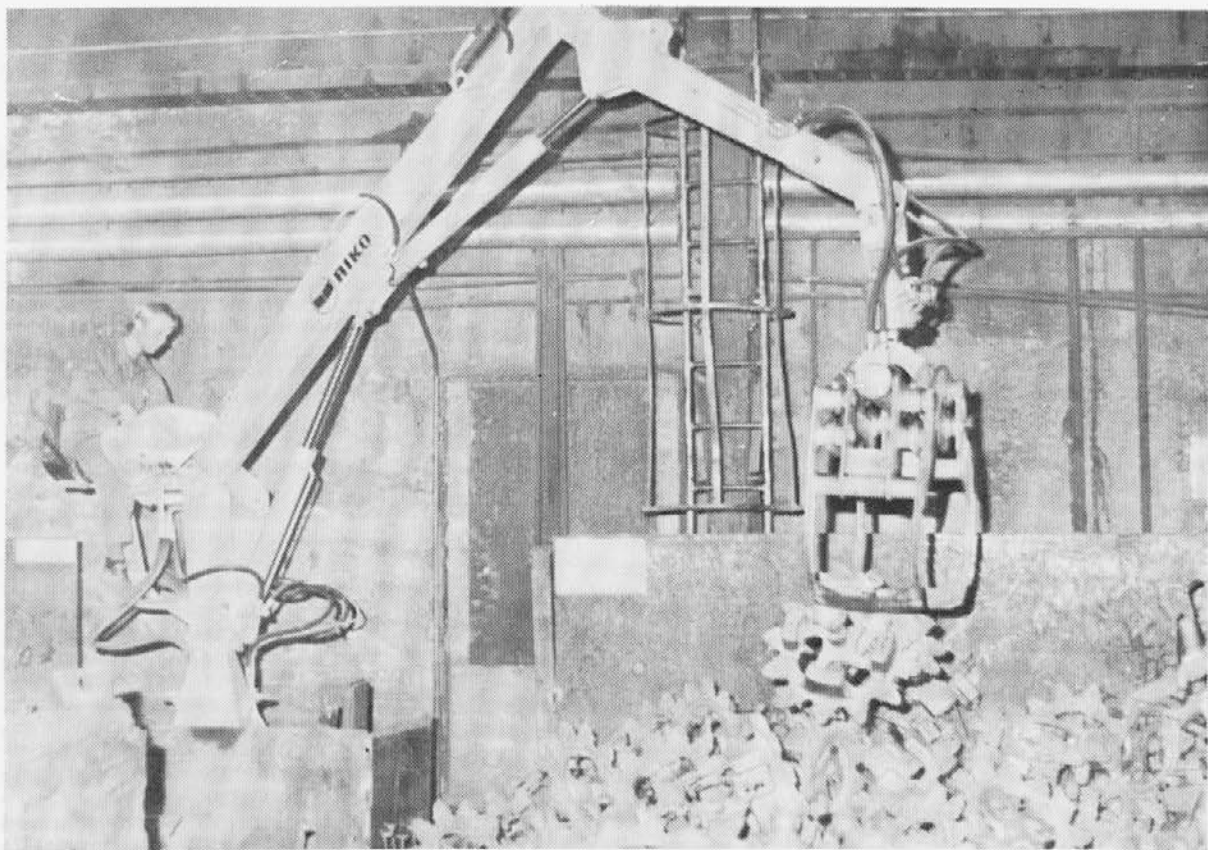
OBISK ZVEZNE INŠPEKCIJE ZA SLO

Septembra je našo delovno organizacijo obiskala generalna inšpekcija za SLO iz Beograda. Podrobno je pogledala vse akte s področja SLO in družbene samozastite v petih tozdrh in na ravni železarnice. Ugotovila je, da je naša organizacija SLO dobra, in ji je dala najvišjo oceno. Ker pa je bila to tudi instruktivna inšpekcija, je svetovala, kako naj uredimo še tista poglavja v SLO, ki so bila do zdaj pomanjkljiva.

Obisk generalne inšpekcije v železarni je dokaz, da moramo dejavnost SLO jemati kar najbolj resno.

Nekaj naših pridobitev

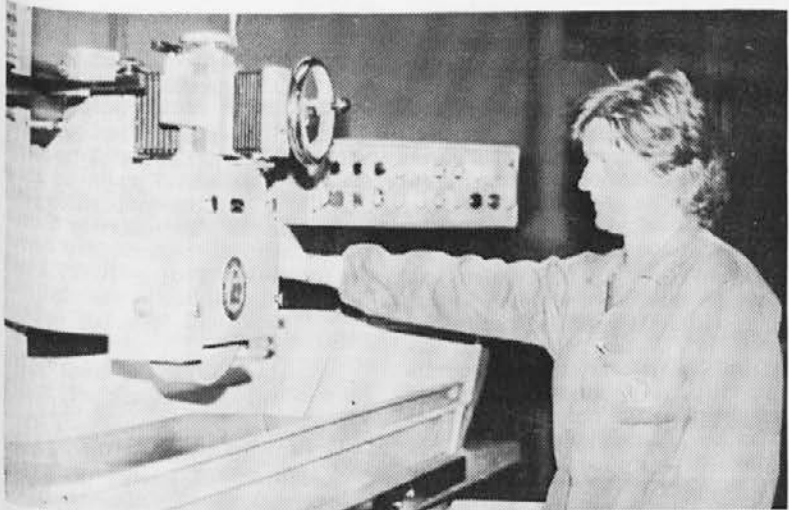
Riko

Lahka stran čistilnice tozda Jeklolivarna je od letošnjega avgusta bogatejša za pomembno novost. To je hidravlično dvigalo, imenovano RIKO, po tovarni Riko iz Ribnice, ki ga je dobavila.

Stoji ob vходу v čistilnico, kamor iz livarne vozijo v posebnih zabojih ulitke, da jih tam razsujejo in grobo očistijo peska. Nato so jih do nakupa RIKO vsakega posebej pripenjali in z mostnim žerjavom dajali v drug zaboj, zatem pa jih odpeljali na peskomet. Po novem to dela RIKO, mostni žerjav le še odnaša zaboje. Prav sprostitvev enega izmed dveh mostnih žerjavov pa je za čistilnico zelo pomembna.

Zaenkrat dela dvigalo samo na eno izmeno, saj ga je usposobljen upravljati samo en delavec. Žal tozd nima inštruktorja, in je tudi vprašanje, kdaj bo usposobljenih več.

Ker je potreba po delu RIKO velika, mesečno je namreč treba očistiti tudi do 500 ton ulitkov, si bodo v čistilnici prizadevali, da bodo čimprej dobili še kakšnega upravljalca, hkrati pa zagotovili denar za nekoliko ustrežnejšo roko dvigala.

Ploščinski brusilni stroj

V tozdu Pnevmatični stroji jim postopoma vendarle uspeva posodabljanje strojni park, ki je že zelo izrabljen. Tako so avgusta v novi hali pnevmatike montirali nov ploščinski brusilni stroj, ki so ga kupili pri domačem proizvajalcu v Kikindi. Zamenjal je češkega.

Posebno drugačen kot stari ta stroj ni. Ima le nekaj več elektro-nike.

Po pričakovanjih dela nekoliko bolj natančno in je za okrog 20 % bolj produktiven.

Novi brusilni stroj GÖCKEL je v tozdu Industrijski noži letos poleti zamenjal starega ameriškega iz leta 1943.

Stroj je namenski brusilni za dolžino. Ali bo bolj produktiven ali ne, je takoj na začetku težko reči, zagotovo pa je veliko bolj natančen kot prejšnji. Ker je bil stari zelo tolerant, so morali v tozdu naročila za precizne izdelke, kot so noži v garniturah, celo odklanjati. Z novim zahodnonemškim strojem tega ne bo več treba, saj brusi na dve stotinki natančno. Tako bodo na njem obdelovali predvsem garniture za zahtevni zahodni trg.

H. M.

Göckel

Delo delavskega sveta in kolektivnih izvršilnih organov

DELAJSKI SVET

Delavski svet Železarne Ravne se je v času od zadnjega poročanja sestal kar trikrat zaradi utemeljenih potreb, ki izhajajo iz vse močnejše funkcije delovne organizacije.

Na 3. seji je ugotovil sprejem samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo dopolnjeni sistem nagrajevanja in stimuliranja inovativne dejavnosti, sprejel dopolnjen in spremenjeni varnostni in obrambni načrt Železarne Ravne ter imenoval novi komite za SLO in družbeno samozaščito. Potem ko so svoje plane sprejeli v tozdi, je sprejel tudi srednje-ročni plan delovne organizacije za obdobje 1986—1990. Verificiral je pravilnik o varstvu zraka in pravilnik o internem stimuliranju konvertibilnega izvoza. Sprejel je še sklepe, s katerimi daje soglasje k spremembi organizacije v tozdu Družbeni standard, kjer gre za delovne naloge s področja družbene prehrane, in spremembe v organizacijski strukturi tozda RPT v službi za inovacije. Razen tega je bilo sprejetih več operativnih sklepov finančnega značaja ter o volitvah in imenovanjih.

Na 4. seji je sprejel nekaj sklepov o najemu kratkoročnih deviznih kreditov. Obravnaval je rezultate poslovanja in predložene naloge za izboljšanje rezultatov ter priporočil vsem SDS, da jih obravnavajo kar najbolj vestno ne glede na to, če ne gre za kaj novega, in jih aktualizirajo v svojih sredinah. Tokrat je bilo sprejetih tudi 25 operativnih sklepov v zvezi z uveljavitvijo novega sistema nagrajevanja, ki so priloga samoupravnega sporazuma o delitvi OD. Enako ve-

lja za inovativno dejavnost. Po razpravi v tozdi je sprejel tudi pravilnik o nagradi železarne, s tem da je glede na prvotno obravnavani tekst sprejel dopolnitev, ki zadeva spremembo višine nagrade za naloge z namenom, da bi bile bolj privlačne in stimulative. Imenoval je tudi petčlanski svet nagrade, ki ga sestavljajo: Milan Švajger, Alojz Rozman, Jurij Pratkanar, Ernest Kocuvan in Brane Žerdoner.

Največ pozornosti je namenil čuvanju zraka in okolja, za kar je dala pobudo Lesna Slovenija Gradec, ki apelira na vso družbo za učinkovito akcijo saniranja zraka, da bi zaustavili propadanje gozdov. Delavski svet se je tej skrbi pridružil, zlasti še, ker smo v bližini velikega onesnaževalca — Rudnika Mežica. Zahteval je od izvršnega sveta skupščine občine odločno akcijo. Dotaknil pa se je tudi vprašanja plinov in onesnaževanja zraka iz železarne, kjer še tudi nismo vsega storili, in zahteval od poslovnega odbora poročilo.

K temu je bilo resno postavljeno tudi vprašanje priključitve na plinovod na Prevaljah ter gornjega konca doline. Tudi za rešitev tega vprašanja je zahteval odločno akcijo od izvršnega sveta. Poudarjeno je tudi bilo, da ob vsej družbeni skrbi in angažiranosti ter ogromnih vlaganj in sredstvih ne bi smela biti stvar posameznika, ali se na skupni toplovod priključi ali ne.

Naslednja seja delavskega sveta je bila sklicana po hitrem postopku. Delavski svet je sprejel sklep o kreditiranju izvoza namenske proizvodnje. Ob tem so bili izraženi tudi mnogi pomi-

sleki, vendar za izvoz na področje manj razvitih dežel velja, da je mogoče prodreti zgolj s kreditiranjem.

IZVRŠILNI ORGANI

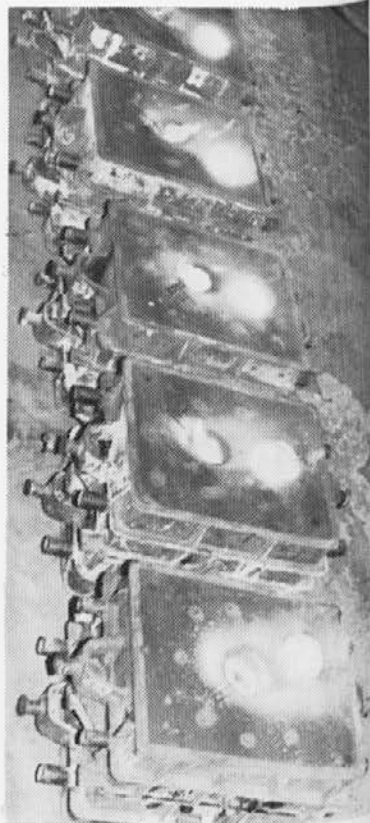
Odbor za dohodkovna vprašanja je imel dve seji. Obravnaval je predlog in določil nekoliko spremenjene predloge sklepov, ki zadevajo uveljavljanje spremenjenega sistema nagrajevanja in inovacij. Sprejel je tudi sklep o spremembi višine prejemkov iz materialnih stroškov, predvsem dnevnic in drugih. Ponovno je bila izražena ostra kritika, da s predlogom spremembe dnevnic stalno kasnimo glede na prakso železarn Štore in Jesenice, kar povzroča pri naših delavcih razburjenje.

Na naslednji seji se je odbor zlasti ukvarjal z vprašanjem OD predsednika poslovnega odbora, kar je star problem, saj ni logično, da vodilni delavec največje delovne organizacije v sozdu močno zaostaja za delavci nekaterih drugih delovnih organizacij v sozdu, zlasti še, če upoštevamo dobro poslovno uspešnost Železarne Ravne.

Odbor za družbeni standard je imel dve seji. Obravnaval je vloge za izredne kredite ter izredno perečo problematiko zasilnih stanovanj. Gre za kompleksen problem, ki mu železarne ne posveča dovolj pozornosti.

Na zadnji seji je obravnaval tudi nekatera vprašanja družbenega standarda, kot so letovanje, dietna prehrana, kjer prihaja do špekulacij posameznikov in bomo situacijo zaostri. Sprejel je listo za sofinanciranje stanovanj in obravnaval še nekatere druge zadeve.

Odbor za kadre in splošne zadeve je imel eno sejo, na kateri je podelil štipendije za šolsko leto 1986/87 ter znova ostro zahteval, da se kriteriji za podelitev štipendij ponovno preučijo in dopolnijo. Enaka zahteva iz

Jeklena očesa

prejšnjih let ni obrodila sadov. Dodelil je tudi nekaj solidarnostnih pomoči. Pomembno je opozoriti na to, da je teh prošelj vse več, saj je ekonomski položaj nekaterih družin zelo slab.

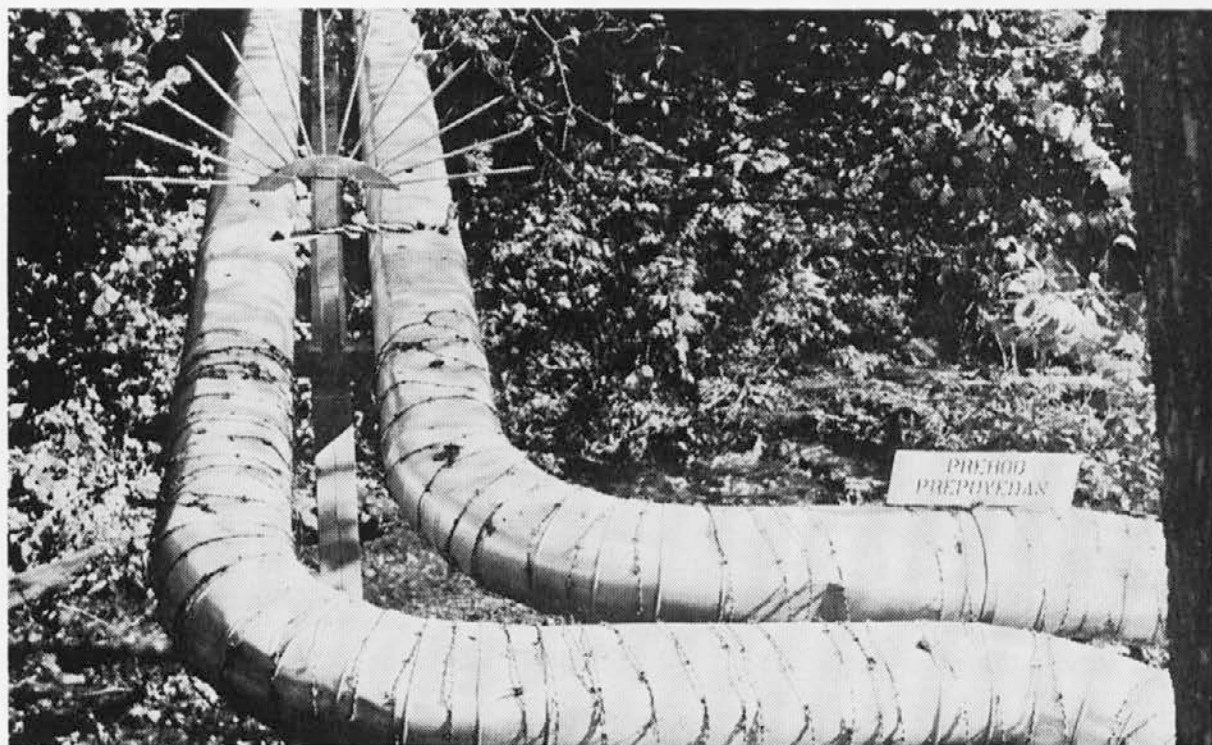
Odbor za razvoj in finančni odbor sta obravnavala in podprla predlog o sklenitvi pogodbe med Fakulteto za montanistiko ter Fakulteto za strojništvo o zakupu raziskovalno-razvojne opreme za naš razvoj v RPT. Prav bi bilo, da bi bili o vsebini teh zadev zaposleni posebej obveščeni.

Finančni odbor je imel sicer še eno sejo z rutinskimi zadevami.

Prvič v tem mandatu se je sestal tudi odbor za informiranje. Na osnovi enega dela mnenjske raziskave o samoupravnem odločanju in tez za naloge Komuniciranje v samoupravnem odločanju je sprejel svoj program in usmeritve za delo. V preteklem mandatu in tudi prej se delo tega odbora ni razvilo zlasti zaradi tega, ker je obravnaval zgolj vprašanja splošnega informiranja vseh delavcev, ni pa posegal na področje, za katero je ravno tako pristojen: informiranje za samoupravno odločanje, postopki uresničevanja samoupravljanja, delegatski sistem itd. Na tej seji je prevladalo mišljenje, da bo s tako celovitejšim pristopom njegovo delo v tem mandatu uspešnejše.

Odbor za poslovanje je imel dve seji. Obravnaval je analizo polletnih rezultatov, na zadnji seji pa analizo srednjeročnega obdobja, pri kateri je poudaril, da nam morajo ugotovitve analize prejšnjih obdobj služiti za odpravljanje napak in boljše delo v prihodnje.

J. D.

Koleno

Vrhunski rezultat zahteva veliko truda, znanja in odrekanja

AKTUALEN POGOVOR Z IVANOM ŽAGARJEM, ČLANOM POSLOVODNEGA ODBORA ŽELEZARNE RAVNE ZA PODROČJE DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV

»Razlog za pogovor z vami so četrti naloge za izboljšanje poslovnih rezultatov, ki jih je na predlog poslovnega odbora sredi septembra letos potrdil delavski svet delovne organizacije. Prosila bi vas, da v zvezi z njimi in vsemi doslej sprejetimi aktualnimi nalogami v železarni odgovorite na nekaj vprašanj.

Čeprav so ukrepi iz prvega paketa, ki je začel veljati natančno pred dvema letoma, naša vsakdanjost, prosim, da vendarle še enkrat izpostavite najpomembnejše med njimi in njihove pozitivne učinke.

»Najprej je treba povedati, da s tako imenovanimi ukrepi nismo v železarni Ravne pričeli leta 1984, ampak že mnogo prej. Že od leta 1979 naprej smo vsako leto ob letnem planu sprejeli tudi seznam ukrepov za njegovo realizacijo. Naloge iz leta 1984 so bile le nekoliko bolj konkretne in njihova uresničitev vezana na rast OD. Najpomembnejša naloga iz prvega paketa je bila uvedba mesečne stimulacije. Postavljati smo si začeli bolj konkretne mesečne cilje, za njihovo realizacijo smo se bolj organizirali, začeli smo se bolj tržno obnašati in ustvarili smo pogoje za boljši poslovni rezultat ter hitrejšo rast OD.

Druga vrsta ukrepov se je nanašala na utrditev discipline in reda. Ti ukrepi so med kolektivom v prvem trenutku povzročili burne reakcije. Toda zelo hitro smo vsi skupaj ugotovili, da je ljudi, katerim so bili ti ukrepi namenjeni, zelo malo, da je večina teh takoj spremenila obnašanje, nekaj smo se jih v tem času znebili, nekaj pa je še vedno takih, ki »pogumno« vztrajajo pri nedisciplini, kar pa jim omogoča predvsem naša lažna solidarnost.

»Nove cilje za še boljše poslovanje smo si nato postavili v začetku leta 1985, največ zato, ker finančni položaj železarne kljub vsem pozitivnim posledicam prvih ukrepov ni bil najboljši. Nujno je bilo treba povečati dohodkovne učinke. Sklenili smo, da jih bomo:

- z izboljšanjem kvalitete ter tehnološke in poslovne discipline
- z omejeno porabo
- z dopolnjeno mesečno stimulacijo in stimulacijo za dohodkovno gospodarnost.

Poleg tega smo takrat povečali skupin samoupravnih delovnih skupin in gospodarskega načrta, uvedli smo krožke kvalitete, akcije predlagaj kaj koristnega itd.

Kaj pozitivnega so vse te novosti prinesle za železarno?

»Postopno smo izboljšali proizvodne in poslovne rezultate. Pozitivni rezultati so se začeli kazati pri kvaliteti, varčevanju, medsebojnih odnosih itd. Akcija predlagaj kaj koristnega in spremembe v osebnem prispevku so nam odprle večje možnosti za višje OD. Mesečna stimulacija nas je bolj strnila v boju za čim boljši poslovni rezultat cele DO, razvoj samoupravnih delovnih skupin je poživil naše samoupravne odnose itd. Seveda to ne pomeni, da je v naši DO vse v najlepšem redu. Imamo še ogromno notranjih rezerv, veliko nedoslednosti itd., vendar je bistveno to, da so osnovni trendi vendar pozitivni.

»Že po osmih mesecih so sledile nove aktualne naloge. Med njimi so bile tri zelo smeje: 3000 delavcev vsaj enkrat vključenih v kakršnokoli obliko inovativne dejavnosti, število disciplinskih prekrškov zmanjšati na 50 % ter doseči 7,5-urno prisotnost na delu. Zaenkrat trendi pri uresničevanju teh ciljev niso najboljši. Kje so po vašem mnenju razlogi za to?

»Res je, letos omenjenih ciljev še ne dosegamo. Verjetno smo precenili našo pripravljenost, sposobnost in odločnost, da se v sorazmerno kratkem času prebijemo med najuspešnejše gospodarske subjekte v Jugoslaviji. Je pač tako kot v športu, ko je sorazmerno lahko doseči povprečen rezultat, doseči vrhunski rezultat pa pomeni nesorazmerno več truda, znanja in odrekanja. Ne samo pri omenjenih ciljih, tudi pri proizvodnji in produktivnosti smo nekako zastali, obstali na lanskem nivoju. Toda eno je nesporno: še vedno smo daleč pod nivojem, ki bi nam omogočal mirno spanje. Za razpoložljive materialne in kadrovske kapacitete dosegamo pre nizko proizvodnjo in prešibke poslovne rezultate. Torej: moramo se bolj organizirati, povečati obseg znanja, se bolj strniti in dosegli bomo zastavljene cilje.

»Najnovejše naloge za izboljšanje poslovnih rezultatov so razdeljene na tri sklope: dosedanje še aktualne, naloge, ki izvirajo iz novega sistema OD in inovacij, ter naloge, ki izhajajo iz trenutnih slabosti. Prosim, če predstavite najpomembnejše med njimi.

»Omenil bi le naloge, ki izvirajo iz novega sistema OD in inovacij. Gre preprosto za še večje možnosti slehernega de-

lavca, da z lastnim strokovnim razvojem, z bolj gospodarnim delom cele DO oz. tozda, z večjo ustvarjalnostjo in inovativnostjo izboljšamo poslovne rezultate in seveda osebne dohodke. Naš cilj je inovacijsko obnašanje vsakega posameznika na vsakem koraku.

»Med vsemi novimi elementi, ki smo jih uvedli s postavljanjem ciljev, je doživela največ sprememb mesečna stimulacija v OP. Zadnje aktualne naloge jo celo ukinjajo. Kako to, če vemo, da je mesečna stimulacija vsaj v začetku odigrala zelo pozitivno motivacijsko vlogo?

»V prvi fazi je mesečna stimulacija dejansko odigrala zelo pozitivno vlogo in ustvarila pogoje, da si določimo kvalitetnejšo stimulacijo. Ni namreč dovolj, da dosegamo visoko mesečno realizacijo, to moramo doseči s čim manjšimi stroški, s čim manjšimi sredstvi, z optimalnim številom delavcev itd. Torej smo stimulacijo za čim večjo fakturirano realizacijo zamenjali s stimulacijo za čim boljši poslovni rezultat prvič DO kot celote in drugič posameznih tozdov. Tako smo sedaj stimulirani za kvaliteto in tržno interesantno proizvodnjo, za visoko realizacijo, varčevanje na vsakem koraku, za optimalizacijo zalog, za smotrnost naložb, za racionalno organizacijo itd.

»Končni cilj vseh naših prizadevanj, izraženih v aktualnih nalogah, je ves čas enak: čim večja realizacija in čim manjši stroški. Uspehov, ki smo jih pri tem dosegli, nikakor ne gre zamenjati, saj so ogromni. Toda — ali je ob tem vendarle upravičeno pomisliti tudi na meje? Ali drugače vprašano: kako dolgo bomo še lahko — glede na ljudi in agregate — cilje večali?

»Zelo zanimivo vprašanje, na katerega je možnih mnogo odgovorov. Človeštvo nima mej, kajti ko doseže zastavljene cilje, si postavi nove, zahtevnejše, teže dosegljive. Če se vprašamo, kakšno kvaliteto, proizvodnjo in akumulacijo dosegajo podobni gospodarski subjekti v tujini, spet ugotovimo, da smo daleč pod njihovimi dosežki. Pogosto si želimo »zahodni« standard. Dosegli ga bomo, ko bomo dosegli njihove rezultate. Ali konkretno, cilje bomo večali vedno, zlasti pa, dokler ne bomo dosegli nivoja, ki nas bo postavil ob bok gospodarskim subjektom v razvitem svetu. Seveda pa teh ciljev ne bomo dosegali z vedno večjim naprežanjem, ampak z več zna-

nja, boljšo organizacijo, bolj humanim delom itd.

»Čeprav zagotovo takšnih uspehov v železarni ne bi dosegli, če ne bi akcij vodili enotno, s podporo vseh subjektivnih sil, nekateri vendarle očitajo sindikatu, premajhno zaščito delavca. Kakšno je vaše mnenje o tem?

»Nekateri posamezniki si pač predstavljajo, da je sindikat aktiven oz. revolucionaren le tedaj, ko je v konfliktu z vodilno strukturo. Vsaj na nivoju DO in v večini tozdov oz. delovnih skupnosti se sindikat v železarni Ravne odgovorno brez vsakega pritiska opredeljuje do vseh pomembnih vprašanj dela in gospodarjenja. Morda ne prihaja do konfliktov zato, ker so predlogi, ki jih pripravljajo strokovne službe, poslovodni odbor ali poslovodna konferenca, strokovno utemeljeni, v interesu vseh delavcev itd. Morda ne prihaja do konfliktov zato, ker v naši tovarni vodilni delavci nimajo nikakršnih posebnih privilegijev, ker npr. službenih avtomobilov ne uporabljajo za osebne namene itd.

»Tudi zadnje vprašanje bo provokativno, a ga vendarle postavljam, saj med delavci ni redko: so vsi naši ukrepi, tudi občasna osebna kontrola pri vrtarjih, npr., demokratični?

»Ne, niso demokratični, lahko rečem, da se jih poslovodni odbor sramuje. Toda, ali je demokratično, da peščica ljudi kljub vsem prošnjam in ukrepom še kar naprej krade? Družba nam daje sredstva v upravljanje, da z njimi ustvarimo dohodek, ki si ga potem razdelimo tudi za osebne dohodke in skupno porabo in od tega živimo. To je vsa naša pravica do družbene lastnine in dokler tega ne bomo spoštovali vsi, bo potrebna tudi občasna osebna kontrola itd. Pa še to: zakaj mi vsi ne delujemo samozaščitno, zakaj teh kraj ne preprečimo, zakaj smo do peščice tatov solidarni? Ko ne bo več tatvin, vnašanja alkohola, zamuja in predčasnega odhajanja itd., bodo vrata iz tovarne na stečaj odprta in vsi bomo na to ponosni.

»Tov. Žagar, najlepša hvala za odgovore.

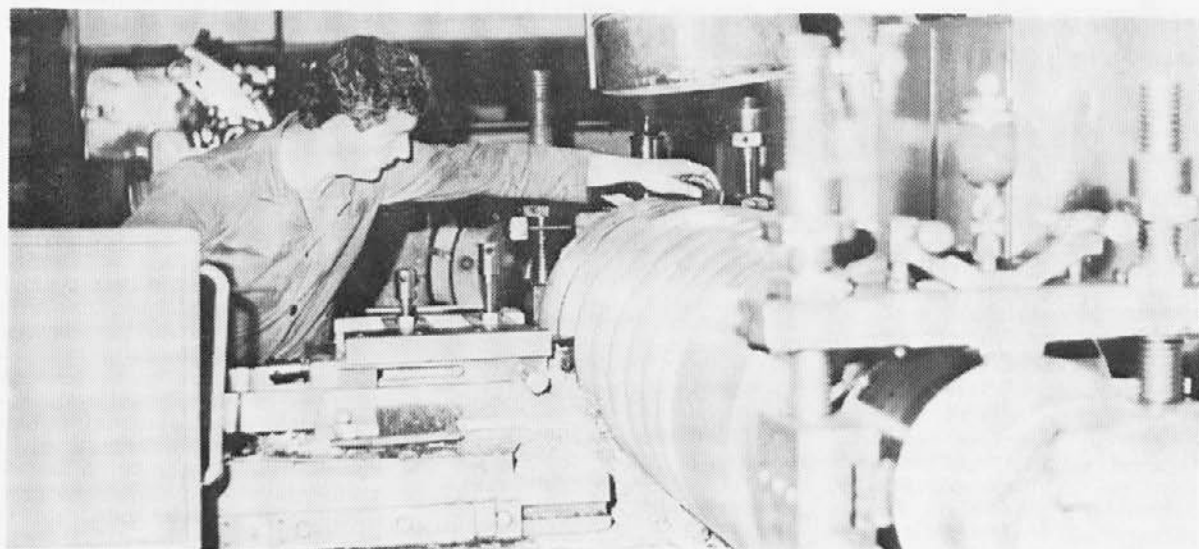
Helena Merkač

ROBOTI

Japonska ima danes največ robotov na svetu: 100.000 — vključno z »neumnimi« roboti, ki predmete samo dvigajo, nakladajo in razkladajo. V tej deželi opravljajo roboti že 20 odst. montažnih del. V ZDA uporabljajo okoli 20.000 robotov, od tega polovico v avtomobilski industriji. General Motors, kjer dela zdaj 5.000 robotov, načrtuje do 1. 1990 nabavo 15.000 novih. Prihodnje leto bo značala proizvodnja japonske tovarne Fanuc 1000 robotov na mesec.

(Vir: Spiegel, št. 33, 11. 8. 1986)

V VALJARNI POPRAVILO

Ne mislijo neumno tisti, ki so za to, da bi film o poklicih in delovnih mestih v naši železarni, posnet pred leti kot poklicna propaganda za osmošolce, pokazali tudi vsem zaposlenim v železarni.

S predstavo bi namreč večji krog bralcev lažje spremljal naše prispevke iz tozdov. Sicer nekaj povedo fotografije, a vendarle, film je boljši in gotovo niti tistih, ki železarno dobro poznajo, ne bi dolgočasil.

Tokrat gre za predstavo dela na blumingu ali težki progi v tozdu Valjarna.

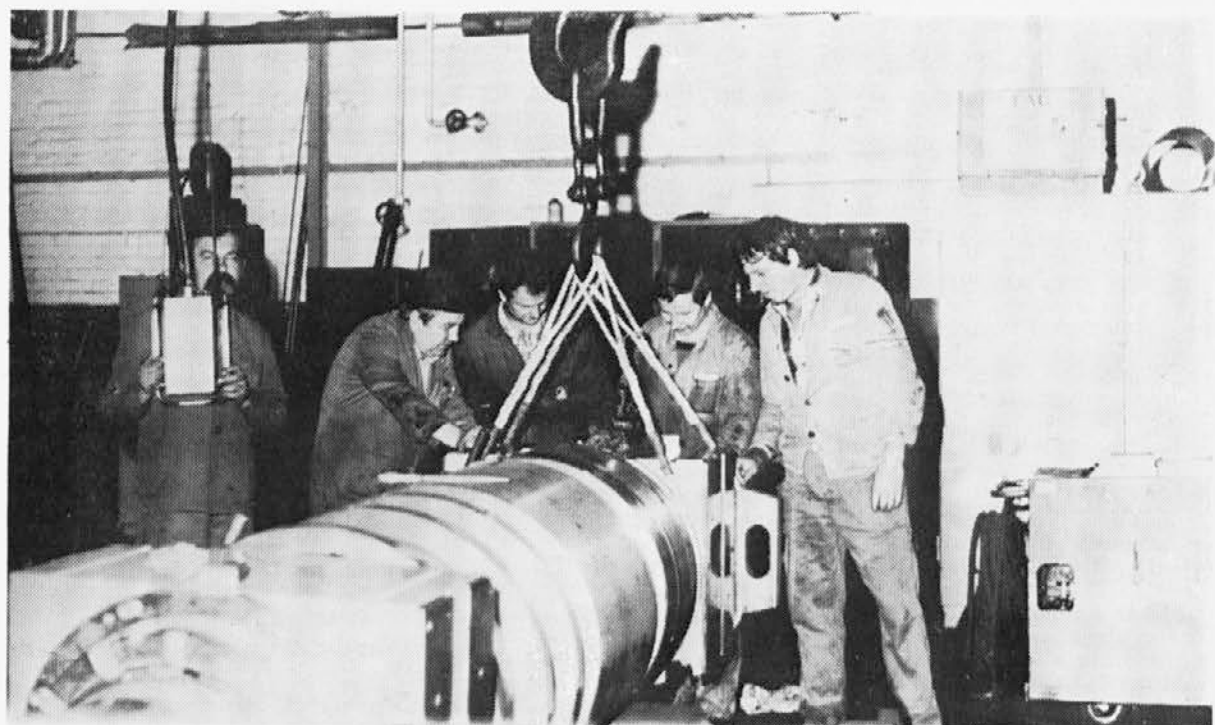
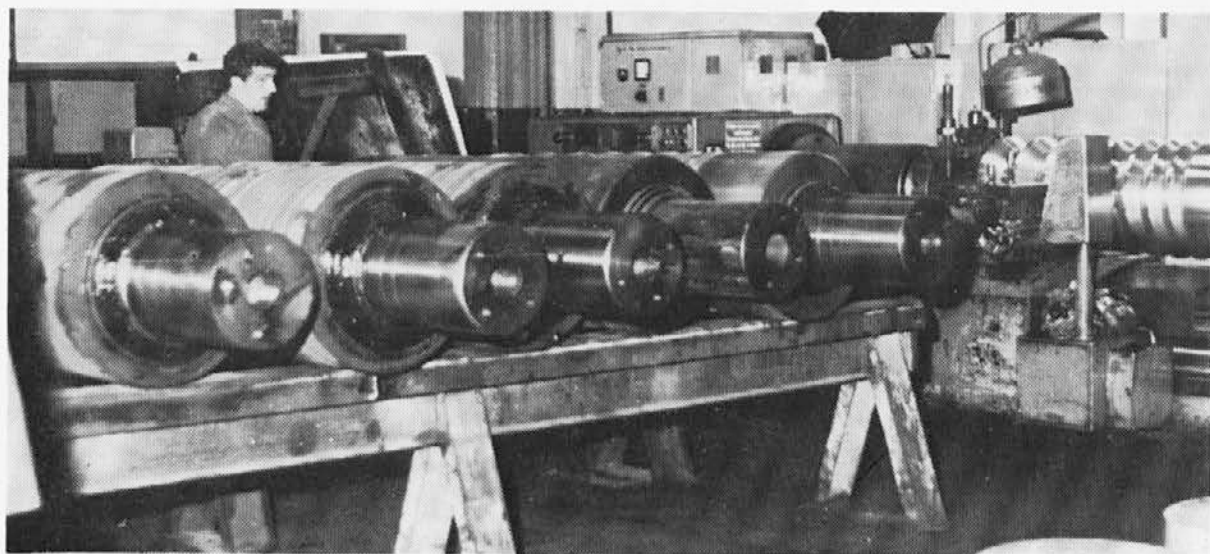
Njegova zelo groba besedna predstavitev je takšna: bluming je proga, ki dve tretjini vsega jekla, proizvedenega v Železarni Ravne, zvalja v gredice. Da to njeni valji lahko storijo, prej ingote v posebnih globinskih ogrevnih pečeh, ki jih je ob progi pet, segrejejo tudi do temperature 1230 °C (odvisno od vrste jekla), posebni t.i. kleščni žerjav pa jih znosi na progo.

Ker gredo skozi to progo tako ogromne količine jekla, je njeno brezhibno delovanje nujno; ne le za Valjarno, ampak za vso železarno, saj več tozdov dobiva vložek za svoje delo prav iz tega našega tozda (vložek so predvsem profili, izvaljani iz gredic). Poleg tega je Valjarna naša pomembna izvoznica.

Tako lahko rečemo, da je bluming med najpomembnejšimi agregati v železarni.

Toda zadnji čas kljub vsakoletnim skrbnim generalnim remontom ni delal več, kot bi bilo treba. Bil je med tehnično najbolj zastarelimi težkimi progami v Jugoslaviji, mehansko nerekonstruiran 17 let. Zato je bila posodobitev, ki so jo v tozdu izvedli hkrati z generalnim remontom od 17. avgusta do 7. septembra letos, nujna.

O tem, kako je potekala in kaj prinaša, govorijo: **Stanko Triglav**, vodja težke proge, **Dominik Nabernik**, vodja strojnega in gradbenega vzdrževanja v Valjarni, in **Jože Potočnik**, vodja elektro vzdrževanja v tem tozdu.

Ko so valji na mizi, ne na progi — obdelava in montaža bistvenih delov težke proge v delavnici valjev v Valjarni

IN PRENOVA BLUMINGA

OPRAVLJENO JE ZELO POMEMBNO DELO

Stanko Triglav

»Po več letih iskanj se je konec lanskega leta v železarni vendarle pokazala možnost nabave hidravlične opreme za težko progo. Takoj nato smo si prek PII zagotovili načrte in po njih začeli izdelovati sestavne elemente. V delo smo vključili SGV, ETS, Jeklolivarno, Kovačnico ter Strojne in dele, ki so prevzeli celotno mehansko pripravo.

UVEDLI SMO TRI NOVOSTI

»V primerjavi s prejšnjimi leti je imelo letos naše delo na težki progi večje razsežnosti. Razdelil bi ga na štiri glavne sklope:

1. Uravnovežili smo zgornji valj in zgornjo kardansko gred (njudno prejšnje balansiranje je bilo mehansko s protiutežnimi; zdaj je hidravlično).

2. Rekonstruirali smo vlečaje-nje obeh valjev (namesto drsnih so zdaj valjni).

3. Rekonstruirali smo vlečaje-nje zgornje in spodnje kardanske gredi (to delo smo v SGV opravili samoiniciativno in smo zanj tudi sami izdelali načrte ter dele).

4. Opravili smo vsa redna vsakoletna vzdrževalna dela. Posebnih težav pri izvajanju teh nalog v SGV nismo imeli. Nekaj skrbi so nam povzročali le deli iz Strojev in delov, ki so kasnili.

Intenzivno je v dneh remonta težke proge delalo veliko ljudi. Sodelovali sta obe skupini vzdrževalcev Valjarne, delavci iz centralne delavnice SGV, Hidromon-

ogromno delo je bilo ob remontu in prenovi proge opravljeno tudi v Valjarni sami. Glavno koordinacijsko vlogo pri izdelavi delov je odigral **Sebastijan Oblak**, zelo so se potrudili v delavnici valjev in armatur. Da ne bi našteval, kot vodja proge sem dolžan vsem, ki so bili v našo veliko akcijo kakorkoli vključeni, izreči pohvalo.

Pomen dela je vsekakor velik. Z novim sistemom smo odpravili mnoge pomanjkljivosti. Tako bomo odslej lahko valjali gredice bolj natančnih dimenzij in pravilnejših oblik. Ker pričakujemo manj zastojev, se bo povečal tudi obratovalni čas proge, in bo možno izvaljati več jekla.

Ali bo bluming v prihodnje izpolnil naša pričakovanja, pa je odvisno predvsem od preventivnega vzdrževanja. Ker ga še nimamo, si ga bomo prizadevali čimprej uvesti.«

taža itd. Vse bi pohvalil, posebej pa izpostavil **Ivana Krofa**, inženirja za hidravliko iz SGV. Ker imam ravno priložnost, pa bi opozoril na problem prehrane teh ljudi med remontom. Ker takrat niso redke nadure, bi jim v železarni nujno morali zagotoviti kosilo.«

Dominik Nabernik

Ko so na progi vzdrževalci, ne ingoti

TEŽKA PROGA ZAHTEVA STALNE ELEKTRIKARSE POSEGE

»Čeprav o letošnjem remontu govorimo več kot o prejšnjih, moram poudariti, da smo elektriki vsaj zadnjih pet let na težki progi izvajali prav tako obsežna in zahtevna dela, kot so bila letošnja, novega pa mogoče naredili celo več.

Letos smo opravili vsa dela, vezana na mehansko rekonstrukcijo. Po načrtu hidravlike, narejenem v Rexrothu, smo sami narisali načrte za elektriko in po njih takoj začeli s pripravljalnimi deli, na koncu pa izvedli še vso montažo na progi. Pri tem smo zelo dobro sodelovali z Nemcem g. **Albusom**, predstavnikom firme Rexroth.

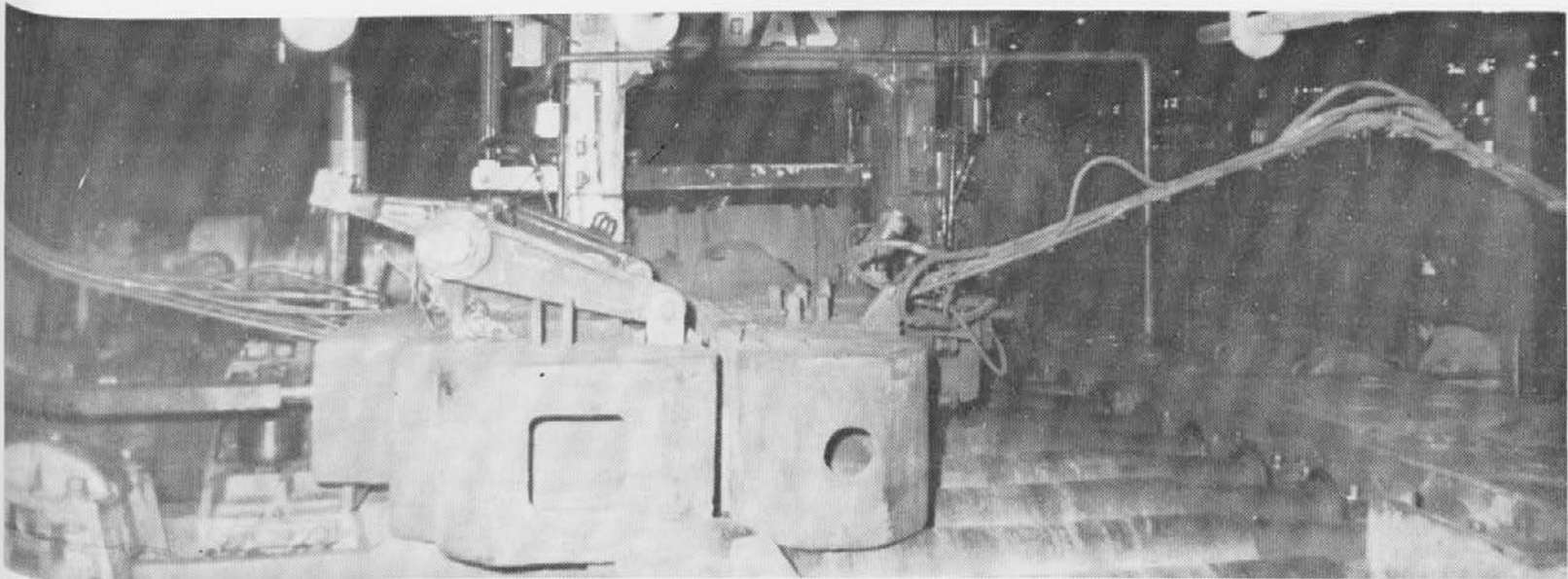
Ob tem delu pa ne smemo pozabiti tudi vseh drugih naših opravljenih del na blumingu. Natančno smo pregledali vse električne elemente na progi in na globinskih pečeh; na peči, ki jo nameravajo drugo leto predelati z mazuta na plin, smo nekatere

dele že v naprej montirali; obnovili smo vodni zaganjalec, naredili smo temeljite posege na hladilnem sistemu, kleščnem žerjavu, asinhronskih motorjih za valjance, enosmernih pogonih itd.

Jože Potočnik

Vse to smo zmogli, ker je ekipa desetih elektrikov bluminga zagotovo ena najboljših v železarni. Zato jo je treba pohvaliti, posebno delovodjo **Eriha Otta**.«

Ko je remont opravljen in čaka proga na zagon

OSKRBA Z ENERGIJO

Razen cene elektro energije, ki je bila v avgustu višja za 9,6%, se nabavne cene drugim energetskim medijem niso spremenile. Skupni stroški energije so v avgustu znašali okrog 730 milijonov din oziroma okrog 20.200 din na tono skupne proizvodnje. Samo 1% prihranka pri porabi energije bi pomenil za železarno 7,3 milijone din manj stroškov.

Oskrba porabnikov s primarno in sekundarno energijo je bila zadovoljiva. Poraba je bila proti juliju v glavnem manjša zaradi remontov, poraba nekaterih medijev pa je bila tudi večja od planirane. Že dalj časa prekoračuje plan acetilen in kisik, kar ob konicah vpliva na pomanjkanje zaradi premajhne kapacitete naprav za proizvodnjo.

Primer kaže, da je z manjšimi posegi v napravo možno prihraniti nekaj energije, kot v čistilnici, kjer so bile obnovljene regulacijske naprave na peči »Rumag«. Na ta način se je zmanjšala specifična poraba toplote. Izračunano za obdobje petih mesecev pred obnovo in po njej, se je povprečna specifična poraba zmanjšala od 2325 Wh/kg na 1819 Wh/kg ali za 21,8%. Tudi strošek pri porabi toplotne energije se je zmanjšal v primerjalnem obdobju za okoli 3 milijone din.

Naj bi bil gornji primer kačipot vsem uporabnikom ogrevalnih in žaričnih peči, kakšen vpliv imajo vgrajene in brezhibne regulacijske naprave na ekonomičnejše kurjenje.

Primarna energija	Poraba	Str. v 1000 din
Elektro energija	17 251 997 KWh	255 373
Zemeljski plin	3 793 333 Sm ³	262 257
Mazut	471 140 kg	29 726
Butan propan	24 710 kg	2 174
Karbid	14 940 kg	2 674

Sekundarna energija	Poraba	Str. v 1000 din
Para	4 745 200 kg	45 907
Hladilna voda	1 527 430 m ³	52 683
Kisik	351 431 kg	43 664
Komprimiran zrak	5 900 000 m ³	15 330
Argon	8 445 m ³	8 341
Hig. topla voda	10 150 m ³	6 649
Acetilen	5 292 kg	4 433
Tehnični dušik	31 014 m ³	1 382
Čisti dušik	539 m ³	266

Tozd Energija

Izvajanje obrambnih dnevo

V naši DO že vrsto let izvajamo izobraževanje za narodno zaščito v obliki obrambnih dnevo, s tem da se je menjavala koncepcija. V začetku smo organizirali obrambni dan tako, da je bil to orientacijski pohod, v katerega smo vključili vojaške veščine (kompas, met bombe, spoznavanje terena po karti, seznanitev z orožjem). Namen je bil jasen; izobraziti tisti del naših sodelavcev, ki bi v izrednih razmerah izvajali dolžnosti zavarovanja družbenega premoženja in ljudi. Zato smo tudi v vseh teh letih s temi ljudmi izvajali strelske vaje z različnim strelnim orožjem in tako dosegli pripravljenost, da bi sodelavci znali opravljati stražarsko službo. Te oblike ne smemo opustiti, čeprav se je že marsikomu zdela odveč. Namreč, vojni časi so se oddaljili, mi pa ne smemo pozabiti, da bi zaradi nepoznavanja osnovnih vojaških veščin v začetku težjih razmer prišlo do hudih katastrof in človeških izgub. Da to preprečimo, se pripravljamo v miru.

Kasneje, točneje do lanskega leta, smo v vsebino naših obrambnih dni vključevali aktivnosti s področij, ki so jih nakazovale akcije NNNP. Predvsem je šlo za požarno varnost, prometno varnost, varnost pri delu, alkoholizem in ekološke razmere. Zanimiva področja, s katerimi se je seznanilo večje število naših sode-

lavcev. Tu smo čutili pomanjkljivost, ker ni bilo možno dobiti strokovnih gradiv in smo morali improvizirati.

Tekoče srednjeročno obdobje daje glavni poudarek izobraževanju vseh nerazporejenih ljudi s področja radioaktivne, biološke, kemijske zaščite (RBK). Gre za strokovno še kar zahtevno področje, vendar zelo občutljivo, če pride do uporabe teh sredstev. Da bi v tozidih na obrambnih dnevih lažje obvladali in podajali to področje, je naš vodja RBK enote pripravil za vse sredine pisno gradivo, kjer je opisal:

- sredstva za osebno zaščito
- zaščitno masko
- komplet za dekontaminacijo in dezinfekcijo ljudi
- reševanje iz ruševin.

Za lažje razumevanje je dodal precej slikovnega gradiva. S tem področjem se bomo ukvarjali nekaj let, gradiva in podajanje pa bo treba tako pripraviti, da bo poučno in privlačno, predvsem pa koristno.

V nekaterih sredinah se je že pojavilo vprašanje smiselnosti organiziranja obrambnih dnevo v obstoječi obliki. Vprašanje je upravičeno le takrat, kadar obrambni dan ni primerno strokovno in tudi drugače pripravljen. V takih sredinah je potem problem udeležbe, ker ljudje ne želijo izgubiti dneva, od katerega ne pridobijo kaj koristnega. Zato organizatorji morajo odgovorno voditi priprave, si razdeliti zadolžitve in izvesti program, ki je predviden po programu izobraževanja. Smisel je tudi v tem, da organiziramo uro hoda in vzdržujemo telesno kondicijo. Pripeljati se na Ivarčko in tam pomalitati ne more biti vsebina obrambnega dneva. Takšni organizatorji ljudi tudi s pozivi ne bodo več pridobili k sodelovanju. Jasno je treba povedati, da imamo vsi nerazporejeni zakonsko dolžnost in obveznost delovati v narodni zaščiti, s tem pa se tudi udeleževati vseh organiziranih oblik izobraževanja.

Vsak obrambni dan ima tudi družabni del. Dogovor je jasen: izpeljati predvideno vsebino, potem pa rekreacija in skromna malica. Povsod ni bilo tako, zato

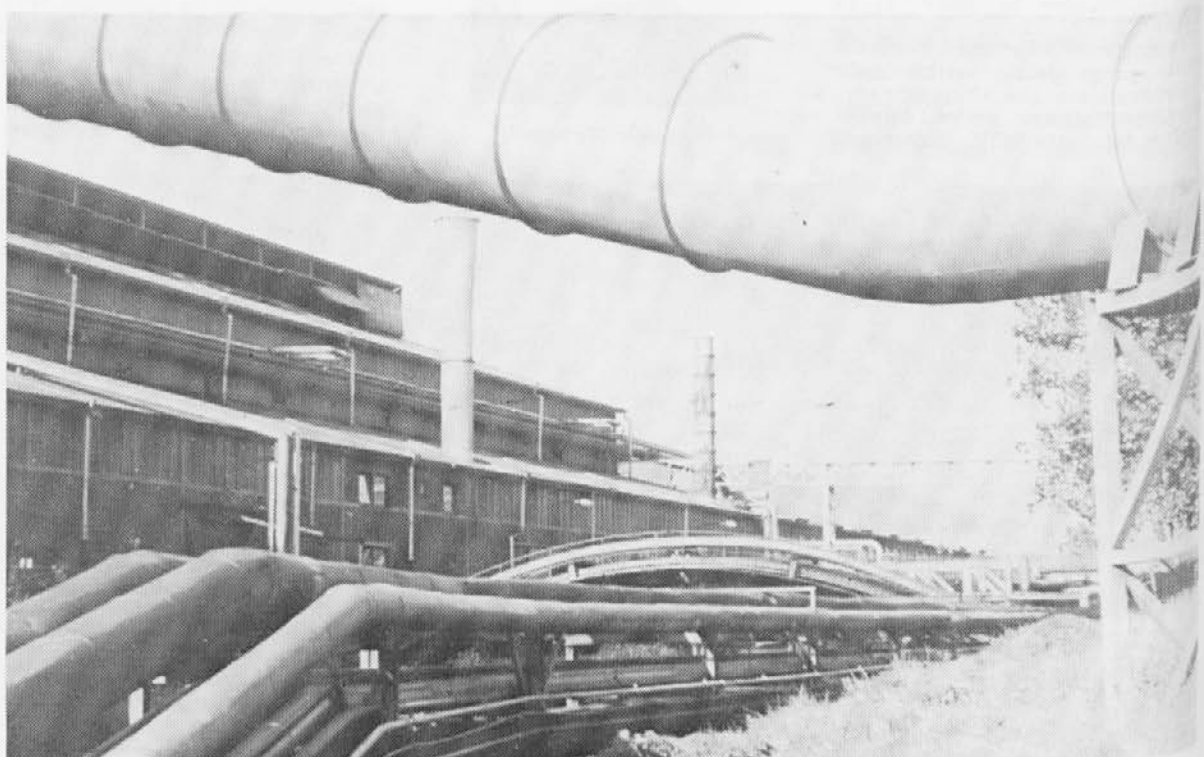

V jedilnici pri Valjarni

je bilo tudi nekaj pripomb, katere smo pri letošnji izvedbi upoštevali. Manjši tozidi imajo večji obisk in manj denarja in obratno, veliki manjši obisk in več denarja, kar je povzročilo razliko v tem, kaj in koliko je lahko kdo dobil. Kot že rečeno, smo to letos poenotili. Ni enako v vseh sredinah, nekateri to storijo samostojno, drugi združijo sredstva s sindikalno organizacijo. Namen opisanega izobraževanja je jasen. Vsi zaposleni se izobražujemo v smislu preventivnega delovanja z namenom, da bi v izrednih razmerah obvladovali področje delovanja narodne zaščite in civilne zaščite.

Skupni smisel je v tem, da čim bolj podružabimo ljudsko obrambo, preventivno delovanje na delovnem mestu, varovanje družbenega premoženja, preprečevanje storjenih okvar in nesreč iz malomarnosti. Dolgoročni smisel je, da povečamo strokovno usposobljenost vseh zaposlenih s področja LO. Le tako nas morebitne izredne razmere ne bodo presenetile, saj bomo znali pomagati sebi in svojemu bližnjemu.

Konrad Bezjak

Energetsko ožilje

Ekspertni sistemi

1. UVOD

Ekspertni sistemi se obnašajo kot strokovnjak-ekspert na svojem področju uporabe. Pri tem simulirajo in modelirajo tiste elemente človekovega reševanja problemov, za katere navadno menimo, da sestavljajo inteligenco: sklepanje, presoja, odločitve ob nezanesljivih ali nepopolnih informacijah, zmožnost pojasnjevanja svojega razmišljanja. Prav zadnja lastnost, ki poleg golega reševanja problemov omogoča interaktivno posvetovanje o problemu med sistemom in uporabnikom, je izredno pomembna novost, ki jo prinašajo ekspertni sistemi. Omogočajo tudi sklepanje na osnovi nepopolnih informacij in iskanje pravega odgovora z »inteligentnim ugibanjem«.

b. Ohranitev znanja, ki bi lahko bilo izgubljeno pri upokojitvi, odpustu ali smrti priznanih ekspertov (strokovnjakov) firme na kateremkoli področju.

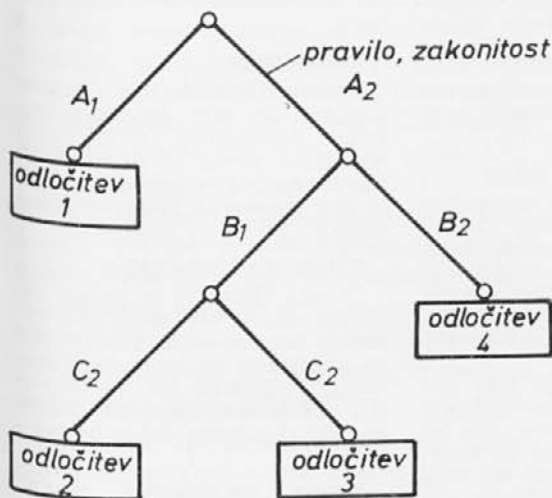
c. Shranjevanje informacij v aktivno obliko — baza znanja — bolje kot pasivne oblike, kot so v knjigah in priročnikih.

d. Dati novincem (začetnikom) podporo in pomoč pri razmišljanju, ki bo bližja delu eksperta — profesionalcu.

e. Kreiranje mehanizma za odpravljanje človeških napak zaradi utrujenosti in podobnega in omogočiti držanje pozicije, da bo lahko pretok informacij konstanten.

3. DREVO ODLOČANJA

Tako kot eksperti tudi računalniški ekspertni sistemi pridejo

Slika 1: Drevo odločanja

Ekspertni sistemi so zelo prilagodljivi sistemi, ki predstavljajo inteligenco na določenem in posebnem področju. Zgrajeni so tako, da nudijo funkcije sklepanja in iskanja odločitev na osnovi znanja in pravil. Ekspertni sistemi so se že uveljavili v medicinski diagnostiki, geologiji, kemiji in drugje.

Kot pravi mag. M. Gams iz Inštituta Jožef Stefan, se raziskovalci ekspertnih sistemov trenutno ukvarjajo s tretjim nivojem teh sistemov, s tako imenovanimi algoritmi za učenje. Prvi nivo je bilo kodiranje (pisanje ukazov in instrukcij, iz katerih je sestavljen program), ki ga laik v uporabi računalnika običajno ne obvlada. Drugi nivo je bila izdelava skupine ekspertnega sistema. Pri tem človek ne piše več ukazov, pač pa pove podatke v obliki pravil. Pri tretjem nivoju, algoritmičnih za učenje, pa se v računalnik ne vpišejo več pravila, pač pa primeri, denimo zdravstvene statistike, o katerih je zbranih morda tudi nekaj deset tisoč podatkov.

2. ZAKAJ UPORABLJATI EKSPERTNE SISTEME?

Osredni razlogi za uvajanje ekspertnih sistemov so:

a. Razmnožiti uporabo ekspertnega znanja tudi v področja in čas, ko eksperti niso prisotni ali na razpolago.

jo na osnovi znanja in posameznih pravil do ODLOČITVE, ZAKLJUČKA ali REZULTATA. Pravila in pogoje povežemo med sabo v obliki drevesa odločanja, kot to kaže slika 1.

Takšna drevesa običajno vsebujejo več sto pravil. Do odločitve pridemo po vejah drevesa, odvisno od konkretne situacije. Na sliki 2 je preprost primer uporabe ekspertnega sistema EXTOP iz pražarne, kjer se ob motnjah in problemih v proizvodnem procesu delovanja delovodja obrne na obratovodjo ali tehnologa v vprašanju, kaj naj naredi. Na osnovi konkretnih »vhodnih« podatkov, pravil in izkušenj da obratovodja ODLOČITEV, ki ima lahko tudi obliko NASVETA.

Če to prenesemo v računalnik v ekspertni sistem EXTOP, dobi delovodja odgovor tudi takrat, ko obratovodja ali tehnolog nista dosegljiva, na primer ponoči.

Do drevesa odločitve se lahko pride »ročno« ali avtomatsko. Pri »ročni« pripravi baze znanja (pravila in odločitve) naredi to ekspert sam, pri avtomatskem pa s pomočjo večje množice podatkov in ustreznega programa za samoučenje opravi računalnik. Med takšnimi programi je tudi ASSISTEN Inštituta Jožef Stefan, ki bo jeseni predvidoma predstavljen v Železarni Ravne.

Nizek podtlak? **NE**
Nizka temperatura dimnih plinov? **DA**
Iz havbe se kadi? **NE**
Slaba aglomeracija praženca? **NE**
Hladen praženec na zad. polovici? **NE**
Slaba propustnost (gnezda)? **DA**
Mala tonaža? **DA**

Odločitev — nasvet:

VEČ GORIVA V MEŠANICO!

Slika 2: Preprost primer uporabe programa EXTOP v pražarni

4. PROGRAMI EXTOP ZA EKSPERTNE SISTEME

Programi EXTOP spadajo v drugi nivo ekspertnih sistemov. Namenjeni so generalni splošni uporabi, so pa tudi še posebej primerni za uporabo v topilnicah. Ena od značilnosti je preprosta in neposredna uporaba programov v obratu. Pred tem mora ekspert vnesti v računalnik svoje znanje in pravila. Omogočeno je tekoče izboljševanje sistema.

Programi omogočajo:

- specifikacijo vplivnih parametrov, kot so npr. temperatura, kem. sestava in podobno
- formiranje drevesne strukture povezave vplivnih parametrov
- specifikacijo zaključkov oziroma odločitev v obliki:
 - kratkega teksta
 - daljših navodil ali
 - sprostitev posebnega programa
- učenje in zbiranje izkušenj
- pregled in vpogled v zgrajen ekspertni sistem
- arhiviranje in dearchiviranje baze znanja in
- **UPORABO** in iskanje ekspertne odločitve

Dialog med uporabnikom (ne-ekspertom) in računalnikom je

preprost in osnovan na odgovorih na vprašanja.

Uporabnik odgovori z **DA**, **NE** ali **?**. Vtipkan vprašaj pomeni **NE VEM**, **NEPOZNANO** ali **NEPOMEMBNO**.

Računalnik poišče odgovor — ekspertno odločitev, ki jo lahko štejemo v praksi kot nasvet.

5. TRENDI RAZVOJA V SVETU

Razvoj ekspertnih sistemov gre v dve smeri: prva je razvoj orodij. Ta je doživel velik boom, ko so se kot orodja začeli pojavljati programski jeziki umetne inteligence, na primer LISP in PROLOG in računalniki, ki omogočajo izredno hitro programiranje v teh jezikih. Druga smer je razvoj programov, ekspertnih sistemov, ki postajajo tudi komercialno donosni.

V razvitem svetu se z ekspertnimi sistemi v okviru umetne inteligence intenzivneje ukvarjajo zadnjih deset let. Pomembni dosežki so v medicini, geologiji in iskanju napak na kompliciranih strojih. Vendar se je vse to dogajalo pretežno v znanstvenih in raziskovalnih sferah. Novejša prizadevanja so usmerjena v masovnejšo uporabo ekspertnih sistemov, med drugim tudi v industrijo.

Jože Šegel, dipl. ing.

TEMPERATURNI REGULACIJA PRETOKA HLADILNE VODE

V Železarni Ravne smo v letu 1985 porabili 17.385.000 m³ hladilne vode na strojih in napravah, ki jih moramo zaradi povišanih temperatur obratovanja hladiti.

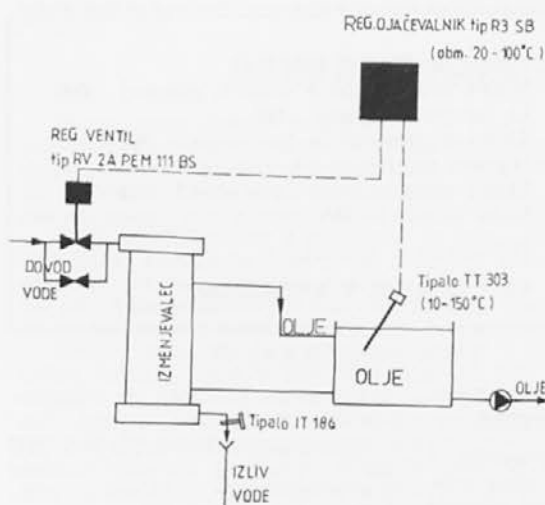
Poraba hladilne vode je v kontinuiranem povečevanju, dotok le-te pa je zagotovljen prek dveh cevi Ø 600 iz zajezite vodnega rova na Prevaljah. Nazivna pretočna količina obeh cevi je 32 m³/min pri omrežnem tlaku v železarni p = 1,5 bara, kar predstavlja povprečno mesečno porabo 1.380.000 m³. Lanskoletna povprečna mesečna poraba hladilne vode pa je znašala že 1.500.000 m³, kar ima za posledico, da je na omrežju le 0,8–10 bar tlaka oziroma pri porabnikih se je občutneje pojavilo pomanjkanje vode.

Poraba hladilne vode na strojih in napravah ni bila količinsko regulirana odvisno od toplotne obremenitve naprave, temveč je bila poraba odvisna v glavnem od velikosti priključne cevi ali ročnega pripranja.

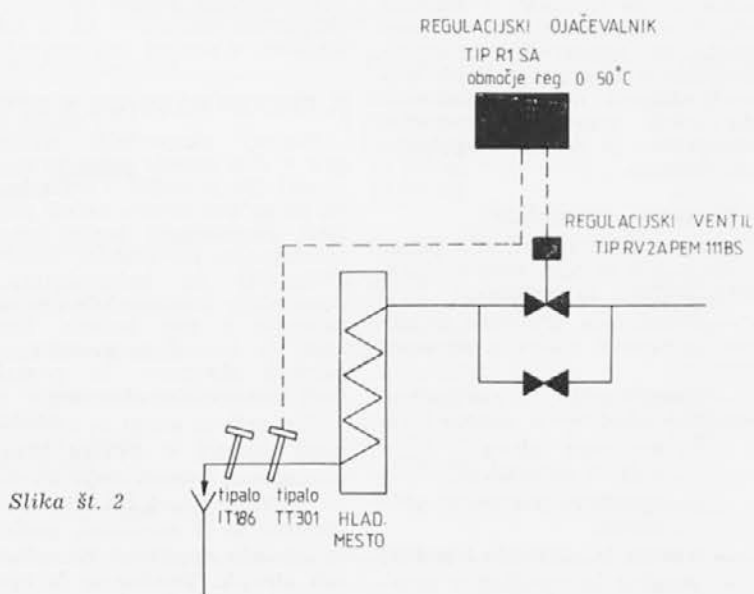
Da bi zmanjšali porabo hladilne vode, smo se lotili izdelave temperaturne regulacije pretoka vode pri porabnikih, ki rabijo večje količine hladilne vode in kjer je bila možnost vgradnje regulatorja enostavnejša.

Za regulacijo pretoka hladilne vode smo izbrali elektromotorni regulacijski ventil, ki je voden od elektronskega regulatorja, le-ta pa dobi signal od temperaturnega tipala.

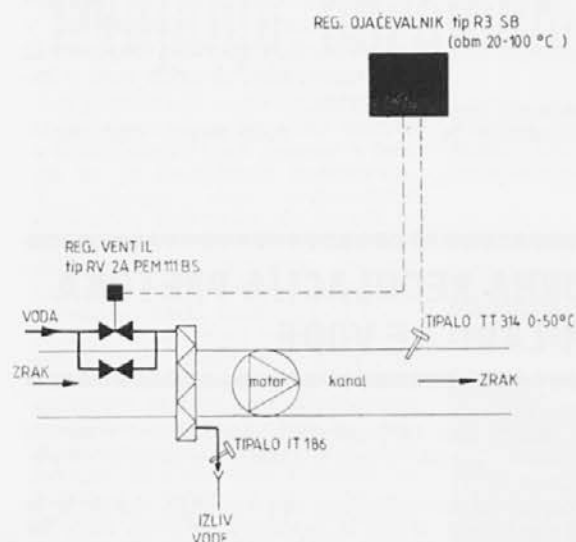
Za zagotovitev varnega delovanja celotne regulacijske naprave ima naprava vgrajeno še varnostno tipalo na izpustu hladilne vode, ki daje zvočni ali svetlobni signal.

Slika št. 1

Slika št. 2

Slika št. 3

Glede na različnost hladilnih sistemov na strojih in napravah smo vgradnjo temperaturnih tipal določili za tri možnosti, in sicer:

1. Regulacija pretoka hladilne vode, ki je vodena od zahtevane temperature hladilnega zraka (slika 1).
2. Regulacija pretoka hladilne vode, ki je vodena od zahtevane oziroma dovoljene izstopne temperature hladilne vode (slika 2).
3. Regulacija pretoka hladilne vode, ki je vodena od temperature hlajene tekočine (kalilno olje) — slika 3.

Temperaturna regulacija pretoka hladilne vode že dela pri naslednjih napravah:

1. TOZD Valjarna
 - 1.1. Srednja proga: motor 11, 21, 31 in 41
 - 1.2. Težka proga: motor dinamna, ilgnjerjev motor, zaganjač, glavni motor, priprava hidravličnega olja
2. TOZD Kovačnica

Priprava emulzije za stiskalnico.

Zdaj vgrajujemo regulacijske naprave še v tozdu Kalilnica (na dveh kalilnih bazenih).

Pred vgradnjo regulacijske naprave se je hladilna voda v poprečju dogrela za 2–3° C. Sedaj izteka voda s temperaturo od 28–35° C (v Mežo lahko spuščamo vodo, ogreto največ na 28° C, kar pa dosežemo z mešanjem manj ogrete vode v kanalizacijskem sistemu v železnari), kar pomeni, da smo prihranili znatne količine hladilne vode pri porabnikih, kjer je vgrajena temperaturna regulacija.

Na ta način smo delno ublažili probleme pri oskrbi s hladilno vodo. S tovrstnimi tehničnimi rešitvami bomo nadaljevali.

Ing. Franc Oderlap

INOVACIJE

V juliju in avgustu so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD JEKLOVLEK

Vladu Krivcu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 7.026 din za izboljšavo linete na brusilnem stroju SCHUMAG. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 71.400 din.

Vinku Tomažiču in Viktorju Božiču je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 20.000 din za izboljšavo pritrjevanja linete na ravnalnem stroju URRP 31,5. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD STROJI IN DELI

Vinku Javorniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 129.670 dinarjev za izdelavo odcejalnika za olje na stroju za ozobljenje. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda poprečno letno za 6.271.855 dinarjev.

Štefanu Kamniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 20.000 din za izboljšavo noža za struženje oboda diskov za krožne žage. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Viktorju Turkušu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 50.000 din za izdelavo brusilnega aparata za brušenje izvrtin na HRVS 90 2A 620. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Štefanu Kamniku in Ernestu Trebovcu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 40.000 din za izboljšavo na osredkarjih. Pri-

hranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD ARMATURE

Beni Brezniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 12.000 din za izdelavo vpenjalne priprave na stružnici za popravljanje sedežev posebnih in ravnih ventilov DN 25. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

TOZD TSD

Antonu Đuranu in Metodu Sonjaku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 160.000 din za izboljšavo grezil Ø 25 in Ø 65. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

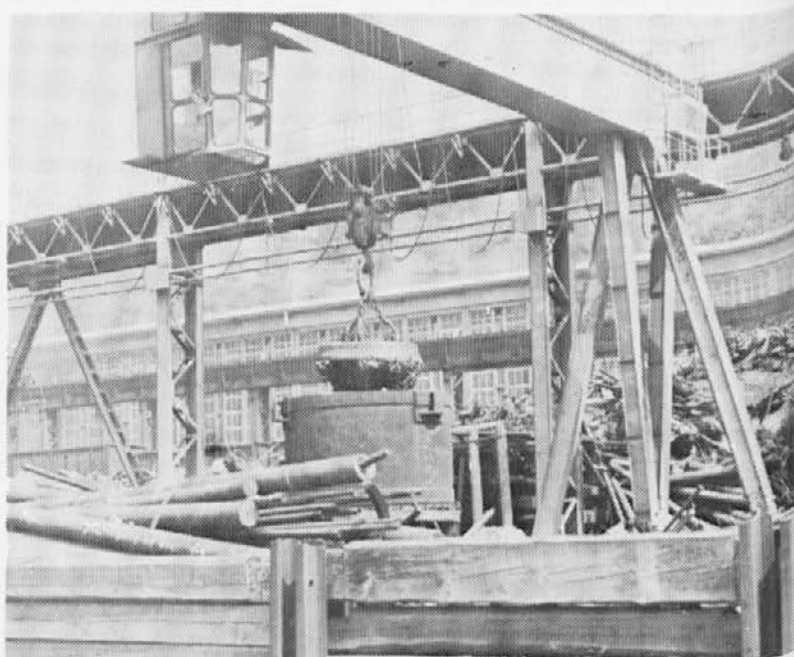
TOZD KOMERCIALA

Stanku Rihterju in Dragu Cigrovskemu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 113.016 din za izboljšavo na žerjavih v špediciji. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD DRUŽBENI STANDARD

Jožetu Jerneju in Alojzu Magru je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 40.000 din za izdelavo regulacije delovanja vode na avtomatih za napitke. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Bojana Arcet

Zmerne zaloge

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XIII

Ravne na Koroškem, 15. oktobra 1986

Št. 10

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

9. srečanje mladih jugoslovanskih železarn v Lukavcu

»Spet smo skupaj!« Takšni in podobni vzkliki, stiski rok in objemi so se vrstili v vseh dneh srečanja mladih splošnega združenja črne in barvne metalurgije v Lukavcu, v mestu koksa, soli, cementa in premoga. Mladi iz tamkajšnjega kombinata Boris Kidrič so bili gostitelji tokratnega srečanja nekaj več kot petsto mladih, med katerimi so bili tudi brigadirji mladinske delovne brigade Norbert Weber, ki je sodelovala pri obnovi hladne valjarne v Smederevu. Tri dni je veliko premalo, da bi spoznali vse tisto, kar je posebnost koksarsko-kemijskega kombinata ter ogromnega tuzlanskega bazena premoga in ostalih rudnin, seveda pa v Lukavcu in njegovi okolici ne manjka zanimivosti.

Udeleženci srečanja so si prvi dan ogledali v domu kulture Lukavac Džuro Pucar-Stari veličastno razstavo o gibanju neuvršenih, o njegovih dosežkih ter kronološkem pregledu od Beograda naprej, vzporedno s to razstavo pa so bile razstavljene še skulpture iz lesa na tematiko neuvršeni. Utrujeni od dolge in naporne vožnje smo si prvi večer ustvarili zabavo čisto po svoje, s številnimi domislicami, ki so značilne za udeležence iz Slovenskih železarn. Naslednji dan so se udeleženci razvrstili

v mimohod po ulicah Lukavca in na velikem stadionu srednješolskega centra Anton Macan je vse udeležence pozdravil Momo Ševarika, predsednik RK ZSM Bosne in Hercegovine ter tako uradno odprl 9. srečanje kulture in športa mladih železar-

Jugoslavija v malem

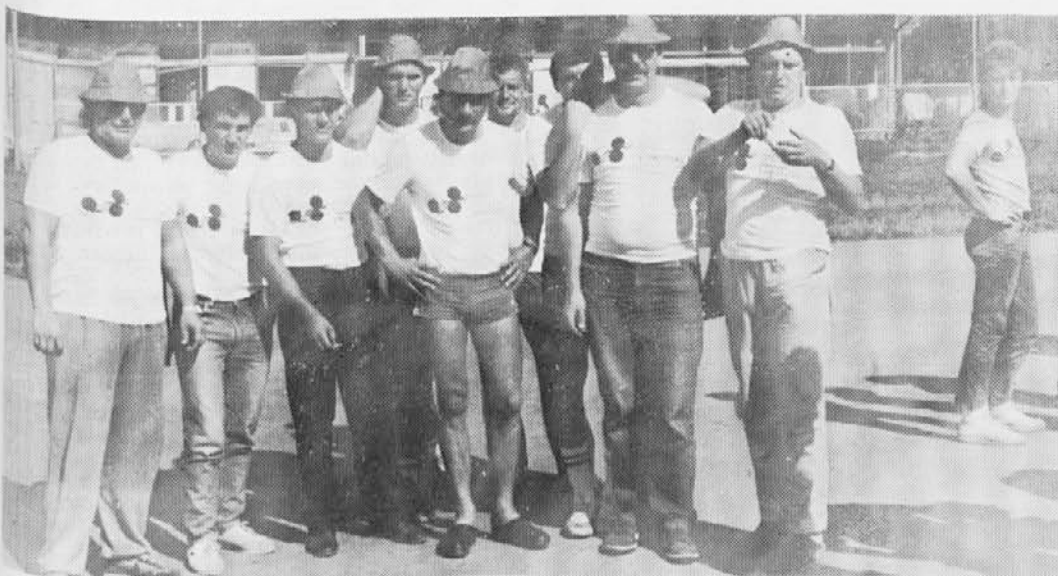
jev. Potem so se začela številna športna tekmovanja v malem nogometu, košarki, namiznem tenisu, kegljanju in streljanju. Posebna zanimivost je bilo tekmovanje v ribolovu na velikem Modračkem jezeru, kjer so se ekipe mladih iz Slovenskih že-

brigade mladih železarjev, ki bo pomagala odstranjevati posledice nesreče hladne valjarne v železarni Smederevo, podpisal pa je bil še samoupravni sporazum o organiziranosti in delovanju mladih splošnega združenja črne in barvne metalurgije Jugoslavije.

Na družabnem srečanju v Tuzli so se potem obnavljala stara poznanstva in prijateljstva, veliko pa se je spletlo novih vezi. In prav je tako, kajti to je pač srečanje starih in novih generacij, takšnih, ki so na podobnih srečanjih že sodelovali in tistih, ki so sedaj prvič na njih. Tudi mi lahko zapišemo misli, ki so jih izrekli gostoljubni domačini na otvoritvi srečanja, da se je Skopje še bolj približalo Zenici. Nikšič Jesenicam in Ravnam, Smederevo Sisku, Split Kraljevu...

Če strnemo misli in občutke vseh udeležencev, potem lahko rečemo, da je bilo lepo in nepozabno. Na svidenje torej do naslednjega srečanja prihodnje leto, ko bodo gostitelji mladi iz železarne Boris Kidrič iz Nikšiča.

Silvo Jaš

Del udeležencev z Raven

Poročilo o delu mladinske delovne akcije „Ivarčko jezero '86“

Njen organizator je bil koordinacijski svet OO ZSMS Zelezarne Ravne. Organizirana je bila z namenom, da mladi pomagamo pri izgradnji rekreacijskega centra ravnskih jezer na Ivarčkem jezeru, konkretno pri izgradnji dvosedežnice Ivarčko Jezero—Ošven. Mladi iz koroške regije, Jelšingrada in Štor smo pokazali pripravljenost sodelovati na mladinski delovni akciji »IVARČKO JEZERO '86« in s tem opravili organizacijo akcije.

PRIPRAVE NA MDA »IVARČKO JEZERO '86«

S pripravi na MDA »IVARČKO JEZERO '86« je koordinacijski svet OO ZSMS Zelezarne Ravne prišel v začetku letošnjega leta, ko so bile izdelane prve smernice, kaj naj bi mladina delala na akciji. Takrat smo se prvič pogovorili tudi z investitorjem, to je z Zelezarno Ravne. Za tem so sledili pogovori z občinsko konferenco ZSMS in z republiško konferenco ZSMS oz. s centrom za mladinsko prostovoljno delo pri RK ZSMS v Ljubljani. Nato smo pričeli kontaktirati z mladinskimi organizacijami po posameznih tozidih in DS, kakor tudi širše v občini. Pogovori so potekali okoli zagotovitve števila brigadirjev. Tu so se pričeli problemi glede odsotnosti z dela za nekatere brigadirje, saj se vodstvo nekaterih tozidov in DS ni sprijaznilo s tem, da bo mladinec iz njihovega tozida ali DS odšel na MDA »IVARČKO JEZERO '86« in s tem pripomogel k hitrejši izgradnji rekreacijskega centra ravnskih jezer.

Brigadirji smo bili formirani v eno brigado, ki se je imenovala PREŽIHOV VORANC. V brigadi je sodelovalo 41 brigadirjev, od tega 32 fantov in 9 deklet. Poprečna starost je bila 18 let. Najmlajši brigadir je imel 14 let, najstarejši pa 30 let.

Naselje MDA »IVARČKO JEZERO '86« je bilo pri Rimskem vrelcu, z Raven oddaljeno 4 km. Naselje je bilo grajeno iz štorov. Sanitarije smo imeli v sanitarnih kontejnerjih, tako smo rešili problem stranišč, tušev in tople vode. Naselje je imelo tudi razglasno postajo. Prehrano smo uredili in imeli v hotelu Rimski vrelci, ki je od tabora oddaljen 300 m. Za družabne igre in srečanja smo si uredili prostor v taboru, v enem izmed večjih štorov. Športne aktivnosti pa smo izvajali na Ivarčkem jezeru ali v naselju KS Kotlje.

DELOVIŠČA

Vsa dela, ki smo jih izvajali brigadirji, so bila opravljena na področju gradbišča za dvosedežnico Ivarčko jezero—Ošven, in sicer:

- čiščenje trase za postavitev stebrov
- na izkopu za telefon v dolžini 100 m
- na izkopu za električni kabel v dolžini 2000 m
- položili smo kabel v dolžini 6000 m
- zakrili kabel na celotni dolžini v višini 40 cm.

Kanal je bil globok od 80 do 100 cm, izkopali smo okoli 700 m³ zemlje, kamenja in ilovice. En dan smo skupaj s pripadniki JLA urejali KS Kotlje.

Od planiranih 6000 norma ur pred akcijo, smo izvršili 6439 norma delovnih ur od 6. julija do 3. avgusta 1986. V 21 dneh je bil presežek norme za 20%.

Poprečje brigade je 120,6%. K temu je potrebno še dodati pomoč delavcev Zelezarne Ravne. Prav je, da na tem mestu pohvalimo delavce iz modelne, TOZD Jeklolična, za prizadevno delo na trasi in tudi v popoldanskih aktivnostih.

Kljub začetnim težavam, ki smo jih imeli na gradbišču (strah pred dežjem, nezaupljivost in strah pred poškodbami), smo uspeli s korektnim odnosom ter ob dobrem sodelovanju z nadzornim organom uspešno organizirati ter izvajati vsa zemljiška dela, za katera smo se dogovorili.

Menim, da smo brigadirji uspešno opravili svoje delovne dolžnosti. Z nekoliko boljšo pripravo in organizacijo ter z večjim zaupanjem širšega kroga občanov Raven bi bil uspeh MDA še večji. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da je bila MDA »IVARČKO JEZERO '86« na tak način prvič organizirana in da smo si vsi skupaj nabirali ob akciji nove življenjske in brigadirske izkušnje, kar je eden od ciljev mladinskega prostovoljnega dela.

Vedeti tudi moramo, da je akcija pokazala ekonomsko upravičenost, saj je vrednost del, ki smo jih opravili brigadirji MDB PREŽIHOV VORANC na MDA »IVARČKO JEZERO '86« 11,000.000 din.

DRUŽBENE AKTIVNOSTI, VARSTVO PRI DELU IN ZDRAVNIŠKA POMOČ

Program družbenih aktivnosti na MDA »IVARČKO JEZERO '86« je bil sestavljen tako, da je s svojo obliko, raznovrstnostjo in načinom realizacije omogočal:

- možnost čim večje udeležbe brigadirjev v pripravah in realizaciji vseh programov
- vsakemu posamezniku amatersko ustvarjalnost

— raznovrsten in kvaliteten program kot zelo važen element v ustvarjanju zadovoljstva večine brigadirjev

— vzgojno-izobraževalno vlogo skozi razne tečaje kakor tudi skozi politično šolo, ki jo je organizirala skupaj z vodstvom akcije občinska konferenca ZSMS in MSS Ravne

— združevanje brigadirjev v mladinsko delovno brigado kakor tudi s krajanji ter pripadniki JLA z namenom širjenja bratstva in enotnosti med narodi kot enega izmed osnovnih ciljev organiziranja MDA. Pomembna značilnost je tudi, da je več oblik organiziranja s področja programov več komisij, tako da ni prihajalo do ponavljanj oblik oz. tem. Tak način priprave programov kakor tudi sama realizacija le-teh je vplival na razvijanje medbrigadirskih odnosov in združevanje brigadirjev. Za odnose lahko rečem, da so bili zelo dobri. Vedno smo bili pripravljeni za sodelovanje, solidarnost in združevanje, kar je sčasoma preraslo v iskreno prijateljstvo v celotnem naselju.

Pri ocenjevanju uspešnosti realizacije programov družbenih aktivnosti je treba poudariti odnos do dela, do realizacije programov. Koordinacija dela je bila na visokem nivoju. Delo članov Zveze komunistov v brigadi lahko v celoti ocenim dobro. V naselju so s svojim delom veliko prispevali k realizaciji programov.

Treba je poudariti, da sta oba zbora brigadirjev potekala zelo kritično, da smo se lahko odkrito pogovorili o slabostih in potem smo poskušali poiskati rešitve za realizacijo nalog in ciljev MDA »IVARČKO JEZERO '86«. Ko gledamo vse pomanjkljivosti, lahko rečemo, da je bila realizacija družbenih aktivnosti na visokem nivoju in da so bili programi skoraj v celoti realizirani.

INFORMIRANJE

Ko pogledamo program, ki je bil načrtan za področje informiranja, vidimo, da je bil sestavljen tako, da so se brigadirji medsebojno lahko spoznali, širili bratstvo in enotnost in se medsebojno spoprijateljili.

S programom smo si načrtali:

- izdajo biltenov
- v »Novicah« sprotno prikazovati potek akcije
- posneti video kaseto o akciji in delu na trasi in življenju v naselju
- narediti nekaj stenčarov
- na Koroškem radiu predstaviti akcijo

Menim, da je bil program realiziran dokaj uspešno in da je bila kvaliteta na zadovoljivem nivoju.

KULTURNOZABAVNI PROGRAM

Te aktivnosti so opravičile svoj namen, saj so rezultati dela takšni, da so brigadirji pošteno prislužili nekaj razvedrila. Tako so ti programi pomagali, da je bilo bivanje brigadirjev pestrejšo, lepše, pa tudi bolj zanimivo in da se čas, ki ga preživijo na akciji, nikoli ne pozabi. Naše aktivnosti so imele naslednje oblike:

— **BRIGADIRSKI VEČERI.** Tukaj smo organizirali razne šaljive točke — skeče, taborni ogenj, brigadirski krst in poroko.

— **IZLETI.** Na njih smo si ogledali kulturnozgodovinske znamenitosti Koroške in osrednje Slovenije, obiskali smo brigadirje na MDA na Rogli in tam preživeli prijetne trenutke ter sklenili nova poznanstva in prijateljstva.

— **KINO PREDSTAVE.**

— **PLESI.** Na njih je prišlo do zблиževanja in sklenitve prijateljstva ter tovarištva med mladimi brigadirji in mladimi iz koroških občin.

— **EKOLOGIJA.** Ob zaključku svetovnega pohoda evropskih mladih ekologov (potekal je tudi pri nas), smo poslušali predavanje o uničenosti in poškodbah na gozdovih Koroške, Slovenije in Evrope. Ko ocenjujemo kulturnozabavne prireditve in aktivnosti, lahko rečem,

INFORMACIJA O »MLADINSKEM FESTIVALU« V NOVI GORICI

Namesto klasične mladinske poletne politične šole, ki bi utegnili spominjati na kratke kurse iz marksizma in politike, ZSMS išče drugačne načine dela, s katerimi lahko resnično postane tisto, za kar se deklarira. Mladinski festival je le korak na poti vključevanja čim širšega kroga mladih v ZSMS. Mladinski festival je delovno, kulturno, znanstveno in še kakšno srečanje mladih. Na festivalu mladi predstavijo širok spekter svojih dejavnosti in probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Čeprav izhajamo iz kongresnih usmeritev, festival nima namena, da bi bil nekakšen ponovljen kongres. Festival ima drugačno formo in vsebino.

Kakšno vsebino?

Predvsem se na festivalu odpirajo tista vprašanja, ki jih 11. kongres ni odpiral oz. se jih je zgolj dotaknil. Na festivalu sodelujejo mladi iz vse Jugoslavije, saj je junij v Beogradu pokazal, kako premajhna informiranost o dogajanju v drugih sredinah vodi v etiketiranje in aprioristično zavračanje pobud.

Kakšna forma?

Nemnožične komisije, ki jih poznamo na seminarjih, simpozijih itd. (kjer je prisotno mnogo ljudi, ki molčijo in manjšina, ki si pripravi pogovor). Namesto tega festivala poteka po sistemu delavnic, kjer delovno področje ne bo tako široko in splošno zastavljeno, da bi lahko govorili o vsem in o ničemer. Namesto tega bo beseda tekla o dovolj konkretnih problemih s posameznih področij. Delavnic bo več, število udeležencev v posamezni delavnici pa bo takšno, da bo lahko vsak prispeval svoj ustvarjalni delež (ne preveč, ne premalo), glede na individualne želje pa bo moč sodelovati v več delavnicah.

Do sedaj smo prejeli že nekaj predlogov za teme na mladinskem festivalu: demokratizacija političnega življenja v SFRJ (vloga ZK, problem volitev, odprte kandidatne liste, referendum, stavke, SLO, civilna družba in država), svoboda tiska (svoboda govora, delikti, politični procesi), ZSMS po kongresih (teoretska refleksija nastopov ZSMS na kongresih), ekonomija v SFRJ (kriza, male proizvodne enote, mladi, birokracija-tehnokracija-delavski razred, razredni boj), znanje in oblast (reforma reforme, znanost, ideologija šolstva). Na mladinskem festivalu bodo predstavljene dejavnosti znotraj in ob ZSMS, med njimi gibanja, publicistika, kultura (gledališče, rock, video itd.).

da niso bile le zabavne, temveč tudi poučne. Hkrati pa smo jih izpeljali izredno dobro, saj nam je pomagala večina brigadirjev s svojimi predlogi in domislicami.

SPLOŠNA ZAŠČITA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Obe dejavnosti sta imeli na MDA »IVARČKO JEZERO '86« zelo pomembno nalogo in vlogo. Naselje je bilo odprtega tipa in na samotnem travniku, tako da ga je bilo treba nadzorovati dan in noč. Poleg osrednjega cilja na področju SLO in DS je bilo treba zagotoviti red in varnost za dobro počutje brigadirjev. Posebno pozornost smo posvečali požarni in dežurni službi. Tukaj moram pohvaliti vse brigadirje, saj so pokazali pravičen odnos do opravljanja in izvrševanja dolžnosti.

Organizirali smo izlete v Avstrijo z namenom, da lahko oddaljeni brigadirji spoznajo tudi zamejsko Koroško.

Ob zaključku lahko ugotovimo, da na področju SLO in DS nismo imeli problemov, niti incidenta v naselju, da je bil hišni red, z majhnimi prekrški, spoštovan. Kdor pa je kršil red, je bil v »zlati selekciji«, to je kazensko »društvo«, ko ti potem komandant naloži kakšno delo, kot je čiščenje sanitarij in podobno.

ŠPORTNOREKREATIVNA AKTIVNOST

Športne aktivnosti udeležencev MDA »IVARČKO JEZERO '86« so sestavljale tekmovalne in rekreativnošportne dejavnosti.

Udeleženci akcije niso imeli jutranje telovadbe, ker je bilo delovišče oddaljeno od tabora 1–2 km. Tako smo s »pohodom« na traso opravili jutranji rekreacijski del naše aktivnosti. Brigadirji so imeli možnost športnega udejstvovanja vsak popoldan, v času popoldanske počitke ali interesnih dejavnosti. Rekreacijo smo uporabljali kot možnost aktivnih odmorov po napornem delu na trasi. Tako so se brigadirji lahko sprostil in se nehote fizično pa tudi psihično pripravljali za doseganje še boljših rezultatov pri delu na trasi.

Za športnorekreativno dejavnost smo uporabljali objekte-igrišča na Ivarčkem jezeru, zimski bazen, telovadnico na DTK in nogometno igrišče v Kotljah.

Brigada je odigrala nogometno tekmo z mladimi iz modelne, TOZD Jeklolivarna, in s pripadniki JLA ter z brigadirji MDA ROGLA '86. Z vojniki-delavci na cesti Kotlje–Dular smo odigrali tudi tekmo v košarki. Vse športnorekreativne aktivnosti so potekale odlično, opravile so svoj namen krepitve bratstva in enotnosti, prijateljstva in zbliževanja brigadirjev z občani in mladimi iz koroških občin.

VARSTVO PRI DELU

Na MDA »IVARČKO JEZERO '86« smo organizirano izvajali varstvo pri delu kot neposredno in stalno nalogo z namenom varovanja brigadirjev pred morebitnimi poškodbami na delu.

Na delovišču kljub težki naravi dela ni bilo hujših poškodb. Nekaj jih je bilo zaradi nepravilne uporabe orodja in prevelike zagnanosti. Vse so bile lažje oblike, tako da so brigadirji po nujenju prve pomoči delo na trasi nadaljevali.

Sicer pa je varstvo pri delu organizirano tako, da je vsak udeleženec akcije z normalnimi delovnimi sposobnostmi in ob normalni aktivnosti lahko opravljal delo brez nevarnosti za svoje zdravje in zdravje sodelavcev.

Brigadirji so s svojim odnosom do varstva pri delu in dela samega potrdili namen in smotrnost takih akcij kot oblike mladinskega prostovoljnega dela.

Vse aktivnosti v zvezi z varstvom pri delu smo uresničevali dosledno in tako smo odstranili vse možnosti za nastanek hujših ali nevarnejših poškodb.

PROPAGANDA — INFORMIRANJE O MDA »IVARČKO JEZERO '86«

Uspelo nam je, da smo širšo javnost dokaj dobro in sprotno obveščali o sami akciji, nje-

nem delu in življenju v naselju. Glavna vira informiranja sta bila najprej Koroški radio Slovenj Gradec in glasilo ravnenskih železarjev Fužinar. Redno smo železarje obveščali prek »Novic«.

Na akciji smo posneli dvajsetminuten video posnetek. Na njem je prikaz dela MDA »IVARČKO JEZERO '86«. Ocenjujem, da je bila akcija v širšem prostoru dobro predstavljena, vsaj kar se tiče območja Koroške regije.

SODELOVANJE Z OBČANI IN PRIPADNIKI JLA

Čeprav je bila MDA »IVARČKO JEZERO '86« organizirana prvič, so jo občani iz dneva v dan imeli bolj za svojo. Jasno je, da so se morali Ravenčani najprej navaditi na brigadirsko življenje in na brigadirje v svoji okoličini, vendar ni prišlo do nobenega incidenta. Vzkliči so dobri in pristrčni odnosi med brigadirji in krajanji, predvsem mladino in pripadniki JLA. Skupaj s slednjimi smo urejali KS Kotlje in tako na konkreten način pokazali pripravljenost sodelovanja brigadirjev z vojniki in vojakov z nami.

VODSTVENI KADER

Organizacijo in vodenje akcije so izključno prevzeli mladi iz Železarne Ravne. Kljub temu, da je vodstvo imelo malo izkušenj s podobno organizacijo, so bile vse naloge in tudi želje, ki so jih kasneje izrazili brigadirji, hitro in kvalitetno rešene.

Težave smo imeli na začetku, ker namestnik komandanta za delovišče — traser ni dobil takoj odobrene plačane odsotnosti z dela, vendar smo tudi to s kompromisom rešili.

Lahko pohvalim delo štaba, saj je to tudi mnenje brigadirjev, ki so ga izrekli ob koncu akcije.

ZAKLJUČEK

Mladinska delovna akcija »IVARČKO JEZERO '86« je popolnoma opravičila smotrnost mladinskega prostovoljnega dela, in sicer z več vidikov:

1. Pokazalo se je, da je MDA lahko tudi z ekonomskega stališča upravičena, saj se lahko sama financira in lahko z delom ustvarimo pozitiven finančni rezultat.

2. Na akciji se je širilo bratstvo in enotnost, tovarištvo, prijateljstvo in solidarnost med mladimi.

3. Pripravljenost mladih, da pomagajo pri gradnji dvosedežnice Ivarčko jezero — Ošven, ob tem pa pridobivajo pozitivne delovne navade.

Glede na rezultate, ki so bili doseženi z letošnjo MDA »IVARČKO JEZERO '86«, predlagam vsem DPO v občini, da letošnjo akcijo ocenijo. Menim, da bi MDA lahko potekala tudi prihodnje leto, saj je še dovolj dela za pridne brigadirske roke.

Milenko Kobal,
komandant MDA
»Ivarčko jezero '86«

Mednarodna brigada v Gruziji

Kako naj začnem? Mogoče kar s predstavitvijo: sem Anita, dijakinja 4. letnika SŠ TNPU na Ravnah. Mogoče se od drugih razlikujem po tem, da sem imela letos ogromno srečo in sem prišla v brigado, ki se je udeležila mednarodnega kampa v Gruziji na plan-taži čaja.

Najprej smo se seveda vsi skupaj 3. julija zjutraj zbrali v Ljubljani na železniški postaji, od koder smo se z vlakom odpeljali v Beograd. Ampak to je bil šele začetek naše poti. V Beogradu smo se vsi zbegani »vkrkali« na vlak za Moskvo. Seveda se nam je zdelo sila imenitno, da gremo v Sovjetsko zvezo in

zato smo se šopirili po vlaku, kolikor se je pač najbolj dalo. V Moskvi (po 48 urah) pa je bil pogled na nas popolnoma drugačen: zdolgočaseni, utrujeni mladinci, ki jih nahrbtniki silno bremenijo. Seveda brez problemov ni šlo, kajti strah nas je bilo, da bomo ostali kar sami sredi Moskve. Končno je do nas prisopihal fant dvajsetih let in rekel (v angleščini, se razume):

»Ali ste iz Jugoslavije?«

»Smo!« se je zaslišalo iz naših ust in kamen nam je padel s srca, kajti sprehod po Moskvi pa le ni ravno tak kot sprehod po Mežici. To je bilo mogoče malo več kot pol poti, vendar

Na Rdečem trgu v Moskvi

je bilo do Gruzije še daleč. A po dveh dneh smo 8. 7. le prispeli na plantažo »zelenega čaja«.

Ko smo prišli v naselje, je bilo vse prazno, nikogar nikjer. Sklepali smo pač, da so na delovišču in to je bilo tudi res. Zvečer je bilo naselje že kar preveč polno, kar naprej so nas brigadirji ustavljali, se predstavili itd., zvečer pa so v našo čast organizirali celo manjšo proslavo. Bili smo res presenečeni nad takšno prijaznostjo. Naslednji dan pa se je tudi za nas začel kot za vse druge udeležence kampa: vstali smo ob sedmih (pri nas v Jugoslaviji bi rekli: zelo pozno za akcijo) na delo pa smo odšli ob devetih. Do naše plantaže smo imeli približno 15 minut hoje, seveda pa nismo odšli sami, ampak smo delali z brigado iz Tbilisija (glavno mesto Gruzije). Vsi smo bili strašansko radovedni, kakšen je torej ta znani gruzijski čaj, na koncu pa smo ugotovili, da nas še najbolj spominja na živo mejo. Seveda pa nismo vedeli, kako naj se lotimo dela, zato so nam naši gruzijski prijatelji takoj priskočili na pomoč. Ob pol enih smo se odpravili v zbiralnico čaja, kjer smo ga stehali in vsuli v velike posode, nato pa smo odšli v naselje. Sledil je krajši odmor, kosilo in različne društvene aktivnosti. Vse to je trajalo do četrte ure popoldan in sedaj so nas že spet čakale vreče in ogromni slamniki, ki smo si jih poveznili globoko na oči. Delali smo do pol sedmih zvečer in s tem se je naš delavnik končal. Sedaj pa se je najlepše šele začelo. Po večerji smo na velikem odru gledali razne kulturne skupine, največkrat pa smo si kar sami organizirali brigadirske večere, po skečih, igrinah in drugih zanimivih rečeh pa nam je štab akcije vsak dan organiziral disko. Bila sem presenečena in hkrati vedno bolj navdušena. Tako približno se je odvijal vsak naš delavnik, vendar pa se vse seveda ne da opisati. Ob sobotah in nedeljah pa so pripeljali trije avtobusi in odpravili smo se na ekskurzije. V naselju je ostalo samo nekaj ljudi, vsi ostali pa smo se v avtobusih prav lepo zabavali. Zdaj smo šli v eno mesto, zdaj v drugo itd., skratka, bilo je toliko zanimivosti, da smo se vedno vrnili v naselje polni vtisov o tej prelepi deželi.

Vendar pa čas gre naprej in kmalu je prišel tisti ponedeljek (21. 7. 1986), ko smo se morali posloviti od vseh novih prijateljev in znancev, kajti imeli smo veljavne vize samo do 31. julija in to je pomenilo, da moramo biti do tedaj na rusko-madžarski meji. Zbasali smo se v kombi in ta nas je odpeljal do železniške postaje. Seveda pa so se v drugem kombiju pripeljali še naši najbližji prijatelji, s komandantom in komisarjem na čelu.

Še zadnji poljub, še zadnji stisk roke in prošnja: »Piši!« in vlak nas je ločil od ljudi, ki smo jih v tako kratkem času zelo dobro spoznali. Solze so nam same stekle po licih, ko smo pritisnili obraze k oknu, da bi še zadnjič zagledali kak znan obraz. Na poti v glavno mesto Gruzije Tbilisi smo ubijali spomine na akcijo. Spremljala sta nas dva brigadirja gruzijske brigade in v Tbilisiju sta nas predstavila našima novima vodičema. Le-ta sta nas odpeljala v študentsko naselje ob robu mesta. Komaj smo odložili prtljago, že nas je pred blokom čakal mini avtobus in naš ogled Tbilisija se je začel. Imeli smo zelo dobra vodiča, ki sta nam opisovala zgodovino svojega mesta in tudi dežele v angleščini. Bili smo zelo presenečeni nad vsem kulturnim in zgodovinskim bogastvom Gruzije, kajti v štirih dneh, kolikor smo jih preživeli v Tbilisiju, si nismo uspeli ogledati niti polovice kulturnih znamenitosti tega čudovitega mesta.

In že je bil tu 25. 7. — dan, ko smo zapustili Tbilisi in s tem tudi Gruzijo. Zadnji trenutek smo se vkricali na vlak in se odpeljali v Moskvu. Tu smo preživeli še tri nepozabne dni in že je prišel 28. julij — odhod v Jugoslavijo. Ob pol petih popoldne smo se zbrali na kijevski postaji v Moskvi in skupaj odšli na vlak za Beograd. S tem se je naše avanturistično potovanje končalo. Ostali pa so nam lepi spomini. Ti pa so navsezadnje največ vredni, ali ne?

Anita Anželak

Z ribiškega tekmovanja mladincev na Smartinskem jezeru

Vedno bom ostal na braniku domovine

Letošnje praznovanje dneva graničarjev na karavli Sonjak se je razlikovalo od tistih iz prejšnjih let. Ne po tem, da je bil kulturni program in obisk mladih iz železarne prav tako prisrčen ob srečanju z vojaki kot včasih, temveč bolj po priznanju, ki ga je prejel komandir te karavle **Desimir Antić** ali kot ga njegovi prijatelji imenujejo Deso. Občinsko priznanje zveze rezervnih vojaških starešin je hkrati tudi mejnik na njegovi delovni poti. Z jesenjo se Deso poslavlja od vojaškega službo-

vrhu vsega pa je bilo še hladno, pa tega ni bilo čutiti ob srečanju z Desimirom, starešino in človekom, ki že dolgo časa živi na Prevaljah. 15 let je prebil na karavli v Logarski dolini, 11 let na Holmcu ter 16 na Sonjaku. Deso pa je bil tudi tisti, ki je prvi zaoral ledino trdnega in trajnega sodelovanja med mladimi iz železarne in graničarji. »Ej, kje je že vse to,« pripomni, ko sedimo v njegovi delovni sobi na karavli in iz predala izvleče zajeten kup fotografij, kjer so njegovi življenjski mejniki, pa zabeleženi številni obiski in srečanja ne samo mladih z graničarji. Spomni se starih predsednikov koordinacijskih svetov ZSMS v železarni Čreslovnika, Juraka pa številnih mladink iz kulturne komisije, ki so takrat oblikovali prireditve ob srečanju z graničarji ali ob njihovem prazniku ali pa ob 22. decembru ter kakšnem drugem srečanju in prazniku.

Pripomnil je, da so tiste vezi ostale vse do danes, tako plodno sodelovanje pa si želi tudi v prihodnje, tudi ko bo na karavli nov komandir. Ko je beseda nanesla na sodelovanje z okoliškimi kmeti in krajan, pa z družbeno-političnimi dejavniki, delovnimi organizacijami, je dejal, da je zelo dobro, edino, kar ga v vseh teh letih moti, je to, da je ostalo igrišče poleg karavle brez asfaltne podlage, to pa je eno redkih na karavlah, kjer se graničarji pri športnem udejstvovanju spopadejo tudi s prahom. In ko bo odšel v zasluženi pokoj, si želi, da bi stopal po asfatu prevleki. Tudi mi lahko zatrdno upamo, da se bo ta davna želja le kmalu uresničila, kajti tako malo truda je potrebno pri vsem tem. Še in še smo se pogovarjali o vsem, kar je prisotno v njegovem vsakdanu; govoril je o svojih varovancih-graničarjih, opisoval dogodke, ki so se zgodili v okolici ali v karavli. Vse to so mozaiki v njegovi 30-letni graničarski službi in čeprav zdaj zapušča karavlo, bo ostal vse življenje graničar, kajti to je njegov svet, ki se mu je zapisal ter predal in ne nazadnje nikoli ne bo izgubil ter povsem zapustil smisla in posluha za vojake-graničarje ali pa se bo dogovoril z mladimi za kakršnokoli akcijo, pri katerih se bo tudi še v prihodnje angažiral. Takšen je torej naš Deso, katerega smo mladi v železarni vzeli kar za svojega, za del nas.

Silvo Jaš

Zastavnik Desimir Antić

vanja, ne pa od karavle in graničarjev, s katerimi je preživel 28 let ali pa še kaj več. Ravno zaradi tega ter zaradi izredno dobrih odnosov med graničarji in mladimi iz železarne (mimogrede naj omenimo, da smo zadolženi oziroma imamo pokroviteljstvo nad karavlo Sonjak), je prav da objavimo sestavek o braniteljih in čuvajih naših meja ter njihovih starešinah tudi na straneh Mladega fužinarja.

Čeprav je deževalo tisti dan, ko smo obiskali Sonjak in so se vlečile goste megle, tako da tudi karavle skorajda ni bilo opaziti, po-

Kje in kako želimo živeti v novih naseljih

REZULTATI ANKETE O ŽELJAH GLEDE BIVALNEGA OKOLJA

ZAKAJ ANKETA

Ekonomski center Maribor, enota Ravne, je skupaj z arhitekti izdelal raziskovalno nalogo Oblikovanje soseske Javornik. Sestavni del raziskave je tudi anketa med potencialnimi stanovalci bodočega naselja Javornik II., ki smo jo izvedli v železnici. Z njo smo ugotavljali, kakšna so pričakovanja delavcev, ki so na prednostnih listah za dodelitev oziroma zamenjavo stanovanja ali garsonjere, glede okolja, v katerem bi želeli stanovati. (Predpostavljamo namreč, da imajo bodoči stanovalci novih naselij pravico sooblikovati svoje bivalno okolje, čeprav je treba poleg teh subjektivnih mnenj upoštevati tudi družbene vrednote in tendence dolgoročnega razvoja.) V anketiranje smo želeli vključiti 245 »pričakovancev« stanovanj. (S seznamom smo izločili tiste, ki že prebivajo na Javorniku in one iz oddaljenih dislociranih tozdov.)

O njih in o njihovih sedanjih stanovanjskih razmerah izvem veliko že iz analize prioritarnih list:

— Na listah je več moških (82 %) kot žensk.

— Največ jih je starih od 20 do 35 let (88 %).

— Nerešeno stanovanjsko vprašanje ima največ tričlanskih družin (34 %), sledijo jim posamezniki (30 %), družine s štirimi člani (19 %) in zakonski pari (2 družinska člana — 15 %). Redke pa so družine oziroma sorodstva z več kot štirimi člani.

— Njihov gmotni položaj je neugoden (1/3 jih je dosegla le do 50 % dohodka na družinskega člana v primerjavi z lanskim povprečnim OD na zaposlenega v Sloveniji).

— Stanovanjske razmere, v katerih sedaj živijo, so slabe (15 % jih ima delno vlažno bivališče in približno toliko tudi slabo izolacijo v stanovanju. V

kleti ali na podstrešju jih živi 8 %. Po vodo jih izven stanovanjske enote hodi 12 %. 28 % jih nima kopalnice, 31 % pa so uporabljajo WC).

— 37 % delavcev ima zelo skromno kvadrato bivališča, saj je stanovanjska površina na družinskega člana manjša od 10 m².

— Veliko delavcev še ni nosilec stanovanjske pravice (71 %).

— Specifične skupine med pričakovanci stanovanj so invalidi (4 %), bolniki (2 %) in delavci s posebnimi pogoji dela (37 % jih dela v najtežjih delovnih razmerah).

— Več kot 10 km daleč od delovne organizacije jih stanuje 14 %, nekateri morajo celo dalj časa pešati do avtobusne postaje.

— Večina (62 %) jih je letos prvič na seznamih za dodelitev ali zamenjavo stanovanja, med ostalimi pa je največ takih, ki na rešitev stanovanjskega vprašanja čakajo 1 do 2 leti.

Anketiranje je potekalo v juliju (nekajkrat pisno v skupinah. Ker pa ni bilo dovolj velikega odziva, smo vprašalnike razposlali še po pošti). Skupno število izpolnjenih anket je 115 (46,5 %). Vzroka za skromno sodelovanje vabljenih delavcev v anketi sta: dopustniški čas in nenavajenost ljudi na tovrstno aktivno vlogo. Anketiranci pa so vprašalnik pozitivno ocenili. Izjavili so tudi, da bi v podobnih akcijah še sodelovali. Poudarjali so, da se morajo njihova mnenja tudi upoštevati.

Vprašalnik je bil sestavljen iz dveh delov. V prvem smo spraševali po sedanjih stanovanjskih razmerah, v drugem pa o tem, kje in kako bi želeli prebivati (vprašanja o stanovanju, stavbi interesnih dejavnostih, opremljenosti in urejenosti soseske itd.). Oglejmo si najpomembnejše ugotovitve.

18 % do eno uro, ostali pa še več.

Med pričakovanci stanovanj je največ družin s tremi člani (36 %), z dvema oziroma enim članom pa po 20 %. Štiričlanskih družin je 19 %, zelo malo pa je številnejših.

Približno 2/3 anketirancev upa, da se bo njihovo stanovanjsko vprašanje v kratkem rešilo.

KDO BODO STANOVALCI NOVIH NASELIJ

Odgovor na to vprašanje dajo podatki o sociodemografskih značilnostih anketirancev.

— Velika večina anketirancev je mlada (v starostnem razponu od 15 do 35 let jih je 88 %).

— Približno 1/3 jih že sedaj stanuje na Ravnah, nekaj manj (28 %) v kakšnem drugem kraju v občini, zunaj nje pa dobra četrtina. Iz drugih republik prihaja 16 % anketirancev.

— Večina jih je poročenih oziroma živi v izvenzakonski skupnosti (69 %), veliko je še samskih (29 %) in nekaj ločenih (2 %).

— Otrok še nima 38 % anketirancev. Približno toliko jih ima

Večina (78 %) jih je pripravljena sodelovati pri oblikovanju soseske, v kateri bodo kasneje prebivali.

Če bi imeli možnost, bi predvsem želeli izbirati kraj svojega bodočega domovanja, nato pa lego stanovanja v stavbi ter nadstropje. Kar 22 % pa je vseeno, ker želijo čimprej dobiti stanovanje.

Zanimalo nas je še, kako ljudje ocenjujejo naselje Javornik (EC je namreč tudi med prebivalci Javornika izvedel mnenjsko anketo o zadovoljstvu z bivalnimi razmerami v njem, zato je zanimiva primerjava obeh ocen). 43 % mu je podelilo srednjo oceno 3, ostali pa so ga v večjem deležu ocenili negativno (38 %) kot pozitivno (19 %).

enega, 1/5 dva, medtem ko so tisti s tremi ali več redki (4 %). Največ anketirancev ima po enega predšolskega otroka (41 %) in po enega osnovnošolskega (17 %), nimajo pa srednješolcev in študentov. Le dva imata že odrasle, zaposlene otroke.

— 17 % anketirancev je izjavilo, da je nekdo od družinskih članov bolnik oziroma invalid.

— Izobrazbena struktura je naslednja: 11 % jih ima NOŠ, 10 % OŠ, 11 % PSS, 41 % SPŠ, 17 % SS, 6 % VSS in 4 % VS.

— Polovica anketirancev je zadovoljstvo z delom ocenila s srednjo oceno 3, med ostalimi pa je več zadovoljnih (38 %) kot nezadovoljnih (12 %).

»MOJE SANJE — LEPO STANOVANJE«

Kakšna vrsta stanovanja bi ustrezala potrebam anketirancev in njihovih družin? 29 % jih želi dvoipolno stanovanje, po 17 % dvosobno in trisobno, 15 % enoipolno, 13 % enosobno in 9 % garsonjero, le 1 % pa triipolno stanovanje.

Večina (71 %) bi želela prebivati v prvem ali drugem nadstropju, 23 % pa v višjih nadstropjih (do 6. nadstropja). Priljubljenost in višja nadstropja so manj priljubljena.

Vsi bi hoteli imeti balkon.

Večina (85 %) si želi tako zgrajeno stanovanje, da ga je možno spreminjati in prilagajati. 1/3 bi stanovanje v prihodnosti verjetno odkupila.

In še mnenje anketirancev o tem, kaj najbolj vpliva na zadovoljstvo s stanovanjem. Rezultati:

1. razporeditev prostorov v stanovanju
2. število bivalnih prostorov
3. kvadratura stanovanja (m²)
4. osončenost stanovanja
5. razgled iz stanovanja

Za podrobno ponazoritev želja glede stanovanja smo anketirance zaprosili, naj opišejo, kakšno je za njih idealno stanovanje. Iz odgovorov smo oblikovali željeno podobo stanovanja (to je seveda najpogostejša varianta opisane

ga stanovanja, skombinirana iz vseh odgovorov, ki ne more upoštevati raznih specifičnih potreb).

Stanovanje bi moralo biti dovolj prostorno, svetlo, dobro toplotno in zvočno izolirano in kakovostno zgrajeno.

Vhod v vse prostore naj bi bil iz predsobe, kljub temu pa je zaželen še direktna povezava med kuhinjo in dnevno sobo. Vhod na balkon naj bi bil iz kuhinje ali dnevne sobe. Če je kuhinja dovolj velika, naj ima jedilni kot, če pa je majhna, naj bo jedilnica posebej. WC in kopalnica naj bosta ločena.

Največji prostor v stanovanju naj bo dnevna soba. Kuhinja je lahko večja ali manjša, odvisno od prej omenjene variante. Spalnica in otroška soba naj bosta srednje veliki oziroma manjši (če je otroška soba le ena, otroka pa dva, naj bo večja). Kopalnica mora biti dovolj prostorna, da gre vanjo vse, kar sodi v tak prostor. Predsoba oziroma hodnik naj bo majhen, vendar dovolj velik, da vanj postavimo garderobno omaro.

Stanovanje naj bi imelo balkon, kletne prostore in po možnosti shrambo.

(Se nadaljuje)

Andreja Čibron

SEDANJE STANOVANJSKE RAZMERE ANKETIRANCEV

Pričakovanci stanovanj so zelo nezadovoljni s svojimi sedanji bivalnimi razmerami (povprečna ocena na petstopenjski lestvici je bila 2,1).

Vprašali smo jih, zakaj iščejo novo stanovanje. Največ jih je navedlo pomanjkanje prostora, željo po osamosvojitvi mlade družine, slabe sedanje bivalne pogoje in neurejeno lastniško razmerje. Največ anketirancev sedaj prebiva pri starših oziroma v stanovanju, ki je last delovne organizacije.

Največ anketiranih delavcev sedaj živi v srednje velikem bloku (32 %), 29 % v individualni hiši (od teh kar 13 % v hiši na samem), 11 % v vrstni hiši ali dvojčku, 18 % v manjšem bloku in le 10 % v večjem bloku ali stolpnici.

Več kot polovica vseh (56 %) je sedaj prebiva v blokovnem naselju, po 16 % v naselju individualnih hiš oziroma v vaškem zaselku in kar 11 % na kmetijah.

Za pot na delo in z dela jih 63 % dnevno porabi do pol ure,

V Kotljah je dosti novega

CESTA KOTLJE—DULAR

Ceste Kotlje—Dular ni več prepoznati: prej klanci, ovinki in nevarno srečevanje vozil na ozkem cestišču, zdaj širina 7 metrov, vzponi in ovinki pa zmerni. To je zasluga inženirske enote JLA starešine Tomislava Drolca iz Maribora. Vojaki so poleti v dobrih dveh mesecih izkopal in odvozili 20.000 m³ zemlje, navozili pa enako količino gramoz. Izkopali so 4 km jarkov in položili 600 m drenažnih cevi. Most žal še ni zgrajen na novo, a tudi ni bil v načrtu. Cesta je veljala po zaslugi JLA le eno tretjino tega, kar bi, če bi jo gradilo katerikoli gradbeno podjetje. Če bo raven-ska občina zmogla denar, bi jo rada prihodnje leto asfaltirala.

Slovenjegraščani si želijo, da bi vojaki naslednje leto nadaljevali

z delom na tej cesti od Dularja do Sel. Tako bi čez čas obe občini dobili prepotrebno prometno povezavo. Nova cesta seveda ne bi več vodila skozi Stari trg, ampak bi se priključila na cesto Slovenj Gradec—Podgorje.

NOVE GRADNJE

V avgustu so bili razgrnjeni in obravnavani načrti za gradnjo novih sosesk za zasebnike: manjšo pri Nadložniku, veliko pa t. i. Kotlje II. Na katerikoli ravni so se v kraju o tem pogovarjali, povsod se je izteklo na isto:

Hotuljci bodo veseli novo priseljenih krajanov — bodočih graditeljev, vendar zaradi več kot neljubih posledic dosedanjega širjenja kraja postavljajo en pogoj: najprej je treba urediti kanalizacijo, zgraditi centralno čistilno

V igri

napravo pri Dobrih ali nov kolektor (greznico), potem pa šele začeti z gradnjo novih sosesk. (O zadevi je medtem rekla svoje SO Ravne.)

Stanje je namreč obupno. Potok Hotulja že zdaj ne more enakomerno skozi vse leto odnašati vse nesnage, ki se izliva vanjo — fekalije in odpadke — tem manj pa bi to mogla pri povečanih količinah. Smrad je neznosen in mu niso izpostavljeni le tisti, ki živijo ob potoku, ampak celo oni, ki prebivajo do 100 m od njega.

Ni pa to edina neznanka v zvezi z naseljem Kotlje II. Strokovnjaki namreč trdijo, da ne bo hudega, ko bo padel gozd, po katerem zdaj vodi trimska steza. Novo, močnejše drevje, ki ga bodo potem nasadili v varovalnem pasu, naj bi jemalo moč vetru in opravljalo ta del naloge sedanjega gozda. Ali jo bo res, bomo videli.

Predtem je namreč prevladalo mnenje strokovnjakov, da je travnika levo ob cesti proti Rinskemu vrelcu bolj škoda kot gozda nad njim.

VELIKO NAČRTOV, NE TOLIKO IZPOLNITEV

Hotuljci so načrtovali za letos precej novosti. Pri cesti so uspeli, pri novi samopostrežni trgovini

tudi, le pri ogrevanju te stavbe s toplovodom se je zataknilo. Tudi načrti za prizidek kulturnega doma kasni, z novim pokopališčem pa je smola. Denarja se je nabralo, a je strogo namenski. Zapleta se z zemljiščem, kjer se je pred časom zdelo, da je vse urejeno.

POBRATENJE S KS SLATINA

Za letošnji krajevni praznik, ki bo 26. oktobra (saj vemo: »Na zadnjo oktobrsko nedeljo — Kotlje en dan osvobodjene,«) se bosta pobratili KS Kotlje in KS Slatina v občini Čačak, ki je že pobratena z občino Ravne. Praznovanje se bo začelo, kot se spodobi, s slavnostno sejo in s podpisom listine o pobratenju, ljudsko veselje pa bo na Rinskem vrelcu. Čeprav se ljudje z osebnimi stiki najbolj spoznajo, pa smisel tega pobratenja ni predvsem v rajanjih pa v popotovanjih funkcionarjev enkrat dol in drugič gor. Trajne koristi za oboje vidijo v izmenjavi izkušenj v kmetijstvu in industriji, pa še se bodo domislili česa dobrega.

(Podatke je dal tov. Bojan Lesjak, tajnik KS Kotlje.)

JAVNO MNENJE DRUGIČ

Približuje se prva obletnica doslej najbolj celovitega posnetka mnenj delavcev Železarne Ravne. Gotovo ste v poletnih številkah Informativnega fužinarja zasledili nekatere ugotovitve raziskave iz življenja in dela sodelavcev; končno poročilo bo objavljeno v naslednji številki.

Skupina družboslovnih delavcev pa je že pripravila vprašalnik za drugi posnetek stanja oziroma ankete o življenju in delu zaposlenih v Železarni Ravne. Anketa, ki bo zajela vsakega desetega zaposlenega (10% slučajnostni vzorec) bo potekala v novembru. Izkušnje anketiranja pred enim letom kažejo, da nas zanimajo rezultati, saj je zbiranje odgovorov (kljub obsežnosti vprašalnika) potekalo presenetljivo dobro. Podoben odziv pričakujemo tudi tokrat.

Ta in naslednje raziskave mnenja delavcev železarne bodo pridobile naslednjo kvaliteto, saj bo s tem omogočena primerjava med različnimi obdobji. S tem bo povečana praktična vrednost ugotovitev pri usmerjanju družbenega razvoja pri nas. Drugače povedano; z izpolnjevanjem vprašalnika sodelujete pri spreminjanju razmer tako v delovni organizaciji kot tudi izven nje.

Samo Šave

Klancev skoraj ni več

BO NAŠE JEZERO SMETI(STRAND)ŠČE?

Za nas železarje in naše družine je Ivarčko jezero veliko bogastvo, sploh pa, odkar Ravenčani nimamo več letnega kopaljšča. Pomembno ni le za kopanje, nudi nam tudi obilo rekreacije in druge sprostitve.

S postavitvijo vlečnice do Ošvena in ureditvijo smučišča pa smo naravi zadali veliko rano in tako povzročili nezadovoljstvo okoliških kmetov. Če smo pa že za naše zdravje žrtvovali naravo, bi morali vsaj bolj paziti, kako se dela izvajajo, in delavce tudi opozoriti, da ne bodo v okolici jezera za sabo na krajih malic puščali ovoje in zavoje, lončke in konzerve ter tudi druge »kupčke«.

Te smeti bo veter raznosil in pozneje tudi »očiščevalne akcije« ne bodo več koristile.

v. l.

ZDRAVJE

TEDNU BOJA PROTI KAJENJU NA ROB

Mislim, da ni človeka, ki mu ne bi bilo znano, da kajenje cigaret poveča obolenost za nekaterimi boleznimi in povzroča prezgodnjo smrt. Potrjeno je, da je kajenje cigaret vzrok za prezgodnjo smrt letno več kot milijon ljudi po celem svetu. Če bi se npr. zgodilo, da bi v enem letu umrli vsi prebivalci milijonskega mesta, bi verjetno po celem svetu nastala velika zaskrbljenost in takoj bi se mobilizirala vsa sredstva, da se česa podobnega ne bi več prišlo. Čeprav vsako leto več kot milijon ljudi brez potrebe umre zaradi kajenja, pa so akcije, ki bi ustrezale resnosti problema, še vedno zelo skromne.

Statistiki so izračunali, da v povprečju vsaka pokajena cigareta skrajša življenjsko dobo za 5,5 minut, kar pomeni, da ima povprečen kadilec krajšo življenjsko dobo preživetja za 5-8 let. Številnimi študijami po svetu so dokazali, da je 30 % smrtnih primerov zaradi obolenj srca posledica škodljivih učinkov kajenja, prav tako 30 % smrtnih primerov zaradi rakavih obolenj treba pripisati škodljivosti kajenja; od tega zavzema skoraj 3/4 vseh smrtnih primerov zaradi rakavih obolenj prav pljučni rak.

Obolenja, ki so v tesni povezavi s kajenjem, so:

1. **Obolenje srčnega ožilja**, ki lahko privede do srčnega infarkta. V 30-40 % primerov so k smrti zaradi obolenja srčnega ožilja prispevali škodljivi učinki kajenja. Študije, ki so jih izdelali v ZDA, Kanadi, Veliki Britaniji, Skandinaviji in na Japonskem, so pokazale, da se obolenje srčnega ožilja pojavlja pri 70 % kadilcev, medtem ko se pri nekadilcih pojavlja le v 5-10 % zaradi drugih vzročnih dejavnikov.

Rizik smrti zaradi srčnega obolenja je odvisen od zgodnjega pričetka kajenja, dolgotrajnosti kajenja in jakosti inhalacije cigaretnega dima. Kajenje pipe in cigar se je izkazalo za manj škodljivo, vendar le na račun dejstva, da takšni kadilci dima ne inhalirajo.

Poleg srčnega ožilja obolijo tudi druge, večje žile po telesu, vendar se to ne kaže v tako drastični obliki.

2. Drug organ, ki je celo neposredno izpostavljen cigaretnemu dimu, so **pljuča**.

Med škodljivostmi, ki jih strupene snovi v cigaretnem dimu povzročajo na pljučih, je na prvem mestu **pljučni rak**. Vzrok za nastanek pljučnega raka je v 80-90 % kajenje. S tem prispeva pljučni rak največji delež v smrtnosti rakavih obolenj. V Sloveniji je v letu 1984 na novo zbolelo za pljučnim rakom 9540 ljudi oz. 1540 ljudi več kot leto poprej. Po najnovejših podatkih narašča smrtnost zaradi pljučnega raka hitreje pri ženskah (od leta 1969 do 1979 je smrtnost pri moških večja za 44 %, pri ženskah pa za 120 %).

Obširna študija, ki je zajela 17,5 milijonov ljudi v 90 letih

na petih kontinentih sveta, je nedvoumno pokazala direktno proporcionalno povezavo med rizikom pljučnega raka, številom pokajenih cigaret dnevno in trajanjem kajenja.

Pljuča so od cigaretnega dima prizadeta tudi drugače. Najpogostejši je nastanek **kroničnega bronhitisa** (vnetje dihalnih poti zaradi draženja sluznice z dimom, ki vsebuje katran, ogljikov monoksid in nikotin) ter **enfizema** (uničenje pljučnega tkiva in nastanek velikih zračnih bul, v katerih ni izmenjave plinov).

V 80 % nastane kronični bronhitis zaradi direktnega škodljivega učinka cigaretnega dima in le v 10-20 % zaradi drugih vzrokov, na katere ne moremo vplivati.

Vsi kadilci poznajo kadilski kašelj, ki ga včasih spremlja obilno izločanje sluzi in se nadaljuje z gnojnim izkašljevanjem. Ko pride obolenje v takšno fazo, je to že znak zmanjšane pljučne funkcije.

3. Poleg teh dveh skupin boleznin, na katerih se v tako velikem obsegu odražajo škodljivi učinki kajenja, obstaja še cel kup nevarnosti:

- rak grla (pojavlja se 27-krat pogostejše pri kadilcih)
- rak v ustih (13-krat pogostejši pri kadilcih)
- rak mehurja (5-krat pogostejši pri kadilcih)
- rak trebušne slinavke in rudi pri ženah.

Končno bi rada opozorila še na **škodljivost neprostovoljnega kajenja**, čemur posvečamo premalo pozornosti.

Neprostovoljno — pasivno kajenje opisujemo kot izpostavljenost nekadilcev produktom izgoritve tobaka v zaprtem prostoru. Glavni tok dima prehaja v okolje potem, ko ga je kadilec povlekel skozi cigareto, filtriral v svojih pljučih in nato izdihnil. Stranski tok dima pa prehaja v okolico direktno iz gorečega roba cigarete. Številne potencialno toksične sestavine, ki so v plinski fazi, imajo večje koncentracije v stranskem toku. Ta sestavlja približno 85 % dima v sobnem zraku. Dejavniki (kot so: tip cigaret, število pokajenih cigaret, velikost prostora, ventilacija ter čas bivanja v prostoru) so zelo pomembne variabile pri določanju stopnje ekspozicije. Vsekakor pa so nekatere sestavine cigaretnega dima signifikantno zvišane v sobnem zraku zaradi kajenja cigaret. Najpomembnejša sta ogljikov monoksid in nikotin. Ogljikovega monoksida je približno 5 vol. % v glavnem toku in 10-15 vol. % v stranskem toku dima. Študijami je bilo dokazano, da ima nekadilec v prostoru, kjer koncentracija ogljikovega monoksida presega 30 ppm (normalna koncentracija je 9 ppm, najvišja dovoljena pa 50 ppm), v krvi toliko ogljikovega monoksida, vezanega na krvno barvilo, kot če bi aktivno pokadil 5 cigaret.

Najpogostejši simptom odraslih nekadilcev pri neprostovoljnem kajenju je draženje oči, glavobol, draženje nosne sluznice in kašelj.

Tudi bronhitis in pljučnice ter druge bolezni spodnjega dihalnega trakta so bistveno bolj pogoste v prvem letu življenja pri tistih otrocih, katerih eden ali oba starša kadita.

Najnovejše študije, narejene na Japonskem in ZDA, kažejo, da so žene, ki so izpostavljene cigaretnemu dimu mož kadilcev, bolj ogrožene, da bodo zbolele za pljučnim rakom. Pojav raka pri ženah zmernih kadilcev je bil 15,0 na 100 000 oseb na leto, pri ženah kadilcev po en zavoj cigaret dnevno 24,4, pri ženah bolj ekscesivnih kadilcev pa celo 30,1 primerov na 100 000 oseb na leto.

Vse študije so si enotne, da je zaradi pasivnega kajenja za 30 % večje tveganje obolenja za pljučnim rakom kot pri nekadilcih oz. tistih, ki cigaretnemu dimu niso izpostavljeni.

Kljub tako dobro znanemu škodljivemu delovanju kajenja pa se je v Jugoslaviji potrošnja cigaret do leta 1975 podvojila, do leta 2000 pa se bo potrojila, če bodo trendi porabe naraščali tako kot doslej. Kadi vedno več mladostnikov, skokovito pa se kajenje širi tudi med ženskami, kar jim zmanjšuje prednost v zaščiti pred miokardnim infarktom, ki so je deležne zaradi izločanja ženskih spolnih hormonov.

V razvitem svetu je navada kajenja že dolgo vpeljana in ves ta čas se ljudje trudijo, da bi zmanjšali njen vpliv na obolenost in smrtnost. Ameriški znanstveniki so kategorizirali kajenje kot »najpogostejši vzrok smrti, ki se da preprečiti«, kar bi rado naredilo 90 % kadilcev.

Obstaja pa resna nevarnost zaradi širjenja kadilske epidemije

Prvi koraki

v državah v razvoju. Tobak raste na 4,5 milijona hektarov plodne zemlje. Pri svetovni zdravstveni organizaciji v okviru OZN so opozorili, da uporaba tako dobre zemlje za vzgojo produktov, ki ne samo da so brez hranljive vrednosti, ampak so celo škodljive za zdravje, ekonomsko ni sprejemljiva.

Pravi obseg zdravstvenih in ekonomskih problemov v zvezi s kajenjem je torej tolikšen, da je povsem upravičena obsežna akcija proti kajenju. Zato tudi vprašanje: »Ali lahko preprečimo kajenje?« Dolgoročen odgovor mora biti: »DA«!

Dr. Diana Prezelj-Jezernik

MIŠJA MRZLICA ALI HEMORAGIČNA MRZLICA Z LEDVIČNIM SINDROMOM

To je nalezljivo obolenje, ki ga zasledimo po celem svetu. Pri nas se je pojavilo v Črni gori ter v mejnih predelih Bosne, Srbije in Kosova. V Sloveniji obolenja še nismo zasledili.

Povzročitelj obolenja je virus, ki povzroča obolenje pri miših, podganah in njim podobnih glodalcih. Človek se z virusom okuži slučajno, če pride v direkten kontakt z bolno živaljo (z dotikom) ali užije hrano in tekočino, onesaženo s slino, urinom ali blatom bolne živali. Okuži se lahko tudi z vdihavanjem prahu, v katerem se nahaja virus. Obolenje se javlja sezonsko v poletnih in jesenskih mesecih.

Ogroženi so v glavnem ljudje na podeželju, ki živijo v naravnih žariščih bolezni (kmetje, pastirji, gozdni delavci, lovci, ribiči itd.). Bolezen se s človeka na človeka ne prenaša.

Znaki obolenja. Obolenje se prične s povišano telesno temperaturo, bolečinami v grlu, v trebuhu in kosteh, nadaljuje se s krvavitvami po koži, sluznici in notranjih organih. Pogosto pride do poškodbe ledvic in do odpovedi ledvične funkcije. Bolezen se zdravi v bolnišnici.

KAKO SE BOLEZNI OBVARUJEMO?

— Izogibajmo se mest, kjer se nahaja veliko število miši, podgan in njim podobnih glodalcev.

(To so mesta, kjer opazimo veliko lukenj na majhni površini zemlje oz. tal ali opazimo glodalce celo podnevi).

— Izogibajmo se direktnega stika z glodalci (ne dotikajmo se jih.)

— Vzdržujmo redno osebno in splošno higieno.

— Živila hranimo tako, da ne pridejo v stik z glodalci.

— Redno uničujemo miši, podgane in njim podobne glodalce po navodilih službe DDD.

Dr. Nadja Negovetič,
HES Ravne

RESNICE

Človek se najpogosteje poroči po preudarku, loči pa zaradi ljubezni.

...

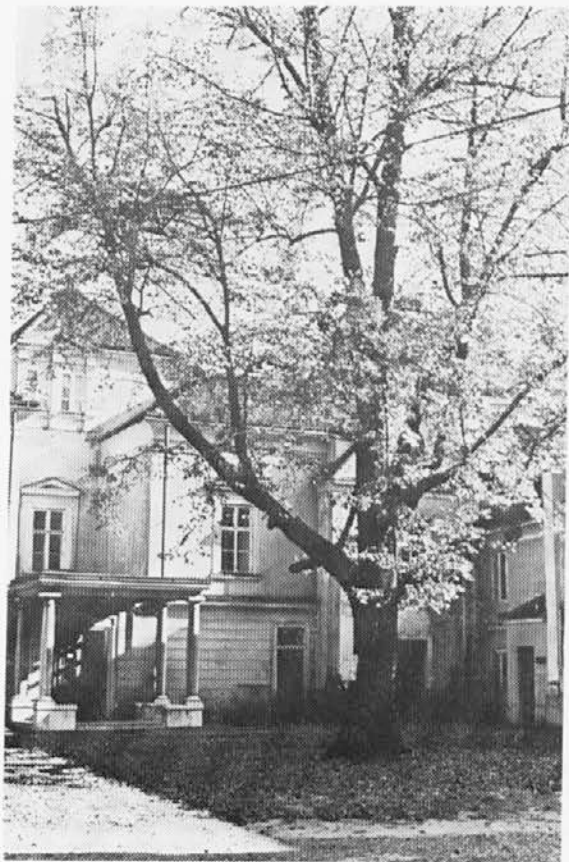
Zunanost vara, notranost še bolj.

...

Bolje je biti naravno inteligen ten kot akademsko neumen.

...

Moda je nekaj, kar ne velja več, ko ima to večina ljudi.

Grajsko vabilo

PESEM DELAVKE

Nemirna noč
in ta brez spanja...
Mi glas tvoj prigovarja
neznane besede,
ki jih komaj čujem in zaznavam,
a vendar vem, da to si ti...

Utrujena od vsega
se potopim v sanje
in še v njih si ti...
Kaj naj rečem sebi?
Je v meni res ljubezen,
ki miru ne da?...

In ne priznava...
Ceprav nihče ne ve...

Hočeva jo utopiti v času sedanjosti,
ki gre naprej v prihodnost...
A, znova se vrne na površje,
kot bi hotela svoje...
kot bi bila glavna vez vsega časa
in kar je v njem...
Znova in znova
pride vsaki dan
tako previdno in prijazno,
da je ne moreš zatajiti.

NE PRIZNAVA

Bojiva se — kako dolgo še?
Kdo ima glavno vlogo pri vsem tem?
Ona — kraljica življenja?
Ti ali jaz — ne...

Edina je,
ki nosi resnico vsega obstoječega,
edina je, ki zmaga...
Četudi se ji bova upirala,
jo hotela spregledati, nič čutiti...
vedno zmaga, ker zna osvojiti srce,
ker zna igrati na strune življenja...
Ker je tvoja in moja,
ker je od vseh in pri vseh...

Zato naj steče solza in boli srce...
Naj telo trepeti...
Naj se misli upirajo poželenju po tebi...
Saj, kar hoče — dobi...

Lavra

KULTURA

RAZSTAVA FRANCA TOBIASA

Od 12. do 19. septembra je v Likovnem salonu na Ravnah razstavljal Franc Tobias.

Njegove stvaritve — rojen je bil v Muretincih leta 1937, slikarsko in kiparsko se je izpopolnjeval na »Fernakademie Paul

Linke, Karlsruhe«, sicer pa je komercialist — teži k iskanju estetskih odnosov med objektom in ploskvijo v kiparstvu ter linijo v slikarstvu in risarstvu. Sočasno iz številnih del burka na površje vizija kaosa v človeku

in zavesti. To je daleč od modnosti in blizu fenomenu, ki mu rečemo talent. V ustvarjalnih hotenjih Franca Tobiasa se vse to prepleta iz ustvarjalne meje, iz slehernega trenutka se razraščajo v iskanje in osmišljanje tega, da si misliš, v potrditev sebe v svetu.

Pri tem ne zanima Franca Tobiasa toliko reakcija vnanejšega sveta na njegovo ustvarjanje, ampak ustvarja iz čiste notranje potrebe; kot mora človek vsak dan jesti, tudi Tobias plemeniti

duhovni svet s kiparjenjem in s slikarstvom, ko pa mu likovna izpoved zataji, prime za pero. Napisal je pesniško zbirko, ki prodira v osrčje naše sodobne socialne družbene problematike, a ni njegov namen, da jo proda svetu, kakor tudi ni njegov namen, da proda svetu svoje kipe in slike. Zadostuje mu, da lahko ustvarja, da sleherni trenutek išče nekaj novega. To novo bi zagotovo še jasneje upodobil, ko bi več brusil in izpopolnjeval, kar pa ni njegova vrlina, zato je vsak njegov ustvarjalni gib nekaj novega.

Izvirno je kot arhitekt in kipar oblikoval svoj dom, pred katerim ima tudi zbirko kamnov iz vse domovine, ki so prave mojstrovine narave in jih je estetsko vključil v okolje v Razvanju, kjer živi. Ti najdeni kamni so prav tako ploskovno prefinjeni in nekonvencionalno figurativni, kot njegovi kipi iz plastike, žgane in glazirane gline, lesa in bronu. Njegova ustvarjalna produktivnost ne teži h komercialni genialnosti. Od nekoliko poetičnega načrtanega realizma se je Tobiasova ustvarjalnost povzpela skozi obdobje moralizma k polnim stiliziranim oblikam, ki jih v svojem času odlikuje svojevrsna kakovost. Efekti te stilizirane kakovosti, ki nam predočajo včasih ironičen, včasih irealno in shrljivo kaotičen čas, vtiskujejo njegovim kipom težo sodobne deformiranosti človeka in človeka v stroju, njegovo duševno zmaličenost in nemoč.

Franco Tobias je nasprotnik kiparskih in arhitektonskih grobišč ter brezspolnega slikarstva. Ustvarjalec je, ki ga delo bogati. In prav v tem je tudi mik njegove razstave.

(Vir: Miroslav Slana,
Kiparjeva legenda)

KJE DRUGO MINI RAZSTAVIŠČE

Po treh razstavah junija in julija je bila avla uprave razstavišče enkrat tudi avgusta (Matevž Sumah). Tako je bilo letos v železarni prvič in je bilo prijetna poživitev znanega poletnega kulturnega mrtvila.

Namen pa ni bil samo eden: namreč mimogrede izzvati misel ob slikah, ampak po besedah kulturnega referata v železarni tudi biti zgled, ker samo z besedami in prošnjami, naj pokažejo interes za kaj takega tudi tisti v železarni, ki imajo zanesljivo prostorske možnosti za sedem panojev, nič ni dosegel. Zdaj upa na interes npr. v Industrijskih nožih, v OTK itd., hkrati pa na nadaljnji interes tistih, ki bi radi razstavljali.

H. M.

Za deževne dneve

ZAHVALE

Tristan Bernard

Gospodu doktorju Saint-Gracyju

Tehtal sem 250 funtov in mi nobeno odvajalno sredstvo ni več pomagalo. Tedaj mi je neki znahec, ki ga je sama božja previdnost poslala, dal vaš naslov, spoštovani gospod doktor. Ubogal sem vaš nasvet, uporabljal sem vaš sistem »koristnih pohodov« in sem po sedmih mesecih izgubil 34 funtov. Z odkritosrčnim veseljem se vam zahvaljujem.

Larthur,
trgovski nameščenec

Gospodu doktorju Trachetu

Kopanje v raztopljeni glini skozi šest mesecev po tri ure na dan je povzročilo, da sem hudo obolel na dihalnih organih. Po srečnem domisleku sem se obrnil na vas, spoštovani gospod doktor, in sem po zaslugi vašega zdravljenja z elektriko dosegel, da sem svoje trpljenje v enem letu skoraj do cela odpravil.

Larthur,
trgovski nameščenec

Gospodu doktorju Oskarju Blocku specialistu za živčne bolezni

Že več mesecev sem trpel na živčnih krizah, halucinacijah, nespečnosti in takem, kar vse je bilo zakrivilo zdravljenje z elektriko. Previdnost me je privedla k vam, velespoštovani gospod profesor. Vaše zdravljenje z bromom me je popolnoma ozdravilo. Do smrti Vam bom hvaležen.

Larthur,
trgovski nameščenec

Gospodu doktorju Henryju Dutarseu

Moje življenje v preteklem letu je bilo eno samo trpljenje. Moj

Gospodu doktorju Henryju Dutarseu

Podpisani Larthur, trgovski nameščenec, izražam s tem gospodu doktorju Henryju Dutarseu svojo odkritosrčno hvaležnost. Zaradi napornih trajnih pohodov so mi sklepi in noge otekli. Srečna zvezda me je privedla k nekemu pacientu gospoda dr. Dutarsea. Ubogal sem njegov nasvet, vsak dan sem namakal svoje noge in sklepe po tri ure v raztopljeni glini. Po šestih mesecih so otekline popolnoma splahnele.

Larthur,
trgovski nameščenec

Brez komentarja

Kako bi jo ukrepnil ven?

PRVA NAGRADA

Med prvo svetovno vojno so na solunski fronti izdajali vojaški list, ki so ga razmnoževali s pisalnim strojem. Da bi se dvignilo zanimanje za list, je uredništvo razpisalo nagradni natečaj za najboljšo zgodbo iz življenja v strelskih jarkih. Zgodba pa ne bi smela obsegati več kot tristo besed, ker je bil prostor v časopisu zelo omejen. Prvo nagrado je prejel avtor naslednjega prispevka:

»V našem rovu imamo — oprostite — poljsko stranišče. Nekdo se je hotel pošaliti in je našagal tram za sedenje... Do tu obsega pripoved osemnajst besed. Ostalih dvesto dvainosemdeset je izgovoril naš kaplar, ko je ves umazan prilezel iz luknje.«

Larthur,
trgovski nameščenec

Gospodu doktorju Beaumartinu

Želite poročilo o uspehih Vašega zdravljenja, da ga predložite Akademiji za zdravstvo. Tu ga imate! Samo ne vem, če bo ustrezno Vašim namenom.

Pred mesecem sem se prišel k vam zdraviti; ker sem se hranil zgolj z močnatimi jedmi, je moja telesna teža zrasla na 325 funtov.

Nasvetovali ste mi, naj nabavim konja in naj vsak dan nekaj ur jezdim. Res sem že v treh dneh izgubil sedemdeset funtov.

Da, resnično: natanko sedemdeset funtov. To lahko izpričam pred Akademijo. Vsekakor pa je treba za razumevanje tega naglega upadka na teži pripomniti, da imam le še eno nogo. Na svoji prvi ježi sem padel s konja in so mi morali levo nogo odrezati.

Larthur,
trgovski nameščenec

STARI ČASI

V stari Ljubljani so strogo pazili na to, da so mlajši pozdravljali starejše: ti so navadno tudi čakali na dolžni pozdrav.

V Ljubljani je bil prvi slovenski narodno zavedni župan Peter Graselli, dobričina, vsestransko uslužen in vedno nasmejan možak.

V visoki starosti devetdeset let je srečal sošolca z dunajske univerze. Graselli se je ustavil in se prijazno nasmehljaj študijskemu tovarišu iz mladih let. Ta pa je Grasellija strogo pogledal in nadri:

»Smrkavec naj pozdravi!«
Bil je namreč pet mesecev starejši.

ŽRTVE

Kolporter Polde je bil iznajdljiv človek. To je bilo tisti čas, ko je vse pričakovalo senzacij. Na lepem je pridrl iz tiskarne s šopom sveže natisnjenih časopisov in vpil:

»Potres v Novem mestu! Hiše porušene!«

Ljudje so se gnetli k njemu, on pa je naglo prodajal in divjal naprej.

»Sedem žrtv do sedaj. — Potres v Novem mestu!«

Spet so se ljudje ustavljali in kupovali.

»Deset, enajst, petnajst žrtv!« je štel in jemal denar.

Pri kavarni Evropi je bilo že sedemdeset žrtv.

»Kje pa je pisano o potresu?« so nazadnje vpraševali ljudje.

»Tam, kjer je omenjen potres pred sto leti.«

»In žrtve, ali jih je bilo toliko?«

»Ne, žrtve so tisti, ki so kupili časopis,« se je odrezal Polde.

DOMISLICE

Resnica je prehodni pokal.

Hans Kasper

**

Šibka tolažba: končno so tudi današnji revolucionarji jutrišnji konservativci.

Hans Kasper

**

Politika: dirka trojanskih konj.

Lec

**

Mirovnik je človek, ki se bojuje proti vsem, razen proti svojim sovražnikom.

**

Oaza — gostilna v puščavi.

Flaubert

**

Javno mnenje je cipa med mnemi.

Ebner-Eschenbach

**

Norost: lov na srečo in lepoto.

Shaw

**

Pogum je odpadke strahu.

Rudolf Rolfs

**

Absolutna morala: vse je prepovedano.

Laub

**

Usmiljenje je legalna škodljivost.

Lohberger

**

Kava je prispodoba ljubezni. Ljubimo jo rjavo, svetlo, črno, zmeraj pa vročo.

**

Upanje je lovski pes brez sledi.

Shakespeare

**

Visokošolska izobrazba je nekaj, kar človeku pokaže, kako malo vedo drugi.

Haliburton

**

Svoboda je izbira med delom in lakoto.

Samuel Johnson

**

Flirt je akvarel ljubezni.

Bourget

**

Družina je prisilno poznanstvo.

Rudolf Rolfs

REKREACIJA IN ŠPORT

NOGOMET

Prvenstvo v območni slovenski nogometni ligi — vzhod, kjer nastopajo trije koroški klubi Fužinar, Ojstrica in Partizan iz Slovenj Gradca, se je pričelo 31. avgusta. Ravenčani z izkupičkom iz prvih štirih kol ne morejo biti preveč zadovoljni. Uvodni dve srečanja doma proti Brežicam in v gosti proti Proletarcu iz Zagorja sta sicer vlivali precejšnjo mero optimizma, saj so fantje trenerja Peruša osvojili kar tri točke, toda v nadaljevanju se je pokazala preslaba pripravljenost igralcev. Najprej so v 3. kolu presenetili na domačem igrišču, porazil jih je novinec v ligi, Partizan iz Zaleca, teden dni pozneje pa so nogometaši Fužinarja doživeli pravo katastrofo v Šmartnem, kjer so prejeli kar 6 zadetkov. Rezultati prvih štirih kol: Fužinar — Svoboda Brežice 4:1, Proletarec — Fužinar 3:3, Fužinar — Partizan Zalec 1:3 in Šmartno — Fužinar 6:2.

Dravograjčani so ostali praznih rok v prvih dveh tekmah novega prvenstva, nato pa v tretjem in četrtem kolu slavili zanesljivi zmagi. Rezultati: Pekre — Ojstrica 4:3, Partizan (SG) — Ojstrica 3:0, Ojstrica — Svoboda Brežice 6:0, Proletarec — Ojstrica 1:3.

Mladinci Fužinarja tudi v letošnji sezoni nastopajo v enotni republiški ligi, kjer pa jih čaka težko delo, morebiti celo boj za obstanek v tej konkurenci. Svoje vrste so namreč krepko pomladili, nekaj mladih nogometašev je odšlo v druge klube, nekaj pa jih igra med člani. Tako so mladinci Fužinarja dosegli svojo prvo zmago šele v 4. kolu, ko so premagali ljubljansko Ilirijo.

Rezultati: Usnjar-Šoštanj — Fužinar 4:2, Fužinar — Teol/Slovan 1:3, Dravinja — Fužinar 4:2 in Fužinar — Ilirija 2:1.

SMUČARSKI SKOKI

Po poletnem zatišju je bilo v septembru kar nekaj tekmovalcev v smučarskih skokih na plastičnih skakalnicah, katerih so se udeležili tudi mladi skakalci iz Fužinarja. Omenimo jih le nekaj. Na republiškem prvenstvu za mlajše pionirje, ki je bilo 14. septembra v Dobbi vasi pri Ravnah, sta si prvo mesto razdelila Tržičana Robi Meglič in Dejan Jeković, naš Jože Zagernik je bil peti. Republiško prvenstvo za starejše pionirje je bilo teden dni pozneje v Ljubljani, Fužinarjev tekmovalac Erih Pečnik pa je bil med 68. skakalci. 12. Starejši cicibani so

imeli prvenstvo Slovenije 21. septembra v Sebenju pri Tržiču. Ravenčana Andrej Zagernik in Aljoša Krivograd sta se solidno uvrstila, Andrej na 4., Aljoša pa na 6. mesto. In še prvenstvo koroško-štajerske regije za starejše pionirje, ki je bilo na 55-metrski skakalnici v Titovem Velenju. Tekmovalci Fužinarja so se uvrstili takole: 5. Jože Zagernik, 6. Erih Pečnik in 9. Kristijan Švab.

NAMIZNI TENIS

V Zagrebu je bil 13. in 14. septembra tradicionalni turnir Industrogradnje, na katerem se vselej zberejo najkvalitetnejši igralci in igralke namiznega tenisa v Jugoslaviji. Letos so sicer manjkali igralci iz Vojvodine, toda to ne zmanjšuje uspeha Fužinarjevega igralca Darka Jamška, ki se je uvrstil na 7. mesto. Jamšek je najprej v skupini premagal Ljubljancina Urha z 2:1, nato pa izgubil s Stevanovičem iz Sarajevske Bosne z 0:2. Ta poraz s kasnejšim zmagovalcem turnirja je navrgel Ravenčanu šele tretje mesto v skupini in boj od 7. do 9. mesta. Tu je Jamšek premagal oba nasprotnika, Ravenčana Paviča, ki igra za Olimpijo, z 2:0 in Plešja (Vjesnik) z 2:1.

V Mengšu in Ljubljani sta bila 13. septembra kvalifikacijska turnirja za pionirje in pionirke v namiznem tenisu, turnirja, ki sta služila za sestavo treh kakovostnih skupin. Med 120 igralci je zmagal Tomaž Kus (Fužinar), sicer doma iz Radelj, med 16 najboljših sta prišla njegova klubska tovariša Lesjak in Ledinek, med 32 pa še Tušek in Sobriech. Med pionirkami v Ljubljani je zmagala Ravenčanka Andreja Placet, ki od letošnje sezone dalje nastopa za Radlje, druga pa je bila Krojsova, prav tako iz Radelj.

20. septembra je bil v Mariboru prvi selekcijski turnir mladincev in mladink iz severovzhodne Slovenije. Mladi namiznoteniški igralci iz Fužinarja in Radelj so imeli precej uspeha. V prvi skupini je bil 3. Kus, 5. Lesjak, 7. Ledinek in 8. Hrzenjak, v drugi skupini pa 3. Sobriech. Med mladinkami je v prvi skupini slavila Placetova (Radlje), v tretji skupini pa sta se Fužinarjevi igralci uvrstili: na 3. mesto Martina Vastl in 4. Petra Mlakar.

V pretekli sezoni so nas namiznoteniški igralci Fužinarja navduševali z odličnimi igrami v medrepubliški ligi — zahod in osvojili tudi odlično 3. mesto. V letošnjo sezono, ki se je pričela 27. septembra, so fantje štartali nekoliko oslabljeni, saj je moral k vojakom Marko Špegel. Ostala trojica Darko Jamšek, Emil Sirovina in Samo Bezjak so čez poletje pridno vadili. Jamšek je bil, kot vsako leto, na pripravah reprezentance Jugoslavije v Radovljici, njegova klubska tovariša pa sta se nekaj časa pripravljala skupaj z igralci Sobote. V prvem kolu medrepubliške lige so gostovali na Reki in bili poraženi s Kvarnerjem z 2:7, po eno zmago sta zabeležila Jamšek in Bezjak, v Zadru pa so premagali domači Bagat s 6:3.

ROKOMET

Kar tri desetletja so Fužinarjevi rokometarji čakali na priložnost, da se uvrstijo v enotno republiško ligo. Sedanjim generacijam je naposled podvig uspel, veselili so se kot majhni otroci, toda... Na štartu v novo prvenstvo, po srečanju v Šoštanju se je pripetila tragedija, ki je izničila dolgoletna prizadevanja ravenških rokometarjev. V prometni nesreči sta izgubila življenje Rajko Čegovnik in Brane Zunec, težko pa sta se poškodovala še Grzina in Logar. Vrzeli, ki je iznenada nastala v ekipi, ni bilo in tudi ne bo mogoče zapolniti, zato so, razumljivo, sledili porazi. Najprej uvodni v Šoštanju, nato doma z lanskim republiškim prvakom Astro/Jadranom in v tretjem kolu še v Šmartnem pri Litiji. Za nateček se je po drugi tekmi poškodoval še Hrastnik, tako da ima trener Metulj na voljo kaj malo igralcev. Rezultati: Šoštanj — Fužinar 22:19, Fužinar — Astra/Jadran 20:24 in Usnjar — Fužinar 30:18.

Dekleta Fužinarja letos nastopajo v II. republiški ligi — vzhod in sodijo poleg ptujske Drave med favoritnije tega prvenstva, čeprav ima trener Marjan Zabukovec znatno pomlajeno ekipo. Rezultati: Drava — Fužinar 21:17, Fužinar — Radeče 17:16 in Radgona — Fužinar 16:18. Mladinke Fužinarja so uvodni tekmi vzhodne območne lige izgubile, in sicer proti prvi ekipi Velenja v gosteh 22:7, doma pa proti Velenju II. 6:7.

ATLETIKA

Na mednarodnem prvenstvu Avstrije v Celovcu je v maratonu na 42 km nastopil tudi Ravenčan Tomaž Robač in se med okoli 400 udeleženci

DOBRA NOVIČA ZA SMUČARJE

Če bodo dela tekla, kot je zamišljeno, bo za 29. november možno priti na Ovšenovo smučišče tudi s sedežnico.

Zdaj jo intenzivno gradijo: Kograd Dravograd, tozdr Stavbenik Prevalje, izvaja vsa gradbena dela, Klemos iz Lenarta pa je dobavitelj in montažer sedežnice, ki je sicer izredno ugodno kupljena pri GIRACU v Avstriji.

Sedežnica bo dvosedežnica. Njena horizontalna dožina bo 235,5 m, višinska razlika 390 m, poševna dolžina 1304 m in zmogljivost 750 oseb na uro.

Vozila bo s hitrostjo 2,25 m/s, tako da bo čas vožnje v eno smer okoli 10 minut. Imela bo 122 dvosedežev v razmiku 21,6 m.

Njena spodnja postaja (v gradnji jo prikazuje fotografija) bo vstric odcepa proti Ivarčemu jezeru v višini, kot so zdaj parkirišča za osebne avtomobile. Bo v sklopu obračališča ceste in postajališča za avtobuse. Zgornja postaja je zasnovana kot izstopno-vstopna zapornica pri lovski koči na Ošvenu. Nacrtna je tudi vmesna postaja za začetek in konec sezone, ko na nižji sončni legi ciljne arene ne bo možno smučati.

Za drugo leto je v sklopu naložbe Rekreatijsko-turistični center Ivarčko—Ošven predvidena tudi gradnja novega smučišča. Bo podaljšek zdajšnjih smučišč na Ošvenu in bo segalo vse do spodnje postaje dvosedežnice. Skupaj s to novo površino bo pod Uršljo goro okoli 18 ha smučišč.

Tako si bo lahko naš delavec blizu, a vendar že v zdravem planinskem okolju, nabiral moči za delo.

H. M.

uvrstil na odlično 11. mesto. Robač je dosegel tudi zelo dober rezultat 2:29,55, kar je doslej njegov osebni rekord. Zmagovalec tega maratona je bil naš tekmovalac Aškovič iz Novega Sada, tekla sta tudi Ravenčana Vehbi Tahiri, ki je bil 56., in Hari Repotočnik, ki je osvojil 114. mesto.

KEGLJANJE

Kegljaška zveza Slovenije je zaupala četrti tradicionalni četverboj reprezentanc Bavarske, Dunaja, Szegeda in Slovenije ravenskim športnim delavcem, ki so to pomembno prireditve sprejeli in jo tudi odlično izpeljali na zadovoljstvo vseh udeležencev. Prvič smo imeli na Ravnah priloženost spremljati boje svetovnih mojstrov tega športa, saj so se zbrali številni reprezentantje, med njimi letošnja svetovna prvakinja Marika Nagy, kegljarka mariborskega Konstruktora, in bivša svetovna prvakinja Madžarka Vidacsova. Naši so se na tem tekmovalstvu, ki je bilo 27. in 28. septembra na 8-steznem kegljišču na Ravnah, dobro odrezali. Moška vrsta Slovenije je k trem dosedanjim zmagam pridjela še četrto, kegljavke Slovenije pa so bile druge za ekipo Bavarske. Obema našima reprezentancama sta pripadla tudi prehodna pokala, prejeli sta jih v trajno last, saj so prav na Ravnah sklenili prvi krog teh četverbojev.

Med posamezniki velja omeniti odlični nastop kegljavca ljubljanskega Gradisa Borisa Urbanca v ekipnem delu tekmovalstva. Z rezultatom 947 kegljev je postavil nov rekord kegljišča. Izkazala se je tudi svetovna prvakinja Nagyjeva, ki je za rekordom kegljišča zaostala le za 4 kegle in dosegla rezultat — 458 kegljev.

ODBOJKA

V odbojškem klubu Fužinar je po končanem preteklem prvenstvu prišlo do cele vrste kadrovskih sprememb. V moški ekipi je prišlo do popolnega osipa igralskega kadra, saj se je razšla praktično celotna prva postava. Tako v novem prvenstvu, ki se je že pričelo 11. oktobra, ne bodo nastopili v ravnem klubu: Ban, Tušek, Filipančič in Jež, ki je postal trener prvega moštva, pri vojakih pa sta še Vidmajer in Mlakar. V poletnih mesecih se je konsolidiral odbor kluba in na čelu s predsednikom Josipom Košuto krepko poprijel za delo. Sanacija moške vrste, ki tudi letos nastopa v II. zvezni ligi, je kolikor toliko uspela, tudi ob pomoči Mežičanov, ki so odstopili kar 4 igralce, med njimi je znano ime slovenske odbojke Janko Plešnik. Trener Jež ima sedaj predvsem mlad kader, saj je moral k vojakom še Beno Pačnik. Edini cilj bo obstanek v ligi. Poleg Mežičanov so klub okrepili še Čeplak (prej Stavbar), Potočnik s Prevalj, Gačnik iz Vuzenice, medtem ko se je od vojakov vrnil Popič.

Pri dekletih, ki jih vodi novi trener Adolf Urnaut, je tudi prišlo do nekaj sprememb. Sergeja Lorber je prestopila k zagrebški Mladosti/Monterju, njena sestra Gordana pa je kot kaže prenehala z aktivnim igranjem odbojke. V ekipi sta se vrnila bivši igralci Goltnikova in Gostenčnikova, iz ljubljanskega Partizana Vič pa je prišla Živa Oderlap, nekdanja igralka Fužinarja. Kot kaže, je propadel tudi poskus pridobitve dveh igralk Mislinje v ravnem klubu, odprto pa ostaja še vprašanje angažiranja domačinke Silve Popič, ki je doslej nastopala v Avstriji.

V prvem kolu so se fantje doma pomerili z Ljubljano, dekleta pa s

RIBIŠKI POKAL ZA FUŽINAR

Tudi letos je Aktiv novinarjev Ptuj priredil v Podlehniku tekmovalstvo v ribolovu za novinarje in vse tiste, ki delajo na področju informiranja. Med novinarskimi »račkami«, ki so se pomerile v tej spretnosti, je bila tudi ekipa Informativnega in Mladega fužinarja Rado Brezovnik, Ermin Zmajc in Silvo Jaš. Vseh ekip iz osrednjih in lokalnih radijskih, televizijskih in časopisnih hiš je bilo 15. Tako huda konkurenca ni od muh, uspeh pa zato tem večji, saj je v skupnem seštevku točk ter ulovljenih rib 1. mesto in prehodni pokal osvojila ekipa Informativnega fužinarja pred Ljubljanskim dnevnikom in Radio-tednikom Ptuj, med posamezniki pa je 1. mesto pripadlo Silvu Jašu. Spodbuden uspeh in upamo, da ne zadnji.

-oš

Partizanom Tabor. V drugem kolu 18. oktobra bodo na Ravnah gostovali odbojkarji Salonita iz Anhovega in odbojkarice Nove Gorice.

Ivo Mlakar

DEJAVNOST AMD — RAVNE NA KOROŠKEM

AMD — Ravne ima 1616 članov in pet različnih komisij, prek katerih člani društva delujejo. Komisija za organizacijo in članstvo je 4. 7. 1986 priredila sodelovanje z drugimi komisijami vsakoletni tradicionalni piknik. Vanj so bili vključeni športni program z vožnjo v neznano ter drugi zabavni programi. 260 udeležencev je bilo z njimi in z vso organizacijo zadovoljnih.

V okviru turističnega tedna v Črni je komisija v sodelovanju s prirediteljem tega tedna 17. 8. organizirala spretnostno in ocenjevalno vožnjo kolesarjev in motoristov; udeležencev je bilo 19. Zaželeno je večje število, toda zaradi dopustov se večinoma prijavljajo učenci iz osnovnih in srednjih šol.

Take vožnje načrtujemo tudi vsako leto za krajevni praznik Raven v oktobru v sodelovanju z občinskim svetom za preventivno vzgojo in varnost v cestnem prometu.

Tudi letos je bilo pri AMD — Ravne organizirano testiranje vozil, konec tega leta pa bomo imeli tehnično bazo AMZS v Dravogradu, kjer bomo člani deležni še drugih tehničnih storitev s članskim popustom.

Vsem udeležencem in organizatorjem se AMD — Ravne prisrčno zahvaljuje za sodelovanje.

Avugst Knez

ALPINIZEM

AO Ravne je začel s prvim septembrom z začetno alpinistično šolo, ki

je vsak četrtek v društveni sobi (Trg svobode 17). Vsako predavanje spremljajo barvni diapozitivi z naših in tujih sten.

S pričetkom šole se plezalna sezona ni končala in posamezniki so opravili težke vzpone.

9. 8. sta Jelka Tajnik in Mirko Kranjc (AO Črnuče) v Frdamanih policah opravila dve prvi prosti ponovitvi: ČEBELICA VI+ in POLDAČEVA smer VI+.

20. 8. sta v Vežici preplezala AKA-DEMUSKO — VIAO.

28. 8. pa je Jelka s soplezalko ponovila SPOMINSKO v Koglu VIAO.

6. 9. sta v Vežici plezala LAHOVO VIAO in KRAMAR-MOČNIK VI.

28. 8. je Gorazd Črešnar z Ivanom Štornikom ponovil smer MODEC-REŽEK v Štajerski Rinki, ocena V+.

13. 9. sta Črešnar in Stanko Jamnik v Triglavski steni ponovila NEMSKO smer, ocena IV-III.

2. in 3. 9. je Edi Krebs z Darkom Zvonarjem preplezal v Raduhi EDIJEV STEBER VI+ in IGORJEV STEBER VII-AI, kar je šele druga ponovitev te lepe smeri.

Branko Vezonik in Urška Šaver sta bila od 8. do 14. avgusta v Paklenici. Prvi dan sta prosto ponovila PETROVO VARIANTO, ocena VI, DEPRE-SIJO, VII, PRIMORSKO, ocena VII, pa je Vezonik ponovil z Milanom Plešcem, AO Črna. Tretji dan sta ponovila Branko in Urška RAZ ZA MALO KLADIVO — Vezonik prosto (VIII). Ob sestopu je Vezonik sam plezal KUNTA KINTE (IV+). Zadnji dan pa sta ponovila še KLIN z oceno VIII, ki ga je Vezonik tudi prosto plezal.

V. B.

ZMAGOVITA POT

Naslov tega članka bi moral biti S PLANINCI DOLGE POTI IZ DRAVOGRADE SKOZI TRNOVSKI GOZD, saj sem zmotno mislil, da se društvo imenuje Zmagovita pot. Čeprav sem kasneje zvedel za pravo ime, sem prvi naslov kar pustil. Zmagovita

pot je namreč za vse tiste, ki se jim je uspelo iztrgati iz krempljev alkoholne omame in se vrniti v normalno življenje.

Strokovne članke o delu, metodah in prijemih, ki jih uvajajo v šoli za zdravo življenje, prepuščam strokov-

njakom. Pišem zato, ker sem med člani društva preživel več kot dva dni v prijetnem, vedrem razpoloženju, ki bi mu le težko našel primerjavo. Ne samo zaradi lepote jesenskega pohoda skozi slikoviti Trnovski gozd od Idrije do Ajdovščine, pač pa zaradi razpoloženja v skupini.

Na trenutke sem dobil občutek, kot da sem na šolskem izletu, toliko veselja je vladalo med nami na avtobusu in pozneje na poti. Spoznal sem, da je za večino popotnikov pomenil ta korak tudi neko novo vrsto življenja, zato so se ga tudi tako veselili.

Kako drugače živijo sedaj! Planine, razne športne dejavnosti, zdravo, polno življenje brez alkohola in tudi brez cigaret (nihče v skupini ni kadil), je resnično novo rojstvo, vrnitev v življenje tako zase kot za družino, saj so svoje težave mogli premagati le ob pomoči članov družine, zato so se skupaj tudi veselili življenja, skupaj hodijo v gore, skupaj odkrivajo vse tiste stvari, ki so jih v prejšnjem obdobju življenja zanemarjali.

Naj na kratko preletim pot, po kateri smo hodili.

V petek smo ob dveh krenili iz Dravograda in zapustili avtobus v Idriji. Zvečer in delno že po mraku smo opravili štiriurno pot iz Idrije čez Hleviško planino do Vojskega, kjer smo v lepem in prijetnem domu Rudar prenočili. Soboto smo preželi v čudoviti hoji skozi Trnovski gozd. Šli smo čez Goljake, ki se vzpenjejo v višino čez 1400 m. Svet ima tu že vse značilnosti krasi. Od dreves prevladujejo listavci, predvsem bukev, višje pa razno grmovje. Dobrih šest ur hoje po tem obsežnem gozdu je minilo v kar močnem tempu, ki kaže na res dobro fizično kondicijo članov skupine. Vmes ni zmanjkalo dobre volje, ni nas omajala prava kraška burja, ki se je sicer v lepem in sončnem jesenskem dnevu zaganjala v nas in nas zlasti na čistinah pošteno prepihala.

Popoldne smo prispeli na Čaven v koč, ki jo opravlja planinsko društvo iz Ajdovščine in se imenuje po komunistu, ki so ga umorili v času vojne v Trstu, po Antonu Bavčarju.

Od tu je čudovit razgled: spodaj Ajdovščina ter naprej vsa dolina tja proti Razdrtem. Od hribov v daljavi Nanos, za njim Snežnik, pa Vremenščica in vsi hribi tja proti modrim

zaplatam našega Jadrana. Res, to je pogled, da se ti oko naučije lepot in se ti srce odpre, da začutiš, kako se ti narava daje v vsej svoji čudoviti prvobitnosti. Koča in sprejem sicer ni bil tak, kot smo želeli, predvsem prenočišče ne. Pa vendar, z že znano sproščenostjo in optimizmom smo prespali sicer slabše kot bi lahko, tudi to noč. Tudi nedelja je bila lepa. Le burja se ne da, ko se spuščamo v vas Predmeja in po robu Trnovske planote nadaljujemo pot proti Ajdovščini, je veter tako hud, da nas že kar majo pri hoji in se moramo prav posušeno truditi, da se obdržimo na stezi. Tudi ko se z osemsto metrov visoke planote spustimo v Ajdovščino, mu ne uidevmo in kar razumem, zakaj imajo hiše strehe obtežene s kamni. Ob pol dveh odhajamo z avtobusom proti domu, le še postanek v Predjami in obisk Erazmovega gradu pa proti domu.

Le v teh kratkih črtah je zajeta ta čudovita pot, vmes pa je vse drugo, kar bi pravzaprav potrebovalo drug naslov in drug članek. Morda se mi je kljub vsemu posrečilo ujeti v stavke nekaj tistega, kar sem si želel. Predvsem to, da je razpoloženje brez alkohola enako, če ne še lepše, da je pesem tako zapeta enako doživeta in da sploh ne drži, da pojemo samo v gostilnah in na koncertih.

Pa še nekaj bi omenil. Šola za zdravno in polno življenje v Dravogradu, društvo Dolga pot je oblika življenja, ki skuša vrniti v družine mir, v ljudi optimizem, v družbo človeka, ki bo sposoben premagovati vse težave, ki jih pred njega postavlja življenje in mu ne bo treba pri tem poseči po kozarcu.

Bilo bi lepo, če bi na to dolgo pot stopilo še več ljudi, ki so že odvisni od alkohola, da bi spoznali to življenje in ga tudi vzljubili. Navsezadnje te ljudi srečujemo med sabo. To so naši tovariši, sodelavci, sosede, znanci...

Vsi pa, ki so spoznali svojo zmoto, si zaslužijo vse priznanje za to svojo odločitev. Navsezadnje to ni lahka pot. Nobena iluzija ni potrebna, da človek spozna, kako je z devetimi vezmi privezan v ujetništvo omame in je potrebno mnogo moči, mnogo truda, da lahko po določenem času spoznaš, da si se osvobodil in zaživel polno, zdravo življenje.

Četudi sem se slučajno znašel z njimi, ker pač imam rad gore, priznam, da če bo le še nanesla prilika ta moja pot s planinci Dolge poti iz Dravograda ne bo zadnja, če me le bodo hoteli s seboj.

Rudi Mlinar

Kadrovska gibanja

od 21. 8. do 20. 9. 1986

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

Z zaposlitvijo absolventov — pripravnikov srednjega usmerjenega izobraževanja se je število zaposlenih še povečalo in je tako bilo 20. 9. 1986 v železarni zaposlenih 6816 delavcev.

JEKLARNA — Kranjc Oto, Serec Robert, Ovčar Leopold, talilniški pomočnik — vsi pripravniki iz šole; Cuturić Drago, metalurški tehnik — prva zaposlitev; Lipuš Drago, Djuričič Anton, NK delavca — iz druge DO.

JEKLOLIVARNA — Brinar Olga, Lipovnik Mira, Kričej Antonija, metalurški tehnik, Veselič Vlado, Gregor Janko, Kogal Rozika, Mikl Mirko, Zdovc Anton, Domanjko Boris, Retko Jerica, kalupar-livar, Ladinik Irena, lesarski tehnik — vsi pripravniki iz šole; Petrovič Ilija in Čufurovič Muhamed, NK delavca — prva zaposlitev; Jekić Ljubomir, Dolinar Vladislav, Matjaž Robert, Muratović Kasim, Stojanović Milorad, vsi NK delavci, Ivanković Ante, žerjavovodja, Bratuša Marjan, kalupar, Ring Miran, avt. klepar, Vasiljevič Borislav, strugar — vsi iz druge DO; Asani Behxhet, NK delavec — iz JLA; Brajnik Miran, NK delavec — ponovna zaposlitev v ŽR.

VALJARNA — Naveršnik Meta, ekonomski tehnik, Pongrac Rozalija, metalurški tehnik, Cvitanich Aleš, Kranjc Andrej, Vastl Renato, Zlof Izotok, Sudar Milan, Založnik Bogomir, Štrigl Zvonko, preoblikovalci kovin, Cehner Božidar, Geršak Roman, Stanko Mijo, Škratek Drago, Šnabl Jože, pridobivalci in predelovalci kovin — vsi pripravniki iz šole; Rek Janko, NK delavec — ponovna zaposlitev v ŽR.

JEKLOVLEK — Maklin Nataša, Močilnik Mateja, Golob Magda, obli-

kovalke kovin, Višner Irena, obdelovalka kovin — vse pripravnice iz šole.

KALILNICA — Gosnik Darko, Marzelj Viktor, metalurška tehnika, Mandl Marjeta, Mlinarič Darja, Breg Bernarda, Marin Marko, preoblikovalci kovin — vsi pripravniki iz šole.

ORODJARNA — Schäffer Miran, oblikovalec kovin — pripravniki iz šole.

STROJI IN DELI — Markovič Srečko, Šipek Matej, Tretjak Marjan, obdelovalci kovin, Ferk Marko, Uršej Milan, Kolar Darinka, Praper Tatjana, Kolman Bojana, Polanšek Janja, Krevzel Dragica, Uršej Irena, Logar Nevenka, Ferk Matjaž, Česnik Valentin, oblikovalci kovin, Hojnik Matjaž, preoblikovalec kovin — vsi pripravniki iz šole; Kolar Samo, NK delavec — prva zaposlitev; Segel Antonija, inž. strojništva, Kolar Branko, NK delavec — oba iz druge DO; Arbeiter Leonida, brusilka — s poklicne rehabilitacije.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Jurinec Nataša, pridobivalka in predelovalka kovin, Kajzer Nataša, Sušterič Viktorija, Luter Andreja, Mlakar Matjaž, oblikovalci kovin — vsi pripravniki iz šole.

PNEVMATIČNI STROJI — Jonke Dušan, Gorenšek Vido, strojna tehnika, Ažnih Tatjana, preoblikovalka kovin, Škvorc Srečko, Sedar Bogomir, Perger Robert, Vuković Veselin, Stolekar Irena, Hodnik Jožica, Križan Marko, Gošnjak Branka, oblikovalci kovin — pripravniki iz šole; Čekon Bojana, ključavničarka — s poklicne rehabilitacije.

ENERGIJA — Jakopin Karmen, strojni tehnik, Kričej Peter, Marošek Aleksander, oblikovalca kovin — pripravniki iz šole.

ETS — Krof Miroslav, Drofenik Bogdan, Založnik Tomislav, elektrotehniki-elektroniki, Golob Igor, elek-

trikar-energetik, Lahovnik Bogdan, Robin Mitja, Drofenik Rado, Mori Bojan, Fesl Peter, elektricarji-elektroniki — vsi pripravniki iz šole; Kren Robert, elektricar-energetik — iz druge DO.

SGV — Franc Barbara, strojni tehnik, Stumpf Bojan, Ferarič Irena, pridobivalka in predelovalka kovin, Čapelnik Mirko, Butolo Irena, Zemljak Renata, obdelovalci kovin, Tajzl Robert, preoblikovalec kovin, Poberžnik Avgustin, Gnamuš Darja, Jehart Peter, Senica Zdravko, Jehart Milko, Ferk Andreja, Navotnik Bojana, Poberžnik Edvard, oblikovalci kovin — vsi pripravniki iz šole; Hacc Franc, mizar — iz druge DO.

TRANSPORT — Čas Darko, tehnik kmet. mehanizacije, Hober Peter, kmet. mehanik — pripravniki iz šole; Petek Drago, avtomehanik — iz druge DO; Penšek Darko, premikač — iz TOZD Komerciala.

KOVINARSTVO — Bogdan Janez, Brglez Robert, Ermenc Ivan, Hudobrennik Alojz, Pahovnik Marko, Pevc Erik, Supin Samo, Hlačun Stanislava, oblikovalci kovin — pripravniki iz šole; Rajter Franc, oblikovalec kovin — iz druge DO; Jerše Janko, oblikovalec kovin — iz JLA.

RPT — Popič Silva, dipl. inž. metalurgije, Oblak Darja, dipl. inž. met., Pogorevc Branko, dipl. inž. str., Rek Nataša, Preložnik Andreja, strojni tehnik, Pečovnik Renato, oblikovalec kovin — vsi pripravniki iz šole.

KOMERCIALA — Trbovšek Robert, NK delavec — prva zaposlitev.

KONTROLA KAKOVOSTI — Trup Ivanka, Pandel Tomaž, preoblikovalca, Kop Irena, metalurški tehnik — vsi pripravniki iz šole.

DRUŽBENI STANDARD — Lasknik Maja, dipl. ekonomistka, Svetina Zdenka, kuharica, Vešligaj Katjuša — pripravniki iz šole.

GOSPODARJENJE — Gortan Danica, ekonomski tehnik — s poklicne rehabilitacije.

KSZ — Lončarič Marija, ekonomski tehnik, Brinar Branka, dipl. pravica, Verhovnik Jožefa, NK delavca — vse iz druge DO; Kišmetović Sefika, NK delavka — prva zaposlitev.

TSJ — Hribnik Dora, strugarka — iz Monterja.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Kolar Miran, Vidoč Zoran, pripravljalec za litje — samovoljno; Petrovič Đorđo, pripravljalec za litje — izključen; Kadić Bahrudin, pripravljalec za litje — v JLA; Stubičar Jakob, pomočnik topila — mirovanje pravic.

JEKLOLIVARNA — Čapelnik Stanislav, čistilec kanala — invalidsko upokojen; Razpotnik Vojko, brusilec na rafami, Žunec Branko, delovodja čistilnice — umrla; Janežič Jasna, obratni tehnolog — sporazumno; Špes Silvester, ročni oblikovalec, Todorič Velibor, transportni delavec — v JLA.

VALJARNA — Tratnik Danilo, Valenti Vinko, rezalca — v JLA; Ivanič Zoran, pomočnik žarilca — izključen.

KOVAČNICA — Gostenčnik Srečko, pomočnik kovača — v JLA; Pečnik Božo, brusilec na rafami — sporazumno; Sekanić Milorad, čistilec polizdelkov, Čegovnik Rajko, samostojni tehnolog — umrla.

KALILNICA — Krznar Aleš, Kastelec Miran, kalilca — v JLA.

STROJI IN DELI — Dedič Ana, skladiščna delavka — starostno upokojena; Rek Alojz, brusilec — sporazumno; Neumeister Miran, voznik

Osip

viličarja, Stropnik Gorazd, ključavničar — izključena.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Smonkar Danilo, ključavničar — v JLA.

PNEVMATIČNI STROJI — Savič Mitar, strugar — dana odpoved.

ENERGIJA — Ostojić Milan, ključavničar — v JLA.

ETS — Fesl Peter, pripravniki — sporazumno.

SGV — Pečoler Janko, delovodja rezkalcev — dana odpoved; Breznik Cveto, Rogelšek Roman, ključavničarja — v JLA.

TRO — Hudopisk Drago, kontrolor — sporazumno.

KOVINARSTVO — Resnik Karel, Kladnik Marko — samovoljno.

RPT — Kacelj Ljudmila, knjižničarka — starostno upokojena.

KOMERCIALA — Penšek Darko, NK delavec — v TOZD Transport.

TSJ — Žagar Aleksander, strugar — dana odpoved; Šturbaj Zdravko, monter ogr. naprav — sporazumno; Čas Jožef, Orešnik Edi, Čas Matej, strugarji — v JLA; Fišer Darko, ključavničar — mirovanje pravic.

ARMATURE — Kašman Janez, strugar, Vrečko Aleš, vrtalec, Rejavec Gorazd, ročni brusilec — v JLA.

Kadrovska služba

O MNENJIH

Mnenje je kuhinja, v kateri vse resnice zakoljejo, oskubijo, razsekajo, ocvrejo in začinijo.

Börne

Mnenja ženske so posledica njenih čustev.

de Seigné

Kršitve delovnih obveznosti

Skupna disciplinska komisija je v maju, juniju in juliju 1986 obravnavala naslednje kršilce delovnih obveznosti:

TOZD JEKLARNA

1. ODER Ljubo — pomočnik zidarja, predčasno zapustil delo, javni opomin.
2. PASKA Mirko — livni žerjavovodja, predčasno zapustil delo, javni opomin.
3. CERENAK Maks — strojnik, na delu je spal, javni opomin.
4. RADOVANOVIC Risto — nakladalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto (povratnik v disciplinskem postopku).
5. CIBEJ Leopold — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
6. ZOLETIC Senald — 2. pomočnik topilca, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
7. URNAT Srečko — rezalec, neopravičeno izostal z dela 14 dni, prenehanje delovnega razmerja.
8. DEZMAN Marjan — pomočnik topilca, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
9. TODOROVIC Miladin — zidar plošč, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.
10. BECIC Envir — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
11. ODOBASIC Husein — pripravljalec za litje, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
12. MILICEVIC Ivica — zidar plošč, odklonil delo, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto. Suspenz je utemeljen.

TOZD JEKLIVARNA

1. BLAGOJEVIC Bogdan — peskalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3391 din, sodna izterjava.
2. HORVAT Milan — žagar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3187 din, plačal.
3. SULEJMANI Bujar — brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev, pavšalna odškodnina 7967 din, plačal.
4. DAIJIC Hasim — brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin.
5. PAVLOVIC Drago — brusilec, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
6. CAUSEVIC Esad — brusilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3391 din, plačal.
7. SKLEPIC Ivan, čistilec kanala, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

ni opomin, pavšalna odškodnina 3098 din, sodna izterjava.

8. KASNIK Marko — brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja.
9. NANIC Muharem — transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja, pavšalna odškodnina 13.564 din, sodna izterjava.
10. CURIC Vinko — delavec na livnem stroju, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
11. BERISA Isni — strojni kalupar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
12. KRUPIC Alija — pomočnik žarilca, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3051 din, sodna izterjava.
13. JUHART Bojan — pripravnik, zadremal na delu, javni opomin, materialna odškodnina 12.303 din, plačal.
14. ULBL Jure — peskalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3051 din, sodna izterjava.
15. HORVAT Milan — rezalec, neopravičeno izostal z dela 5 dni, prenehanje delovnega razmerja.
16. SKENDEROVIC Hasan — brusilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3651 din, plačal.
17. SMRECNIK Slavko — pomočnik žarilca, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
18. SANTI Sabri — elektrovarilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, pavšalna odškodnina 12.204 din, plačal.
19. KOVACIC Zeljko — izsekovalce, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, pavšalna odškodnina 12.204 din, plačal.
20. KONECNIK Franc — elektrovarilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 4279 din, plačal.
21. DUGONJIC Rifet — avtogeni rezalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
22. GOLOB Alojz, čistilec garderob, poskušal vnesti žgano pijačo, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.
23. CAUSEVIC Ismet — ročni brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 3 mesecev, pavšalna odškodnina 8382 din, plačal.
24. MIHAJL Dragan — skladiščni delavec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
25. ALIJA Fazle — rezalec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

26. NAVODNIK Bojan — rezalec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

27. BLAGOJEVIC Bogdan — brusilec, neopravičeno je izostal z dela 7 dni, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

28. VODA Jože — topilec, predčasno hotel zapustiti Železarno Ravne, žalil in grozil delavcem VNS, prenehanje delovnega razmerja pogojno za 6 mesecev, suspenz je utemeljen.

29. CURIN Franc — brusilec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.

TOZD VALJARNA

1. TRATNIK Danilo — rezalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
2. PEČNIK Stefan — zalagalec ogrevnih peči, odklonil delo, napadel delovodjo, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev, suspenz je utemeljen.
3. ZAJC Ferdo — valjar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
4. THACI Afrim — transportni delavec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.
5. JAMER Stanislav — vodja adjuštaže gredic, odtujil 3 prokrom palice (v teži 24 kg), prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev, suspenz je utemeljen.

TOZD KOVACNICA

1. SKRALOVNIK Anton — krčilec, malomarno opravljal svoje delo, javni opomin.
2. KOVACEVIC Radoslav — pomočnik krčileca, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
3. PRAZNIK Jože, čistilec polizdelkov, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
4. STRMCNIK Albin — voznik manipulacije, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
5. RIKANOVIC Peter — čistilec polizdelkov, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

TOZD TSD

1. KALISNIK Janko — ključavničar, neopravičeno izostal z dela 2 dni in zaradi malomarnosti uničil 18 izvrtin, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.
2. HARTMAN Marjan — voznik vilicarja, poškodoval plašč gume na vilicarju, javni opomin.

TOZD JEKLOVLEK

1. PLEMEN Stefan — žarilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

TOZD STROJI IN DELI

1. GORTAN Marjan — transportni delavec, napačno privezal 3 valje, javni opomin, materialna škoda 7175 din, plačal.
2. NAGLIC Vinko — kontrolor, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 2668 din, sodna izterjava.

3. HRIBERNIK Filip — strugar, zapustil delo, se sporekel z delavci VNS, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

4. POREDOS Ivan — vrtalec, brez dovoljenja obnavljal končnike za osebna vozila, javni opomin.

5. PRIKERZNIK Vinko — transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece (povratnik).

6. CIGLER Peter — transportni delavec, napadel in udaril sodelavko, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

7. CUJES Anton — žagar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3332 din, sodna izterjava.

8. GOSTENCNIK Jože — transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3274 din, plačal.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

1. SALAPIJA Slavko — vrtalec, zavrtal kose, javni opomin.
2. TOMAZ Janko — vrtalec, zavrtal kose, javni opomin.
3. SEKAVČNIK Srečko — transportni delavec, ob vstopu v železarno je žalil vrtarje, javni opomin.
4. TOMASIČ Ivan, vrtalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
5. PONGRAC Pavel — vrtalec, potisnil sodelavca, da se je poškodoval, javni opomin.

TOZD VZMETARNA

1. BELINA Jože — oblikovalec vzmetnih listov, poskušal vnesti alkohol na delo, javni opomin, suspenz je utemeljen.
2. PERUS Rudi — nalagalec, neopravičeno izostal 1 dan, predčasno zapustil delo večkrat, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 6 mesecev.
3. NABERNIK Boris — brusilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
4. NAMESTNIK Ivan — pomočnik zavičajca, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 3 mesecev.
5. HRIBERNIK Zdravko — nalagalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
6. PODBREŽNIK Miloš — odlagalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
7. TRATNIK Drago — kalilec, odtujil osovino za krožno žago, prenehanje delovnega razmerja pogojno za 1 leto, suspenz je utemeljen.

TOZD ENERGIJA

1. KRAJNC Marjan — klepar, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
2. ŠKAFAJ Jože — strojnik, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.

TOZD SGV

1. LOPARNI Tomas — ključavničar, odklonil delo in ga zapustil, javni opomin.
2. VIDOVIČ Ilija — ključavničar, zapustil delo med rednim delovnim časom, javni opomin, pavšalna odškodnina 873,40 din, plačal.

TOZD DRUŽBENI STANDARD

1. REPAS Ivanka — pomožna kuharica, v garderobni omari je imela večjo količino čistil, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto, suspenz je utemeljen.

TOZD KOVINARSTVO LJUBNO

1. PEČOVNIK Lovro — ključavničar, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 9 mesecev, pavšalna odškodnina 14.366 din, plačal.
2. NOVAK Maks — vrtalec, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 12 mesecev, pavšalna odškodnina 16.240 din, plačal.
3. PLESNIK Franc — monter, neopravičeno izostal z dela 7 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 12 mesecev, pavšalna odškodnina 30.975 din, plačal.
4. ROBNIK Miro, rezalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 3528 din, plačal.
5. HUDOHMET Franc — strugar, neopravičeno si je prilagajal OD, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.
6. PEČOVNIK Lovro — ključavničar, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

Komisija je v 3 mesecih izrekla še 13 opominov, 4 delavce oprostila in 2 postopka ustavila.

Za pravno službo:
Sonja Slemnik

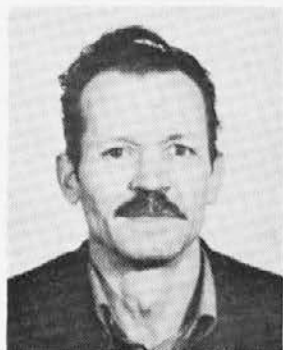
Golota

VALENTIN KACL

Folt, tako smo ga klicali vsi, se je rodil pred 53 leti v borni kajži pri Kacnu pod Brinjevo goro. Bil je najmlajši med sedmimi brati in komaj 14 let star se je že zaposlil v Železarni Ravne.

Po dveh letih je bil sprejet v šolo, kjer je postal KV strugar. Z veseljem smo ga sprejeli v svoje vrste, saj je bil zelo nadarjen in priden fant. S časom je napredoval s stroja na stroj k vedno zahtevnejšim delom.

Potem je moral zaradi bolezni zapustiti delo na strožnici. Postal je najprej kontrolor polizdelkov

šoli. Ko si prišel k nam, nas je tvoja vestnost pri delu, strokovno znanje in hotenje po osvajanju novega znanja globoko in prijetno prevzelo. Tovariški odnosi in preudarnost dobrega organizatorja dela, vse to so bile odlike, zaradi katerih smo te cenili. Skrb za sodelavce in reševanje njihovih problemov je bila vedno v ospredju, zato ni čudno, da si bil med nami priljubljen in spoštovan.

Naš kruh je železo. Družno z nami si ga ustvarjal za boljši in lepši jutri za vse. Do zadnjega si iskal smisel življenja le v delu. Delo ti je dajalo novih spodbud za študij, da si svoje naloge še bolje opravljal.

Zvestoba do tovarišev te je vrnila med rokometne fužinarje, da bi jim pomagal in bil vzor mlajšim, pri nas pa s svojim delom vzor tudi starejšim. Zato ostajamo za vedno tvoji dolžniki.

Dobrota ne umre. Med nami boš ostal v spominu tak, kot si bil: dober in plemenit tovariš. Zato te bomo še naprej nosili s ponosom in spoštovanjem v naših

in končnih izdelkov, kasneje pa je delal v centru za študij dela in meritve časov obdelave. Znanje, ki ga je potreboval za ta dela, ni prišlo samo od sebe. Pridobil ga je z vztrajnim izobraževanjem ob delu.

Zvest kraju in železarni je postal 10, 20 in 30-letni jubilar; 40 let dela žal ni ućakal.

Bil je vzoren oče svoji hčerki in sinu in dober mož svoji družici. Zgradil je prijeten dom. Prijel je za vsako delo in je po šlihu mnogim pomagal graditi ali kmetovati.

Spomin nanj bo ostal živ med nami.

Ženi, hčerki in sinu z družinama in vsem drugim sorodnikom izrekam iskreno sožalje v imenu OOS tozda Stroj in deli in v imenu KS Trg in Polje Prevalje.

BRANKO ŽUNEC

Dragi tovariš Branko!

Potrhih src, toda s plemenitimi spomini se poslednjič poslavljamo od tebe. Ne moremo odvzeti bolečine iz src tvojih najbližnjih, toda radi bi jo ublažili tako, da se ti še enkrat zahvalimo za tvoj prispevek k našemu skupnemu delu.

Tiho je šla beseda od ust do ust med tvojimi sodelavci ono zlovesče jutro, ko smo izvedeli, da te ni več — in bolečina je šla z njo od srca do srca — nikoli več!

Livarji smo navajeni presenečenj in težav. Malo je lep in srečnih trenutkov, toda izguba tovariša v naših vrstah nas prizadene tako globoko, da onemimo. To je preveč kruto — in tako nas je zalotila tudi tvoja smrt, tovariš Branko.

Z jeklom in njegovo trpkostjo, a zvonko pesmijo si se spoznal že zelo zgodaj, na strojni tehniški

srečih, hvaležni za tvoj nesebični prispevek k našim skupnim uspehom.

V imenu livarjev želim izreči vsem žalujočim svojcem, posebno ženi, materi, očetu in bratu naše iskreno sožalje.

Slava tvojemu spominu!

RAJKO ČEGOVNIK

Zopet je ugasnilo mlado življenje, življenje, ki je toliko obetalo. Cesta je neusmiljeno terjala svoj davek.

Tehnika, ki si jo v železarni krotil in ji ukazoval, je ponovno pokazala svojo drugo, temnejšo plat, ki je lahko tudi zelo nevarna, če je ne moremo voditi in ji ukazovati.

Ali pa je to res samo usoda?

Včasih pravimo, da je usoda človeku določena že ob rojstvu. Naj se sliši še tako skrivnostno, toda vsi se je bojimo; dobro je le to, da je za vsakega velika neznanca.

Rajko je svojo življenjsko pot začel 7. januarja 1959 v Slovenj Gradcu, rano mladost pa je ob svojih starših in sestri preživel na Ravnah.

Po končani osnovni šoli se je vpisal na Srednjo-tehniško šolo na Ravnah in jo uspešno zaključil kot metalurški tehnik. 16. novembra 1978 je prišel v železar-

no med kovače, kjer se je zaposlil v pripravi dela. Že isto leto je odšel na služenje vojaškega roka in se 26. oktobra 1979 vrnil med nas.

Rajko je bil poln mladostne zagnanosti in imel je tudi znanje, kar je pogoj, da je lahko človek uspešen.

Pri uvajanju nove tehnologije kovanja je bil skupno z nami ves zavzet, njegov delež, da delo poteka dobro, je precejšen. Velikokrat sva skupaj razmišljala, kako bi izdelek naredili hitreje, boljše,

kako bi neki program izdelali čimbolj racionalno. Tako sva postala dobra prijatelja.

Ob delu je spoznal, da se mora človek nenehno izobraževati, če hoče slediti hitro razvijajoči se tehniki, zato se je v lanskem letu kot izredni študent vpisal na Metalurško fakulteto, kjer je izpite vse do svoje smrti uspešno opravljal.

Na dan svoje smrti je opravil še en izpit. Osebnost sem mu tega dne zaželel veliko sreče, toda usoda je hotela drugače.

Rajko pa ni bil uspešen samo na strokovnem področju, bil je tudi zagnan športnik in dober organizator raznih tekmovanj. Kovačnica je bila najuspešnejša temeljna organizacija v občini Ravne ravno v času, ko je bil Rajko vodja organizirane rekreacije. Imel je vidno vlogo pri vseh kovaških igrah v okviru Slovenije.

Zaradi svoje strokovnosti in stalne pripravljenosti za delo je bil v Kovačnici priljubljen in spoštovan.

Poleg svoje delovne in športne aktivnosti pa je še vedno našel čas za svojo družino.

Velikokrat je z veliko ljubeznijo pripovedoval o svojih hčerkah in ženi. Veselil se je uspehov svoje 7-letne Petre, saj tudi ona stopa po njegovih stopinjah — športnika. Mlajša, komaj 4-mesečna Anja, se ga ne bo spominjala, toda ko ji bo pozneje mama pripovedovala o očetu, bo lahko o njem rekla samo najboljšo.

Takega bomo ohranili v spominu tudi sodelavci.

Naj mu kovaška kladiva pojejo stalno uspavanko, saj je v le-te vložil velik del svojega kratkega življenja.

V imenu družbenopolitičnih organizacij, vodstva tozda in v imenu vseh sodelavcev Kovačnice iz-

rekam njegovi družini in svojcem globoko sožalje.

Tebi, Rajko, pa hvala za delo in prijateljstvo.

Ne bomo te pozabili!

MILORAD SEKANIĆ

Tiho in neopazno teče čas, z vedno enakim neizprosnim in neustavljivim tempom. Tiho in neopazno nam izteka življenje.

Zdi se, da je vse samoumevno, zdi se da je samoumevna tudi smrt. Toda samo tako dolgo, dokler ne utrga koga iz naše bližine, sorodnika ali prijatelja, dokler ne prizadene mladega človeka.

Ni prav, da umirajo mladi ljudje.

Vsak človek bi moral doživeti zrelo leta, imeti otroke, vnuke, imeti vse, kar v življenju in k življenju sodi, in preminiti prijetno utrujen od življenja, kot dogorevajoč plamen, kot utrjena sveča.

Toda v življenju pogosto ni tako.

Mnogim ni dano dočakati zrelih let, mnogi ne morejo ustvariti svojih ciljev, ker se jim življenje prehitro konča, ker ga pretrga smrt.

Milorad je bil mlad človek, poln energije kot vsi mladi ljudje, pa saj je pri dvaindvajsetih letih življenja energije v mladosti več kot dovolj. Milorad jo je znal pravilno usmeriti v delo in šport.

Doma je bil iz Bjeloševca v Bosni, na Ravne pa ga je pripe-

ljala pot v želji za boljšim kruhom in življenjem. Med kovači je bil manj kot dve leti, kar je malo, če merimo leta z življenjem, pa vendar dovolj, da smo ga spoznali za dobrega delavca in tovariša. Svoj prosti čas pa je posvetil nogometu; bil je včlanjen v nogometni klub Korotan na Prevaljah.

Za njegovo nesrečo smo izvedeli prepozno in tako ni bilo priložnosti za stisk roke staršem; pogreb je minil brez naše udeležbe. Misli pa nam hitijo v Bosno, na svežo Miloradovo gomilo, kjer mu položijo šopek cvetja in prižgejo svečo.

Kovači se bomo Milorada spominjali kot dobrega delavca in tovariša.

Kot prijatelji izrekamo družini Sekanić ob smrti njihovega sina iskreno sožalje.

ZAHVALE

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega očeta, dedija in pradedija

Franca Gostenčnika, p. d. Mrakovcega očeta s Selovec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem modelne mižarne in čistilnice, ki so darovali vence in cvetje ali kakorkoli pomagali v najtežjih dneh ter ga spremljali na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala g. župniku za lepe poslovalne besede in opravljene cerkveni obred, gospodniku tov. Klepu ter pevskemu zboru upokojencev Prevalje za žalostinke.

Zalujoči: hčerka Fanika ter sinova Jaki in Franci z družinami

Ob tragični in mnogo prerani izgubi ljubelega moža in očeta

Rajka Čegovnika

se najlepše zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in denarno pomagali. Hvala sodelavcem, članom RK Fužinar, SK Fužinar, Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev, pevskemu zboru VRES, gospodnikom in g. župniku za opravljene obred. Hvala tudi vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za tolažilne besede in izrečeno ustno ali pisno sožalje.

Zalujoča žena Marijana s hčerkama Petro in Anjo

VOJKO RAZPOTNIK

Želel si postati železar. Zaposlil si se v železarni 9. 4. 1986. leta v tozdu Jekloliivarna v obratu čistilnice kot brusilec na rafami.

Vendar se je zgodilo to, o čemer naj mlad človek nikoli ne bi razmišljal.

Rodil si se 4. 5. 1966. leta in živel s starši na Gortini. Tvoja prva zaposlitev je bila pri Imontu v Dravogradu. Po odsluženju kadrovskega roka v JLA si se zaposlil v Železarni Ravne. Med nami si bil samo štiri mesece, vendar si se kljub mladosti prizadevno vključeval v proces dela in hotel postati dober železar.

Dragi Vojko, zahvaljujemo se ti za tvoj trud. V imenu sodelavcev in DPO izrekam staršem in sorodnikom iskreno sožalje.

Ob izgubi drage mame

Marije Spanžel

se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Stroji in deli za darovano cvetje. Hvala Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev in vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.

Zalujoča hčerka Amalija z družino in ostalo sorodstvo

Ob mnogo prezgodnji boleči izgubi našega sina, brata in strica

Romana Srebotnika

se z bolečino v srcu zahvaljujemo sorodnikom, sodelavcem, OŠ Leše, sosedom, prijateljem in sodelavcem ki ste darovali vence in cvetje, izrekli sožalje in pomagali v najtežjem trenutku.

Hvala predstavniku tozda Industrijski noži inž. Alojzu Knezu in predstavniku KS Leše Rudiju Mlinarju za lepe poslovalne besede ter g. župniku za pogrebni obred. Posebej se zahvaljujem Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala vsem njegovim prijateljem, ki so mu kakorkoli pomagali na njegovi mnogo prekratki življenjski poti.

Vsi njegovi

Ob mnogo prezgodnji smrti moža, očeta, dedka, brata, tasta

Valentina Kacela

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Posebej še sodelavcem, IO OOS, zaposlenim v obdelovalnici I in II, ter gospodniku in Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev.

Zalujoča družina Kacel s svojci

Brezskrbnost

Vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih, ko smo se poslavljali od našega

Branka Žunca

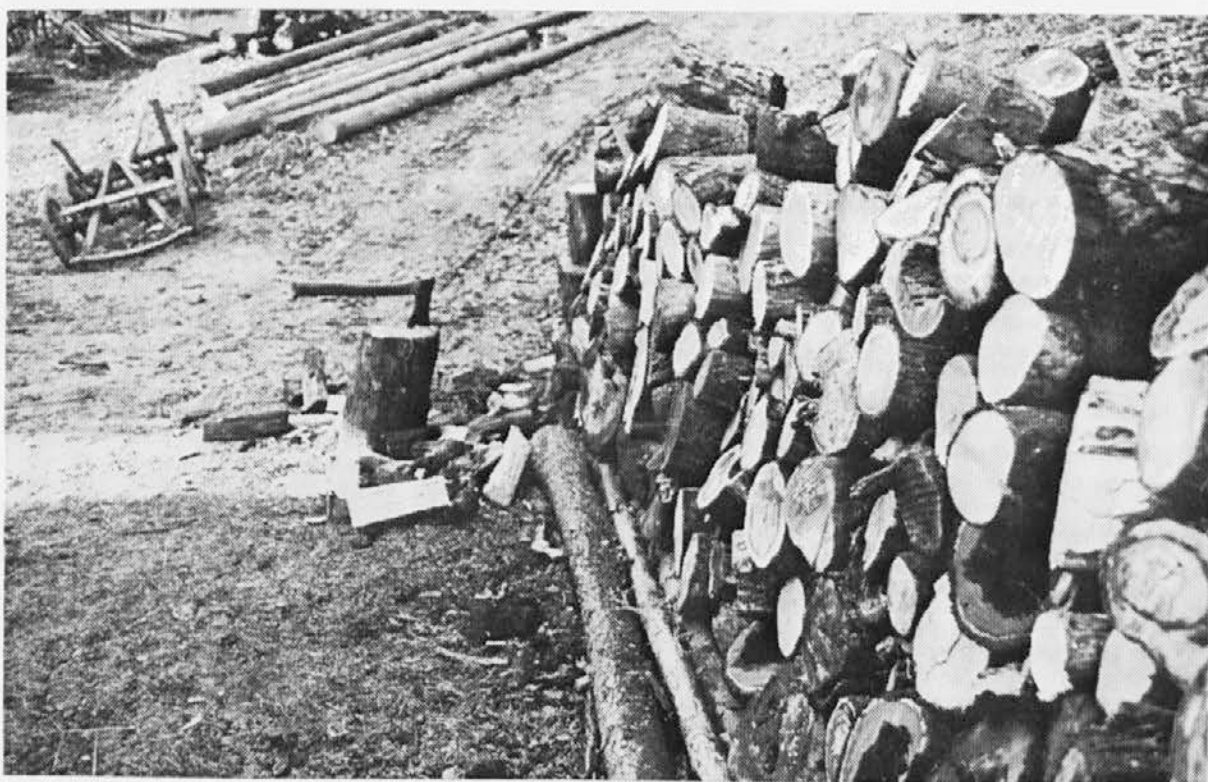
stali ob strani, sočustvovali z nami in nas bodrili, se najiskrenejše zahvaljujem. Posebno zahvalimo želimo izreči pevskemu zboru Fužinar, Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev, obema gospodnikom, tozdu Jekloliivarna, športnikom ter športnicam ŠD Fužinar in rokometnega kluba. Hvala vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Zveza kulturnih organizacij Ravne na Koroškem se v imenu vseh ljubiteljev resne glasbe iskreno zahvaljuje Železarni Ravne, ki je pomagala kupiti prvi koncertni klavir v občini. Zdaj upajo, da bodo lahko ponudbo solističnih in komornih koncertov v občini izboljšali.

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem službe MR za darilo. Vsem želim še veliko delovnih uspehov in zdravja.

Milka Kacel

Zaloga

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

Franc Pečnik

Pobeg

(Odlomek iz Oslovske zgodbe)

Morebiti bi se že tu, ob bazenu z vinom, vse dobro končalo, se pravi tako, da skoraj ne bi imeli več o čem pripovedovati, zakaj strežnik je vse bolj pozabljal na morje, na ladjo in celo na lepa dekleta in strastne žene, in čeprav ni nikoli jasno pomislil, da bi ostal na otoku, mu je vendar njegova rdečkasta zemlja tako prirasla k srcu, da je kdaj pa kdaj posnemal sivčka Bruna in se poveljal po njej. Oh, kaj vse je smel početi tu, pa ga ni nihče po strani gledal, nihče mu ni zagrozil, da bo ob službo ali da za kaznen ne bo dobil slaščic! Lahko je plezal po drevmu, kolikor je hotel, kričal, rjovel, zabavljal čez vse kapitane sveta, hodil po otoku v samih gatah ali pa nag in si pri tem predstavljajl zgrožene potnike, ki jim je, povrh vsega, vsem po vrsti uničeval najlepše obleke s politimi omakami, da so se mu nazadnje celo zasmilili, saj mu pri bogu nič niso mogli, videl jih je hkrati pred seboj in na ladji, kjer se takoj nehajo naduto smehljati, kakor hitro malo močnejše zarohni burja. Včasih je prisostvoval posvetu oslov, in čeprav ni nič razumel, saj tudi ni nič slišal, se mu je zdelo, da je kot njihov poglavar, takšen, ki mu zares ni treba niti s prstom migniti, pa je vse narejeno, kakor je prav. Dobro je vedel: treba bi mu bilo samo z glavo udariti ob kamen — mogoče čisto določen, a to bi že ugotovil — v stari trdnjavi, pa bi jih spet slišal in razumel in celo govoril z njimi, kakor se vsaj tu pa tam spodobi med kraljem in njegovimi podaniki. Vendar je s tem rajši še nekaj časa odlašal.

Zakaj: čemu sploh kaj dosti govoriti? »Kadar se ne govori, se skoraj samo postori,« je večkrat pomislil, ko je gledal te na videz tope ali ravnodušne sivce, ki niso imeli dosti pojma o proizvodnih sredstvih, pa so živeli samo malo slabše kot v raji. Je že res, da niso bili kaj prida zahtevni, da so se zadovoljili tudi z osatom, vendar je bilo kar očitno, da zaradi tega nji-

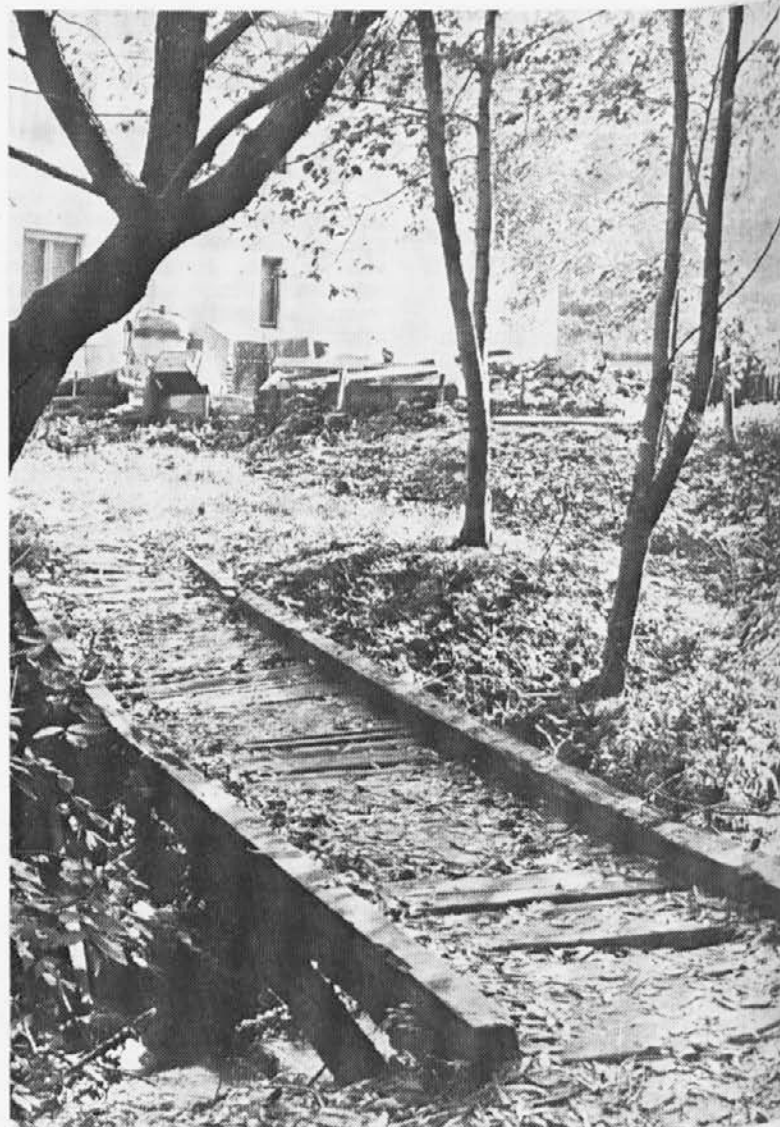
hovo duševno življenje ni prav nič na škodi. Njihov glas, to strašno riganje, ki ga je svoj čas spravilo na rob pameti (a zdaj je vedel: tako je bilo zato, ker se mu je zdelo, da ves čas stoji pred zaprtimi vrati, onstran katerih se, ne več kot glas, temveč kot podoba iz najzgodnejšega otroštva, razkriva neka skrivnost), je bil vsaj toliko vreden kot človeška govorica, prihajal je iz mračne soteske in se razlil prek neba s prvim svitom, in sam je bil hkrati ta soteska, iz katere prihajamo vsi premrazeni, in svit, s katerim se stapljamo, kakor ob času poslednje trombe.

Vendar je kdaj pa kdaj še govoril, še je moral slišati kakšno besedo, ji v spominu izbrskati smisel, kakor kavarica ali lepe oči, odsev svetilke na morju, in potem je ponavadi vso noč prejel — tu je namreč smel tudi jokati — drugo jutro pa sklenil, da zvečer zagotovo pojde od tod... toda ko je čez dan, v pasji vročini, srkal hladno vino in je lahko videl ljudi, kolikor je hotel, da so mu kmalu spet postali nadležni, je že do popoldneva pozabil na svoj sklep in bil vesel, da se lahko sam ziblje v krošnji kakega drevesa, ki mu ni vedel imena, a ga je poznal kot brata ali sestro ali pradedo, če je bilo slučajno že tako staro.

Kdove koliko časa je že minilo, kar je bil tu, pa še niti enkrat ni prišel do obrežja, kjer je nekoč pustil svoj mali, razmajani čoln. Njegova lepa, črno-bela obleka je bila že zdavnaj fuč, samo metuljček se je še nekako obdržal pri življenju in včasih si ga je, kakor da v znak žalovanja, spet pripel okoli vratu. Tedaj se je ponavadi tudi spomnil, kako mu je ime, spomnil se je celo nekakšne velike ladje, krožnikov in obrazov, ki so se pomešali med seboj, in celo tega, da bi bil moral nekoga spraviti s sveta... a koga, ladjo, krožnike ali obraze, ki jih lahko gleda zviška, pa so vendarle nad njim — tega se ni mogel domisliti. Ob takih prilikah se je gladina v bazenu z vinom nevarno znižala, luna pa je potem vso noč trpeč prenašala strežnikove žalostne pesmi.

Tako bi se — kljub vsemu temu — lahko vse dobro končalo, strežnik bi bil čez čas, ali pa vsaj ob svoji smrti, sprejet nazaj v družbo, ki so jo zapustili njegovi uporni predniki (ko so iz gole hudobije ali tudi le iz radovednosti šli in potem, ko so se postavili na zadnje noge, ustanovili človeški rod), in ko bi bil sprejet, bi lahko zagotovo tudi mirno umrl... ko ne bi tedaj — ha, si kar lahko mislite! — nekakšen tresorepi in tresouhi nemir zajel sivčka, da je spet vse pogosteje izginjal dol k morju in prisluškoval tja proti dolgemu skalnemu obrežju. In strežnik, ki se je imel pač za njegovega gospodarja, mu je začel počasi slediti, vse pogosteje se je tudi njemu dozdevalo, da sliši nekakšen glas, dokler ni ugotovil, da prihaja od ladje, ki kdaj pa kdaj plove mimo otoka.

Tedaj se je zamislil nad svojim življenjem, nad tem, da je tako rekoč nag na svetu, in ko se je že dovolj nasmilil samemu sebi, je nekega dne z muko in neverjetnim samopremago-

Listje odpada

vanjem zavil mimo bazena z vinom, ne da bi se enkrat samkrat ozrl vanj — in tistega večera je bil slednjič pripravljen, da pobegne z otoka. Moral si je pač predstavljati, da bo to težak in nevaren pobeg, čeprav je skoraj z gotovostjo vedel, da ga ne bo nihče zadrževal, in upornost, ki se je dvignila v njem, mu je pomagala, da je lahko pozabil na vse dobro, kar je imel in doživel na tem otoku.

Uspelo mu je, da je nekoliko pokrpal čoln, čeprav ga je moral ponekod mašiti z ostanki svoje obleke ali s kožo nekega pravkar poginulega osla, in tedaj, bilo je gotovo že čez polnoč, se je prvič po tako dolgem času spet zazibal na črni neskončni ploskvi. Ze je nekajkrat udaril z vesli in z veseljem ugotovil, da še ni pozabil, kako se streže takšnemu čolnu, kar je zrak vztrepetal, pravzaprav tema, bilo je, kakor da proti njemu leti velika skala in komaj je še utegnil zaveslati nazaj, ko je na mesto, kjer je bil še pred trenutkom čoln, nekaj čofnilo in se začelo potapljati. Ko si je strežnik opomogel od strahu in presenečenja, je videl, kako samo še dva velika uhla gledata iz vode in si obupno prizadevata, da bi naredila nekaj plavalnih zamahov. Čez čas se je pokazal tudi gobec, še enkrat potonil, ko pa je vdrugo prišel na površje, je tako obupno, tako proseče in vodenno zarigal, da se strežnik ni mogel premagati in je nekako potegnil sivčka v čoln, čeprav je ob tem obema grozilo, da se potopita. Sivček je potem še nekajkrat zarigal in to jima je pomagalo, da sta prišla hitreje od brega. Kam sta namenjena, tega pa menda nobeden od njiju ni vedel.

Samo še enkrat sta se ozrla nazaj in zazdelo se jima je, da na obrežju stojijo vsi osli, vsa skupnost Osličjega otoka, in žalostno gledajo za njima.

Ko se je začelo daniti — kar je sivček seveda pozdravil po svoje, čeprav ga je strežnik ošvrknil z divjim pogledom in še z veslom povrh — sta se že nekoliko približala kopnemu. Tedaj pa je, tako iznenada kot kakšna prikazen, iz modrikaste megle pred njima zraslo nekaj velikega, belega, bilo je gostejše od megle in je strašno sopihalo. Tudi potem, ko je strežnik spoznal, da je to ladja, še večja od tiste, na kateri je nekoč plul, jima to ne bi nič pomagalo, zakaj očitno njunega čolnička sploh niso opazili, če ne bi sivček, ha!, ne samo zarigal, temveč zatrobil kot prava, velika ladja, nič manjša od te, ki je grozila, da ju bo pospravila za predzajtrk.

Kar slišal si, kako so zaškripale zavore in zgoraj, visoko nad njima je nastalo tekanje in vpitje, povelja so se mešala s kriki prestrašenih žensk in moških, vseh pač, ki so hoteli prvi priti na rešilni čoln.

Šele potem, ko je sivček še enkrat zarigal in razpodil zadnje megle, so ju z ladje opazili in nobeden, od kapitana do zadnjega potnika ali čistilke, ni vedel, ali naj se smeje ali joče ali pa počne kaj drugega. Čez vso ladjo in še dobršen del morja so odmevali kriki: »Osle v čolnu!« In ne da bi kdorkoli slutil, kakšna nesreča jim preti, so od samega navdušenja, ker so ostali živi in zdravi, brž potegnili strežnika in sivčka na krov — in to s čolnom vred.

Franc Pečnik

Izdaja delavski svet Zelenice Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Telefon: 861 131, int. 304.

Tiska: CGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72 in mnenju sekretarjata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka).

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, F. Kamnik, H. Merkač, Z. Strgar, N. Žunec in kadrovska služba.